

Elisabeth Ugreninov og Odd Frank Vaage

Studenters levekår 2005

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2006
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-7020-0 Trykt versjon
ISBN 82-537-7021-9 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

00.02. Levekår

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/243

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Elisabeth Ugreninov og Odd Frank Vaage

Studenters levekår 2005

Rapporter 2006/22 • Statistisk sentralbyrå 2006

Denne rapporten har som formål å beskrive studiesituasjon og levekår blant studenter i Norge 2005. Rapporten er en oppfølger av undersøkelsen som ble gjennomført i 1998.

Formålet med rapporten er å belyse viktige områder i studentenes hverdagsliv. Rapporten er organisert etter åtte temaer, inndelt i kapitler, som hver for seg belyser studenters levekår. Innledningsvis i kapittel 2 gis en kort innføring i kvalitetsreformen. Videre gis en beskrivelse av studieforhold som arbeidsmiljø, oppfølging og tilbakemeldinger fra forelesere. Vi beskriver også studievaner hvor vi ser nærmere på tilstedeværelse ved studiestedet, timer brukt på studiet og studieprogresjon.

Kapittel 3 gir en oversikt over studentenes familiesituasjon og husholdningstype. Her ser vi nærmere på hvorvidt studentene bor sammen med foreldrene, ektefelle eller samboer, alene eller sammen med andre i kollektiv. Vi ser også på generell familiesituasjon som om studentene deler mat- og boutgifter med andre, og typer tilsynsordninger for husholdninger med barn.

En beskrivelse av studentenes sosiale nettverk, fritidsvaner og organisasjonstilknytning kommer i kapittel 4. Her ser vi på alt fra kinobesøk til politisk aktivitet og om studentene følte seg ensomme.

I kapittel 5 ser vi nærmere på studentenes helse. Vi belyser egenvurdert helse, langvarig sykdom eller lidelse og benyttelse av ulike typer helsetjenester. Vi estimerer også psykisk helse ved hjelp av kortversjonen av Hopkins Symptom Checklist, SCL-5.

Temaene i de fire siste kapitlene utdypes i rapport 2. I hovedsak inneholder disse kapitlene en oversikt over boforhold, yrkesdeltagelse, økonomi og finansiering og til sist materielle goder og forbruk og utgifter.

Prosjektstøtte: Kunnskapsdepartementet.

Innhold

1. Innledning.....	11
1.1. Bakgrunn	11
1.2. Noen hovedresultater	11
1.3. Noen begreper brukt i rapporten.....	14
1.4. Om undersøkelsen	14
1.5. Sammenligning 1998 -2005	16
2. Visjonen om en ledende kunnskapsnasjon.....	18
2.1. "Gjør din plikt- krev din rett"	19
2.2. Tettere oppfølging, nøkkelen til suksess?	23
2.3. Er studentene late?	28
2.4. Mål for utdanningen	31
2.5. Lykkes studentene?	33
3. Husholdningstype og familiesituasjon.....	35
3.1. Husholdningskartlegging	35
3.2. Familie og nettverk	40
4. Sosialt nettverk, fritidsvaner og organisasjonstilknytning	42
4.1. Sosial kontakt.....	42
4.2. Fritidsvaner	43
4.3. Deltakelse i organisasjonslivet.....	52
4.4. Deltakelse i studentpolitikk	55
5. Helse	57
5.1. Studenter vurderer egen helse som god	57
5.2. Psykisk helse	59
5.3. Et mål på psykisk helse	61
5.4. Hva skyldes nedsatt psykiske helse blant studenter?	63
6. Hvordan bor studentene?	64
6.1. Leie fremfor eie	65
6.2. Boligstandard	66
7. Yrkesdeltagelse	67
7.1. Over halvparten av studentene har jobb ved siden av studiet.....	67
7.2. Arbeidssituasjon	71
8. Økonomi og finansiering.....	73
8.1. Økonomisk sårbarhet blant studenter	76
9. Materielle goder og forbruk	78
Referanser.....	83
Vedlegg: Tabeller	84
Tidligere utgitt på emneområdet	85
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	86

Tabellregister

1. Innledning

1.1.	Bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg fordelt på kjønn, alder, landsdel og skoletype. Prosent.....	15
1.2.	Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser	16
1.3.	Prosentfordeling av nettoutvalget i undersøkelsene i 1998 og 2005 etter kjønn og alder og gjennomsnittlig alder i hver aldersgruppe.	17
1.4.	Aldersfordeling blant studenter ved statlige høyskoler og universitet 1998 og 2005. Registerdata	17

2. Visjonen om en ledende kunnskapsnasjon

2.1.	Studenter som har fylt ut utdanningsplan og følger et studieprogram i 2005, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. Prosent.....	19
2.2.	Fysiske arbeidsforhold blant studenter, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	20
2.3a.	Planer om utenlandsopphold eller arbeidsopphold i utlandet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	21
2.3b.	Personer med utenlandsopphold og hvorvidt oppholdet var en del av et utvekslingsprogram, og om oppholdet ble finansiert med støtte fra lånekassen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	22
2.4.	Bruk av IKT ved studiet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	22
2.5.	I hvilken grad lærerne er tilgjengelige for spørsmål og veiledning, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	23
2.6.	I hvilken grad studentene har blitt kjent med foreleserne, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	24
2.7.	Hvor ofte studentene har kontakt med faglærer/ foreleser/gruppeleder for faglige spørsmål, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent	24
2.8.	Typer tilbakemeldinger til studentene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	25
2.9.	Fornøydhet med mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent	26
2.10.	I hvilken grad studentene har tid til å arbeide med studiene på egenhånd, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	26
2.11.	Faglig utbytte av kontakt med medstudenter og i hvilken grad lærerne oppmuntrer til elevsamarbeid, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent.....	27
2.12.	Trivsel ved studiestedet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	27
2.13.	Timer brukt på organisert undervisning, selvstudie og kollokvie per uke, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	28
2.14.	Hvor ofte studentene er tilstede ved studiestedet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. prosent	29
2.15.	"Den aktive student", etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	30
2.16.	Forberedelser til eksamen og karakterer sett i forhold til egeninnsats, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent	31
2.17.	Målsetning for utdanningen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	32
2.18.	Viktigste begrunnelse for valg av utdanning, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	32
2.19.	Gjennomførte studiepoeng, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	33
2.20.	Opphold i studiene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent	34
2.21.	Årsaker til opphold i studiene. 2005. Prosent.....	34

3. Husholdningstype og familiesituasjon

3.1.	Andelen studenter som bor sammen med sine foreldre, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	35
3.2.	Har ektefelle eller samboer som de bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	35
3.3.	Studentenes sivilstatus, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	36

3.4.	Andel av studentene som bor sammen med barn, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	36
3.5.	Studenter som bor sammen med barn fordelt etter hvor mange barn de bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	37
3.6.	Andel studenter som bor sammen med andre enn egen familie og foreldre som man deler mat- og boutgifter med og hvor mange andre man bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	37
3.7.	Andel studenter som bor i noen form for kollektiv eller bofellesskap og antall personer som bor i kollektive, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	38
3.8.	Andel studenter som har regelmessig tilsyn av barn i husholdningen som er født i 1995 eller seinere og type tilsynsordning, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	38
3.9.	Gjennomsnittlig timer per uke barn har regelmessig tilsyn og utgifter sammenlagt per måned til tilsynet, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	39
3.10.	Timer per uke som brukes på omsorgsarbeid for barn som bor i husholdningen. Gjennomsnitt for dem med barn, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	39
3.11.	Bosted mesteparten av tiden før fylte 16 å, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	40
3.12.	Hvor ofte studentene treffer sin far, hvis de ikke bor sammen, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. Tall for dem med far i live. 2005. Prosent	40
3.13.	Hvor ofte studentene treffer sin mor, hvis de ikke bor sammen, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. Tall for dem med mor i live. 2005. Prosent	41

4. Sosialt nettverk, fritidsvaner og organisasjonstilknytning

4.1.	Hvor ofte man føler seg ensom, om man har gode venner på studiestedet sitt (utenom familie) og om man har noen man kan snakke fortrolig med (utenom egen familie), etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon, registrert studietid og boform. 2005. Prosent.....	42
4.2.	Antall ganger på kino siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	43
4.3.	Antall ganger på teater/revy/opera siste 12 måneder etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	44
4.4.	Antall ganger vært på konsert siste 12 måneder. 2005 etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005 Prosent.....	45
4.5.	Antall ganger deltatt i kor, orkester, sang- eller musikkgruppe siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	46
4.6.	Antall ganger gått ut for å danse siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	46
4.7.	Antall ganger vært på sosiale, kulturelle eller faglige arrangementer i regi av en studentforening siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	46
4.8.	Antall ganger gått på restaurant, pub, kafé eller lignende siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke besøk i studentkantene eller studentkafé).....	47
4.9.	Antall ganger gått på museum eller kunstutstilling siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	48
4.10.	Antall ganger besøkt et folkebibliotek, medregnet filial og bokbuss siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke fag- og forskningsbibliotek)	48
4.11.	Antall ganger vært på gudstjeneste eller religiøs møte siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelse)	49
4.12.	Antall ganger drevet med sport og idrett eller mosjonert på annen måte siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	50
4.13.	Antall ganger gått fotturer eller skiturer i skog og mark eller på fjellet siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	50
4.14.	Antall ganger vært tilskuer til et idrettsarrangement siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	51
4.15.	Antall bøker lest i fritiden siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke fagbøker lest i forbindelse med studium eller arbeid)	51
4.16.	Andel studenter som deltar partipolitisk lag, faglig studentforening og religiøse lag/foreninger, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent	53
4.17.	Andel studenter som deltar i idrettslag, friluftslivsorganisasjoner og musikk-, kor-, korps-, teatergrupper og kunstforeninger for studenter, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent.....	53
4.18.	Andel studenter som deltar i fag-/yrkesorganisasjoner, miljøvernorganisasjoner, internasjonale freds-/menneske- rettighetsorganisasjoner eller andre organisasjoner, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent	54

4.19.	Studenters interesse for studentpolitikk, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent.....	55
4.20.	Deltakelse på studentpolitiske møter arrangert av et studentorgan (f.eks. Studentparlamentet), etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent	56
4.21.	Andelen som har stemt ved det siste studentpolitiske valget på studiestedet og andelen som noen gang har hatt et studentpolitisk verv, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent.....	56

5. Helse

5.1.	Egenvurdert helse, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	57
5.2.	Studenter med langvarig sykdom eller lidelse, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. prosent.....	58
5.3.	Studenter med langvarig sykdom eller lidelse som gir begrensninger i studieaktiviteten, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent	58
5.4.	Studenter som har vært til kontroll hos lege, psykolog eller lignende, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent	59
5.5.	Psykisk helse, plaget av nervøsitet og indre uro, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent	59
5.6.	Psykisk helse, plaget av å stadig være redd eller engstelig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent	60
5.7.	Psykisk helse, plaget av følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden, etter kjønn, alder, familiefase, og antall semestre. 2005. Prosent.....	60
5.8.	Psykisk helse, plaget av å være nedtrykt og tungsindig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent 61	
5.9.	Psykisk helse, plaget av å være mye bekymret eller urolig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent.....	61
5.10.	Sannsynligheten for å ha nedsatt psykisk helse. Multivariat logistisk regresjonsmodell. 2005.....	62
5.11.	Om årsaken til psykisk helse skyldes studiesituasjon eller ikke, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent	63

6. Hvordan bor studentene?

6.1.	Studenters boform, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent.....	64
6.2.	Disponeringsform og månedlig husleie, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent og kroner.....	65
6.3.	Hvorvidt studenter som leier har avtaler om tjenester i tillegg til husleie, leier møblert eller ville foretrukket studenthybel hvis mulig, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent 65	
6.4.	Boligstandard, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. prosent	66

7. Yrkesdeltagelse

7.1.	Yrkesdeltagelse og inntekt blant studenter, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent og antall	67
7.2.	Årsaker for å jobbe ved siden av studiene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	69
7.3.	Hovedgrunn for ikke å ha inntektsgivende arbeid i studietiden, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	69
7.4.	Hvorvidt inntektsgivende arbeid er relevant for studiet blant studenter med jobb, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	70
7.5.	Arbeidssituasjonen til studenter med inntektsgivende arbeid, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	71

8. Økonomi og finansiering

8.1.	Hovedinntektskilde under studiet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	73
8.2.	Andel av beløpet fra lånekassen som antas å bli brukt, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent.....	74
8.3.	Økonomisk hjelp eller bidrag fra den nærmeste familie utenfor husholdningen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. prosent og kroner.....	75
8.4.	Gjennomsnittlig økonomisk hjelp eller bidrag fra den nærmeste familie utenfor husholdningen blant studenter som har mottatt slike bidrag, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Kroner.....	76

8.5. Økonomisk sårbarhet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk 2005. Prosent.....	77
--	----

9. Materielle goder og forbruk

9.1. Studenters årlige utgifter totalt og gruppert 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	78
9.2. Studenters årlige utgifter til et utvalg av vare- og tjenestegrupper 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	79
9.3. Studenters årlige utgifter til et utvalg av vare- og tjenestegrupper 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	79
9.4. Studenters årlige utgifter til transportmidler og reiser 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	80
9.5. Studenters årlige utgifter til elektronisk utstyr, husholdningsartikler og innbo 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	81
9.6. Studenters årlige utgifter til bøker, materialer osv. knyttet til studiene 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner.....	82

Vedlegg

A1. Fysiske arbeidsforhold. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A2. Fysiske arbeidsforhold. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A3.. I hvilken grad studentene har blitt kjent med foreleserne. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A4. Trivsel ved studiestedet. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A5. Timer brukt på studiet. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A6. Tilstedeværelse ved studiestedet. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A7. Gjennomførte vekt tall eller studiepoeng. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A8. Opphold i studiene. 1998 og 2005. Prosent.....	84
A9. Årsak til opphold i studiene. 1998 2005. Prosent.....	84

Forord

Rapporten Studenters levekår 2005 beskriver studiesituasjon og levekår blant studenter i Norge. Med publikasjonen ønsker vi å gi en oppdatering og utvidelse av Statistisk sentralbyrås tidligere publikasjoner, "Levekår og forbruk blant studenter" (Notat 98/79) og "Studenters inntekt og levekår" (Rapport 99/35). Formålet er å belyse viktige områder i studentenes hverdagsliv ved å presentere statistikk for studieforhold, studievaner, studenters sosiale nettverk, fritidsvaner, helse og familiesituasjon. Vi vil også berøre temaene boforhold, studiefinansiering og arbeid, materielle goder, forbruk og utgifter. Imidlertid vil de sistnevnte temaene utdypes i rapport 2 som er planlagt publisert ved utgangen av 2006.

Publikasjonen er initiert av Kunnskapsdepartementet og utarbeidet ved Seksjon for levekårsstatistikk. I SSB har Elisabeth Ugreninov og Odd Vaage ledet analyseprosjektet og hatt ansvar for innhold i rapporten. Elisabeth Ugreninov har skrevet kapitlene 2, 5, 6, 7 og 8, mens Odd Vaage har skrevet kapitlene 3, 4 og 9. Therese Gulbrandsen har hatt hovedansvaret for gjennomføringen av levekårsundersøkelsen om studenters levekår.

1. Innledning

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet ved Seksjon for Universitets- og høyskoleavdeling har Statistisk sentralbyrå (SSB) ved Seksjon for levekårsstatistikk gjennomført en beskrivelse av studenters levekår. Formålet med publikasjonen er hovedsakelig å gi en oversikt over situasjonen til studenter i 2005 samt vise til den generelle levekårssituasjonen. Det vil også komme en rapport 2 som skal publiseres ved utgangen av 2006. Statistisk sentralbyrå har tidligere publisert to rapporter om studenters levekår: "Levekår og forbruk blant studenter" (Notat 98/79) og "Studenters inntekt og levekår" (Rapport 99/35). Denne og neste publikasjon skal hovedsakelig være en oppdatering av de forrige rapportene.

1.1. Bakgrunn

Studenters levekår 2005 vil bli offentliggjort gjennom to rapporter. Denne rapporten beskriver studieforhold, studiefinansiering/arbeid, boforhold, sosiale nettverk, fritidsvaner og helse. Statistisk sentralbyrå benytter opplysningene som ble samlet inn gjennom selve intervjuundersøkelsen og andre datakilder som supplerer bildet av dagens studenters levekår, og som setter deres levekår i perspektiv til situasjonen i 1998 og til andre grupper. Rapporten gir en deskriptiv framstilling av studenters levekår. En nærmere analyse vil komme i rapport 2 og eventuelle artikler. Den andre rapporten vil gi en oversikt over studentenes registrerte inntekter og vil gå nærmere inn på økonomiske forhold, herunder bortgifter i forhold til inntekt og forbruksvaner.

Rapporten beskriver hvordan studenter lever og har det i dag. Vi skiller mellom ulike grupper av studenter, blant annet etter studietilknytning, husholdningstype, kjønn og alder. På utvalgte levekårsområder sammenlignes studentene med resten av befolkningen gjennom SSBs ordinære levekårsundersøkelser. Vi sammenligner også med den forrige levekårsundersøkelsen for studenter (1998) for å avdekke eventuelle endringer i studentenes hverdag.

1.2. Noen hovedresultater

Fysisk arbeidsmiljø

Institusjonene skal ha et overordnet ansvar for å gi studentene et tilfredsstillende fysisk arbeidsmiljø. Forhold som lesesalplass, disponering av PC-er og grupperom, støyforhold og luftkvalitet er avgjørende for det fysiske arbeidsmiljøet. Kapittel 2 om studieforhold og studievaner viser at 64 prosent av studentene disponerte lesesal i 2005. Omlag seks av ti studenter var fornøyde med antall PC-er ved studie-stedet, 67 prosent av studentene var fornøyde med støyforholdene innendørs ved studiestedet, mens bare 37 prosent av studentene var fornøyd med antall grupperom.

En nettbasert utdanning

Utviklingen innenfor informasjons- og kommunikasjonteknologi (IKT) preger i stor grad, og vil fortsette å prege, utdanningssystemene på mange måter. Kvalitetsreformen tar sikte på å øke bruken av IKT i undervisningen med et høyt kvalifisert støttepersonale med kompetanse innenfor pedagogisk bruk av IKT. Det meste av informasjonen om forelesninger, frister og liknende ble i 2005 kunngjort på internett eller internt nettverk. 95 prosent av studentene fikk informasjon via nettet.

Tilbakemeldinger fra forelesere

65 prosent av studentene sier at foreleserne i stor grad var tilgjengelige for spørsmål og veiledning, mens 8 prosent svarte at lærerne i liten grad var tilgjengelige. For å få en oversikt over ulike typer tilbakemeldinger studentene fikk av lærerne ble studentene spurt om hvorvidt de fikk muntlig eller skriftlig tilbakemelding på individuelle- og gruppeoppgaver. 48 prosent av studentene svarte at de hadde fått muntlig tilbakemelding på individuelle- eller gruppeoppgaver, 63 prosent hadde fått skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver, og 45 prosent hadde fått skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver. Høyskolestudenter mottok flest tilbakemeldinger fra foreleserne.

Kontakt med andre studenter gav stort faglig utbytte

Omlag åtte av ti studenter svarte at de hadde stort faglig utbytte av kontakt med andre studenter. Forøvrig var det noen flere kvinner enn menn som syntes dette, men det ser ikke ut til at alder eller familiefase hadde noen særlig betydning. På tross av at studentene fikk stort faglig utbytte av kontakt med andre studenter, oppmuntret bare omlag halvparten av foreleserne studentene til samarbeid med andre studenter.

Gjennomsnittsstudenten brukte 13 timer i uken på organisert undervisning og selvstudium

Studentene brukte noe mer tid til selvstudiet enn til organisert undervisning, hvor gjennomsnittstiden var 16 timer i uken. For timer brukt til frivillige studier eller kollokviegrupper var gjennomsnittstiden 2 timer per uke. Forholdsvis mange av studentene var ved studiestedet mer enn to dager i uken. 40 prosent var der stort sett daglig, mens 34 prosent var der tre til fire dager i uken.

Studentene forberedte seg godt til eksamen

Studentene ble bedt om å svare på hvor godt forberedt de var på den siste eksamen og hvorvidt karakterene stemte overens med egeninnsatsen. De fleste studentene, 84 prosent, var godt forberedt på den siste eksamen. Uavhengig av egeninnsatsen fikk omlag halvparten som forventet, mens en av fire fikk bedre enn forventet, og to av ti fikk dårligere enn forventet.

Viktigste begrunnelse for valg av utdanning

Menn og kvinner la ulike verdier til grunn ved valg av utdanning. Riktignok var faglig fordypning viktigste begrunnelse for både menn og kvinner, men likevel var det omlag dobbelt så mange kvinner som menn som oppgav muligheten for å jobbe med mennesker som viktigste årsak for valg av utdanning. Det er også noen flere menn enn kvinner som oppgav at gode jobbutsikter er avgjørende for valg av utdanning.

Syv av ti studenter tok 30 studiepoeng foregående semester

Det var noen flere menn enn kvinner som tok mer enn 30 studiepoeng foregående semester, mens det var noen flere kvinner som tok 30 studiepoeng eller mindre. Alder har derimot større betydning for antall studiepoeng, hvor det var en klar tendens til at antall studiepoeng avtok med økt alder.

23 prosent av studentene har hatt et opphold i studiene. Den vanligste årsaken til opphold i studiene var at personene ønsket å jobbe i en periode. Dette gjaldt 28 prosent. 13 prosent valgte å ha et opphold fordi de var i tvil om studiet var det rette, mens 11 prosent hadde opphold i forbindelse med barnefødsel eller omsorg for barn. Videre hadde 8 prosent opphold

i studiene på grunn av lengre reise eller at de var lei av å studere.

7 prosent av studentene bodde sammen med foreldrene sine

Kapittel 3 om studentens husholdningstype og familiesituasjon viser at 7 prosent av studentene bodde sammen med foreldrene sine i 2005. 5 prosent bodde sammen med begge foreldrene. Fire av ti studenter hadde ektefelle eller samboer. Det var flere gifte studenter i 2005 enn i 1998. To av ti studenter bodde sammen med egne barn i 2005. Andelen var noe mindre i 1998. Denne utviklingen henger trolig sammen med at studentenes gjennomsnittsalder var noe høyere i 2005 enn i 1998.

En av fire studenter delte mat- og boutgifter med andre enn ektefelle eller foreldre i 2005. Og nesten tre av ti bodde i kollektiv. I kollektiv bodde 17 prosent sammen med bare én person.

Blant dem som hadde barn i husholdningen hadde tre av fire regelmessig tilsyn med barna. 67 prosent brukte barnehage, 6 prosent brukte dagmamma og 31 prosent brukte skolefritidsordning. De siste sju åra er det flere med tilsynsbehov som bruker barnehage. For studenter som hadde regelmessig tilsynsordning til barna sine, varte dette tilsynet 32 timer per uke i gjennomsnitt. Utgiftene til barnetilsyn har endret seg lite de siste sju åra.

I 2005 bodde 33 prosent av studentene fremdeles i sin barndomskommune, og 63 prosent bodde i en annen komme før de fylte 16 år. Flere studenter studerte i sin oppvekstkommune i 2005 enn i 1998.

En av fem følte seg ensomme ofte eller av og til

Kapittel 4 omhandler studentenes sosiale nettverk, fritidsvaner og organisasjonstilknytning. 20 prosent av studentene følte seg ensomme ofte eller av og til i 2005, mens 37 prosent følte seg aldri ensomme. Noen flere av mennene enn av kvinnene følte seg aldri ensomme. Færre studenter følte seg ensomme i 2005 enn i 1998.

Ni av ti hadde vært på kino siste 12 måneder

Undersøkelsen viser at studenter er ivrige kinogjengere: 92 prosent hadde vært på kino i løpet av de siste 12 månedene i 2005. Dette er betydelig mer enn gjennomsnittet for befolkningen. 66 prosent hadde vært på teater, revy eller opera i løpet av den samme perioden, og 81 prosent hadde vært på konsert. 83 prosent hadde ikke selv vært aktive i noen form for kor, orkester, sang- eller musikkgruppe siste 12 måneder.

Halvparten av studentene hadde vært på sosiale, kulturelle eller faglige arrangementer i regi av en studentforening siste 12 måneder i 2005, menn i noe større

grad enn kvinner. Særlig yngre studenter går på slike arrangementer. En av tre studenter hadde vært minst 40 ganger på kafé, restaurant eller lignende siste 12 måneder i 2005. Dette er omtrent på samme nivå som sju år tidligere.

Fire av fem hadde vært på museer eller kunstutstillinger siste 12 måneder

62 prosent av studentene hadde vært på museer eller kunstutstillinger siste 12 måneder i 2005 og 36 prosent hadde vært på et religiøst møte. For begge disse kulturaktivitetene var besøksandelen omtrent på samme nivå som for befolkningen som helhet. 74 prosent av studentene hadde vært på folkebibliotek siste 12 måneder. Dette er betydelig høyere enn for befolkningen generelt.

94 prosent av studentene hadde drevet med sport, idrett eller mosjonert siste 12 måneder i 2005. Aktiviteten var omtrent like stor blant begge kjønn og i ulike aldersgrupper. 93 prosent av studentene hadde vært på fotturer eller skiturer i samme periode. På dette feltet var studentene noe mer aktive i 2005 enn sju år tidligere.

89 prosent av studentene hadde lest minst en bok på fritiden siste 12 måneder i 2005. Dette er en større andel enn for befolkningen generelt. Blant studentene var det liten forskjell i andelen boklesere mellom menn og kvinner.

Få studenter er partipolitisk aktive

4 prosent av studentene deltok i partipolitiske studentlag og 9 prosent deltok i andre partipolitiske organisasjoner i 2005. Denne aktiviteten var lav både blant menn og kvinner og blant studenter i ulike aldersgrupper og etter antall studieår. En av fire var med i en faglig studentforening.

21 prosent av studentene var i 2005 medlemmer av studentidrettslag og 30 prosent var medlemmer av andre idrettslag. Særlig yngre menn var medlemmer av studentidrettslagene. 4 prosent av studentene var medlemmer av friluftsforslagninger for studenter og 12 prosent av dem var med i andre friluftsforslagninger.

Liten interesse for studentpolitikk

Kun 3 prosent av studentene var i 2005 meget interesserte i studentpolitikk og 16 prosent var ganske interesserte. 30 prosent var overhodet ikke interessert i studentpolitikk. Interessen er dalende: I 1998 var 19 prosent overhodet ikke interessert. En av fire stemte ved siste studentpolitiske valg.

Helse

Kapittel 5 om helse viser at de aller fleste studentene i 2005 vurderte egen helse som god. Det var bare 3 prosent som svarte at de hadde dårlig helse. Tre av fire

studenter har vært til helsekontroll eller hos lege i løpet av de siste 12 månedene, hvor det var 16 prosentpoeng flere kvinner enn menn. Besøk hos psykolog, psykiater eller sosionomtjenesten var derimot mindre vanlig. Bare 8 prosent av studentene hadde vært på et slikt besøk i løpet av de siste 12 månedene.

Det er utviklet mange spørreskjemaer hvor formålet er å estimere psykisk helse i befolkningen. Vi har valgt å bruke en kortversjon av Hopkins Symptom Checklist som inneholder 5 spørsmål, SCL-5. Personene i undersøkelsen fikk spørsmål om de i løpet av de siste 14 dagene hadde vært svært, ganske, litt eller ikke plaget av nervøsitet og indre uro, stadig å være redd eller engstelig, en følelse av håpløshet med tanke på fremtiden, å være nedtrykt og tungsindig eller bekymret eller urolig.

35 prosent av studentene i 2005 hadde i løpet av de siste 14 dagene vært plaget av nervøsitet og indre uro. En av fire studenter svarte at plagene skyldes studiesituasjonen, mens bare en av ti oppgav andre årsaker. De færreste studentene var plaget av å stadig være redd eller engstelig. Tre av ti studenter var plaget med følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden. 22 prosent begrunnet plagene med studiesituasjonen, mens 8 prosent oppgav andre forhold. Drøyt en av fire studenter var plaget av å være nedtrykt og tungsindig. 16 prosent oppgav studiesituasjonen som årsak, mens 11 prosent begrunnet det med andre årsaker. Nær halvparten av studentene var plaget med å være mye bekymret eller urolig. Blant de som var bekymret eller urolig var det dobbelt så mange som oppgav studiesituasjon som grunn fremfor andre forhold.

Boforhold

Kapittel 6 viser at hybel, leilighet eller hus var den mest vanlige boformen blant studenter i 2005. De fleste studentene, 78 prosent, bodde på hybel, i leilighet eller hus, videre bodde 14 prosent i studentbolig og 7 prosent hos familie. Det var mest vanlig blant studenter i 2005 å leie bolig.

Boligstandarden til studentene var noe dårligere enn i befolkningen for øvrig. Mer enn en av tre studenter bodde trangt. Imidlertid var dette noe aldersavhengig. 47 prosent av de yngste studentene bodde trangt. Dette var 13 prosentpoeng høyere enn studenter i alderen 25-29 år, og mer enn tre ganger så høyt som studenter 30 år og over. Fukt eller råte var også mer vanlig blant studenter i 2005 enn i befolkningen for øvrig.

Arbeidssituasjon

Kapittel 7 om yrkesdeltagelse viser at over halvparten av studentene hadde jobb ved siden av studiet. Den vanligste årsaken til å jobbe ved siden av studiene var at støtten fra lånekassen ikke strakk til. Å jobbe i

helgene var den mest vanlige arbeidsformen. 74 prosent av studentene med arbeid, jobbet i helgene, mens 59 prosent jobbet kvelds- eller nattetid på hverdager og 54 prosent på dagtid på hverdager. 62 prosent jobbet varierende arbeidstid, noe som betyr at arbeidstiden varierer mellom dag- kvelds- eller nattarbeid fra uke til uke. Færrest, 34 prosent, var det som jobbet turnus- eller skiftarbeid.

Studielån og stipend var den vanligste inntektskilden

Kapittel 8, om økonomi og finansiering, viser at 63 prosent av studentenes hadde studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde, mens 22 prosent hadde inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde. Vi fant en klar tendens til at yngre i større grad enn eldre hadde studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde. Tre av ti studenter har fått hjelp fra den nærmeste familien¹ til å dekke løpende utgifter, hvor det gjennomsnittlige beløpet for studentene er 7 950 kroner per år. Videre fikk 18 prosent hjelp av familien til å dekke utgifter, og/eller mottok regelmessig støtte. De gjennomsnittlige beløpene var på 8 650 og 20 760 kroner.

Økonomisk sårbarhet blant studenter

For å kartlegge studentenes økonomiske situasjon ble det stilt en del spørsmål om hvorvidt de hadde problemer med å betale løpende utgifter og om de hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner. Funnene tyder på at de fleste studentene i 2005 hadde en brukbar økonomi. Halvparten av studentene svarte at de aldri hadde problemer med å klare løpende utgifter, mens en fjerdedel svarte at de en sjelden gang hadde problemer. De eldste studentene hadde i mindre grad enn sine yngre medstudenter problemer med å betale løpende utgifter.

140 000 i forbruksutgifter

Kapittel 9 om studentenes materielle goder og forbruk, viser at de hadde nesten 140 000 kr i forbruksutgifter siste 12 måneder i 2005. Kvinner hadde noe større utgifter enn menn. Kvinnelige studenter brukte mest på klær, helse og tobakk, mens menn brukte mest på sportsutstyr og alkohol.

Omtrent 10 000 kr gikk med til bilhold og 11 000 kr til feriereiser. 4 600 kr gikk med til studielitteratur.

1.3. Noen begreper brukt i rapporten

Alder

Refererer til alder ved utgangen av 2005, med tre grupper: inntil 25 år, 25-29 år, 30 år og eldre.

Familiefase

Kjennemerket har følgende gruppering: *enslige, enslige forsørgere, par uten barn, par med barn*. Dette kjennemerket gir informasjon på personnivå, som alle de andre kjennemerkene her; den gir informasjon om hvor de ulike studentene befinner seg i utviklingen av familielivet. Vi grupperer den studenten vi har intervjuet etter samlivsstatus og om han eller hun har barn 0-18 år i husholdningen. I grupperingene skilles det mellom par og enslige. Gruppene av par omfatter både gifte og samboende.

Gruppene enslige omfatter ugifte og før-gifte som ikke er samboende. Betegnelsen *enslig* refererer altså til at studenten ikke lever i parforhold, uavhengig av om vedkommende bor alene eller sammen med andre i husholdningen. En student som bor sammen med foreldre eller søsken vil også falle inn under kategorien *enslig* dersom han eller hun ikke er gift eller har samboer. Gruppene med barn omfatter studenter som bor sammen med egne barn (medregnet stebarn, adoptivbarn og ev barnebarn) i alderen 0-18 år.

Boform

Kjennemerket har følgende gruppering: *kollektivboere, aleneboere og andre boformer*. Studenter regnes som hjemmeboende dersom de bor i foreldrehjemmet minst 4 dager pr uke, selv om de eventuelt betaler for seg.

Antall semestre

Kjennemerket har følgende gruppering: *1-2, 3-4 og mer enn 4 semestre*. Kjennemerket bygger på opplysninger studentene selv gir om antall semestre de har studert.

Institusjonstype

Vi deler inn institusjonene i *universiteter, høyskoler og Bedriftsøkonomisk institutt (BI)*. Variabelen er basert på opplysninger studentene har gitt om hvilke institusjoner de studerer ved våsemesteret 2005.

Studiebrøk

Kjennemerket har følgende gruppering: *heltidsstudent og deltidsstudent*. Kjennemerket bygger på opplysninger studentene selv gir i intervjuet, ikke administrative data. Opprinnelig var svarkategoriene mer finmasket, men siden en overveldende del av studentene sier de jobber med studiene på heltid, har vi forenklet dette til et skille mellom heltidsstudentene og deltidsstudentene. Heltidsstudent viser til studenter med en studiebrøk på 100 prosent. Deltidsstudent viser til studenter med en studiebrøk fra 50 prosent opp til 100 prosent. Studenter med studiebrøk mindre enn 50 prosent regnes ikke som en del av målgruppen i denne undersøkelsen og ble fjernet fra utvalget.

1.4. Om undersøkelsen

Her gir vi en kort beskrivelse av utvalg, frafall og usikkerhet ved tolking av resultatene i undersøkelsen

¹ Med nærmeste familie menes personer utenfor husholdningen.

om studenters levekår 2005. En mer utførlig beskrivelse av datainnsamling, utvalg og frafall blir presentert i en egen dokumentasjonsrapport (kommer i serien Notater)

Utvalg og frafall

Til undersøkelsen om studenters levekår 2005 ble det trukket et utvalg på 4000 personer som var representativt for studenter ved universiteter, vitenskapelige høyskoler, statlige høyskoler og private høyskoler. 1046 av de uttrukne personene var ikke aktuelle for undersøkelsen og ble dermed avgang. Dette var personer som hadde avlagt avsluttende eksamen siste år, personer som studerte under 50 prosent og utvekslingsstudenter. Bruttoutvalget ble dermed 2954 studenter. Av disse ble det gjennomført intervju med 2264 personer. 690 personer ble dermed frafall, eller 23,4 prosent. 78,6 prosent av intervjuene ble gjennomført ved besøk, 21,4 prosent ved telefonkontakt.

Frafall kan føre til utvalgsskjevhet. Hvis det er forskjeller i frafallsprosenten mellom ulike grupper, vil nettoutvalget (personer en har oppnådd intervju med) bare tilnærmet ha samme statistiske egenskaper som bruttoutvalget (personer som er trukket ut for intervjuing).

Tabell 1.1. Bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg fordelt på kjønn, alder, landsdel og skoletype. Prosent

	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg
I alt	100,0	100,0	100,0
Kjønn			
Menn	40,0	39,4	40,2
Kvinner	60,0	60,6	59,8
Alder			
16-24 år	52,0	44,9	54,1
25-44 år	43,2	48,8	41,4
45 år og eldre	4,9	6,2	4,5
Landsdel			
Akershus og Oslo	25,1	23,5	25,5
Hedmark og Oppland	6,5	5,4	6,8
Østlandet ellers	12,9	19,9	10,8
Agder og Rogaland	12,8	12,9	12,8
Vestlandet	18,7	19,3	18,5
Trøndelag	14,0	9,3	15,5
Nord-Norge	10,0	9,9	10,0
Skoletype			
Universitet	34,0	33,9	34,0
Vitenskapelig høyskole	4,2	2,9	4,5
Statlig høyskole	51,1	50,4	51,3
Privat høyskole	10,8	12,8	10,2
Antall personer	2954	690	2264

Tabell 1.1 gir mulighet for å belyse eventuelle skjevheter på grunn av frafallet for kjønn, alder, landsdel og skoletype. En sammenligner fordelingen i bruttoutvalget (ev. frafallet) og nettoutvalget. Dersom det er stort avvik mellom disse to fordelingene, viser dette at det foreligger utvalgsskjevhet for disse gruppene. Av tabellen framgår det at frafallet ikke har ført til noen klare skjevheter i nettoutvalget i forhold til bruttoutvalget.

Av bruttoutvalget var svarprosenten 76,6. 17,6 prosent ønsket ikke å delta. 4,0 prosent ble ikke truffet, 0,6 prosent var forhindret og 1,2 prosent hadde annet frafall.

Utvalgsvarians

Den usikkerhet som er i resultatene fordi de bygger på opplysninger om et utvalg av den populasjonen som undersøkelsen dekker, kalles utvalgsvarians. Standardavviket er et mål på denne usikkerheten. Størrelsen på standardavviket avhenger blant annet av tallet på observasjoner i utvalget, og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i hele gruppen som omfattes av undersøkelsen. Standardavviket kan anslås ved hjelp av observasjoner i utvalget.

Det er ikke foretatt egne beregninger av slike anslag for denne undersøkelsen, men tabell 1.2 viser tilnærmet størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$, vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 1.2 for å finne konfidensintervaller. Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,5 når antall observasjoner er 500. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 2,5$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 65 til 75 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Tabell 1.2. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

z	5 (95)	10 (90)	15 (85)	20 (80)	25 (75)	30 (70)	35 (65)	40 (60)	50 (50)
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10,0	10,2
50	3,1	4,3	5,1	5,7	6,2	6,5	6,8	7,0	7,1
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,7	2,8	2,8	2,9
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
1200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
1500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3
2000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
2500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0

Som det fremgår av tabellen øker størrelsen på standardavviket når antallet observasjoner synker. Ved mindre enn 25 observasjoner blir konfidensintervallet og dermed usikkerheten så stor at det ikke lenger vil være forsvarlig å offentliggjøre prosentberegninger basert på så få observasjoner.

Ofte kan det være ønskelig å sammenligne prosenttall for flere grupper. Da er det viktig å være oppmerksom på at når to usikre tall sammenlignes vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall.

Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen.

All datainnsamling i denne undersøkelsen har foregått ved hjelp av bærbare pc. Dette foregår på den måten at intervjuerne har med seg pc ut i felten, leser opp spørsmålene fra dataskjermen og registrerer svarene direkte. En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjema og tildeling av spørsmål til undergrupper programmeres på forhånd. Dermed reduseres muligheten for at intervjuerne stiller feil spørsmål til feil personer. Tildelingen av spørsmål kan defineres på grunnlag av kjennetegn vi har om intervjupersonene på forhånd, men vi bruker også de svarene som blir gitt underveis i spørreskjemaet.

En annen fordel med IT-basert intervjuing er mulighetene for direkte kontroll av svarene som blir registrert. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldingssystem dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere

svar. Slike svarkontroller er lagt inn på to nivåer. En del feilmeldinger er absolutte, og kan ikke overstyres. Andre ganger legges det inn advarsler som intervjuerne kan velge å se bort fra.

Videre gir IT-basert intervjuing muligheter for å tilpasse ordlyden i spørsmålene avhengig av intervjupersonenes situasjon eller svar på tidligere spørsmål. Dette gir intervjusituasjonen et mer personlig preg, og det er lettere for intervjuerne å få til en muntlig samtale.

Alle disse sidene ved IT-basert intervjuing fører til økt datakvalitet. Innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Intervjupersonen kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva intervjupersonen oppfatter som sosialt ønskelig.

I denne undersøkelsen er ikke spørsmålene av en slik karakter at vi vurderer risikoen for denne siste type innsamlingsfeil for særlig relevant.

Bearbeidingsfeil er avviket mellom den verdien som registreres inn, og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under omkodinger. Gjennom kontroller har man søkt å finne feil og rette opp disse.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller, og det er klart at ikke alle feil oppdages.

1.5. Sammenligning 1998 -2005

I denne rapporten gjøres det noen sammenligninger mellom resultatene fra undersøkelsene om studenters levekår i 1998 og 2005. I tallene fra 1998-undersøkelsen er svarene fra de forskjellige utdanningsinstitusjonene vektet i forhold til det totale antallet studenter ved institusjonene (se: Lyngstad 1998). I undersøkelsen i 2005 ble det trukket et selvveiende utvalg, det vil si at de er trukket i forhold til det totale antallet studenter ved institusjonene (se: egen dokumentasjonsrapport....). Forskjellen i utvalgene

mellom de to undersøkelsene er at i 2005 ble studenter ved utdanningsinstitusjoner som Bedriftsøkonomisk institutt (BI) inkludert. Disse var ikke med i utvalget til 1998-undersøkelsen. I sammenligningene som gjøres mellom 1998 og 2005 blir BI-studentene fjernet fra 2005-utvalget. Tallene for 2005 som brukes i sammenligningene avviker derfor noe fra det som kommer fram i de tallene der hele 2005-utvalget blir brukt i og med at BI-studenter der er tatt med.

Tabell 1.3 viser nettoutvalgene i de to undersøkelsene i 1998 og 2005. Tabellen viser at det i de to undersøkelsene var svært liten forskjell i fordelingen mellom menn og kvinner. Fordelingen avviker lite fra det som registerdata viser om kjønnsfordelingen mellom norske studenter (SSB 2006).

Fordelingen etter alder viser at en større andel av studentene i 2005 enn i 1998 var 30 år eller eldre. Gjennomsnittsalderen blant studentene var også høyere i utvalget i 2005, men det gjelder bare personer 30 år eller eldre. Tabell 1.4 viser aldersfordelingen blant studenter ved statlige høyskoler og universitet i 1998 og 2005 slik det går fram av utdanningsregisteret. Også denne tabellen viser at andelen studenter som er 30 år eller eldre har økt mellom 1998 og 2005.

Nå er ikke aldersfordelingene i de to tabellene helt sammenlignbare. Tallene fra Utdanningsregisteret gjelder alle registrerte studenter ved statlige høyskoler og universitet, mens tallene fra utvalgsundersøkelsene kun gjelder statlige høyskole- og universitetsstudenter som studerer minst 50 prosent av tiden. Det er likevel grunn til å anta at registerdataene og utvalgsdataene er nokså sammenfallende og at det bildet utvalgsdataene viser i utviklingen i studentmassen er en gjenspeiling av virkeligheten. I sammenligningen mellom resultatene i undersøkelsene i 1998 og i 2005 kan den økende gjennomsnittsalderen være noe av forklaringen på de forskjellene vi finner mellom de to årene.

Tabell 1.3. Prosentfordeling av nettoutvalget i undersøkelsene i 1998 og 2005 etter kjønn og alder og gjennomsnittlig alder i hver aldersgruppe.

	1998	2005
Kjønn		
Menn	41,6	39,3
Kvinner	58,4	60,7
Alder		
Under 25 år	56,6	56,2
25-29 år	26,7	17,8
30 år eller eldre	16,7	26,0
Gjennomsnittlig alder		
Alle	25,4	27,0
Under 25 år	22,0	21,8
25-29 år	26,3	26,4
30 år eller eldre	36,5	38,7
Antall svar	2647	2264

Tabell 1.4. Aldersfordeling blant studenter ved statlige høyskoler og universitet 1998 og 2005. Registerdata

	1998	2005
Under 25 år	49,5	46,8
25-29 år	24,7	21,8
30 år eller eldre	25,7	31,3

Kilde: Utdanningsregisteret.

2. Visjonen om en ledende kunnskapsnasjon

Det er en bred politisk enighet i Norge om at utdanning skal prioriteres. Norge bruker mer penger på utdanning enn de fleste andre land i verden, hvor et resultat av satsningen er en betydelig vekst i antall personer som tar høyere utdanning. I 1980 tok 10 prosent av 19-24 åringer høyere utdanning, mens tilsvarende for 19-24 åringer i 2000 var om lag 25 prosent (Hansen og Mastekaasa 2005). Men medaljen har også sin bakside. Denne utviklingen har medført en vridning fra elite- til masseinstitusjon. Tidligere utgjorde studentene en liten utvalgt elite, mens i dag tar store andeler av befolkningen høyere utdanning. Denne utviklingen kan medføre at en større andel av studentene er mindre kvalifiserte for høyere utdanning og muligens også mindre motivert. Dette kan bidra til høyere frafall (Mastekaasa og Hansen 2005). Regjeringens mottiltak for å skolere elevene bedre til den kommende studietilværelsen var å gjennomføre utdanningsreformer i grunnskolen og videregående opplæring. Både Reform 94 og Reform 97 skal bidra til at studentene har en annen holdning og innstilling enn tidligere. Ved hjelp av nye arbeidsmetoder skal elevene i større grad ta ansvar for egen læring, hvor lærernes viktigste oppgave er å veilede fremfor å undervise. Det har også vært en satsning på å få IKT inn i alle fag i skolen. Disse tiltakene skal gi elever på videregående en bredere plattform å stå på for høyere utdanning.

Det mest grunnleggende målet i Regjeringens utdanningspolitikk er at alle skal ha lik rett til utdanning. Utdanningspolitikken skal gi enkeltmennesket muligheten til personlig utvikling, å tilegne seg kunnskaper og virkeliggjøre sine drømmer og mål. Fra et privatøkonomisk perspektiv er utdanning en investering av tid og ressurser som skal gi avkastning i form av bedre muligheter i arbeidsmarkedet og høyere inntekt i fremtiden. Samfunnet på sin side investerer i enkeltmennesket, men forventer også å få noe tilbake senere. Økt utdanning i befolkningen forventes å gi samfunnet gevinster i form av bidrag til samfunnsbygging og en utjevning av sosiale ulikheter, skape likestilling samt gi en kompetent arbeidsstyrke som kan være med på å heve det generelle velferdsnivået. En god gjennomstrømning i studiene er en forutsetning for å oppnå en samfunnsøkonomisk gevinst av investeringen i

utdanning. Imidlertid viser dette seg å være et problem for Norge. I dag bruker mange studenter uforholdsmessig lang tid på studiene, samt at studiemønsteret avviker fra andre OECD-land. Studietilbøyeligheten er blant annet høyere for de eldre alderskategoriene. Dette kan skyldes at mange veksler mellom studier og fulltidsarbeid, starter studiekarrieren i voksen alder, samt at gjennomføringen er lav i en rekke studier (St.melding. nr 27).

I Stortingsmelding nummer 27 fokuseres det på at *studentene skal lykkes*. Suksess i utdanningssystemet kan måles på flere måter, men det mest nærliggende er å se hvorvidt man forblir student og fullfører utdanningen. For å redusere utdanningskostnadene for samfunnet er målet å få studentene gjennom på normert tid, samt få studentene tidligere ut i arbeidslivet. Et tiltak som ble gjennomført var innføringen av kvalitetsreformen for høyere utdanning. Virkemidlene for å nå målet om bedre gjennomstrømning i studiet var i hovedsak satt ned i åtte punkter:

Studentene skal lykkes. Departementet var helt klare på at forholdet mellom student og institusjon må styrkes. Institusjonene bør innføre nye studieordninger der studentene tas opp til treårige studieløp. Det skal legges vekt på studentaktive undervisningsformer i kombinasjon med jevne evalueringer og tilbakemeldinger som fremmer læring. Det skal inngås avtaler mellom institusjonen og studenten om studieløpet hvor det kommer klart frem hvilke plikter og rettigheter partene har ovenfor hverandre. For å kunne nå målet om økt læringsutbytte og kvalitet i studiene så departementet det helt sentralt å utnytte studieåret bedre.

Felles gradsstruktur. Lavere grad på tre år gir yrkeskompetanse og/eller mulighet for opptak til høyere grads studier. Det bør også være mulig å etablere faglige påbygninger som ikke bygger direkte på hverandre, men som kan settes sammen av fag og disipliner på en ny måte. Høyere grad bygger på lavere grad og har en varighet på to år, og skal gi yrkeskompetanse og/eller mulighet for opptak til doktor-

gradsstudiet. Forskerutdanningen endres ikke. Strukturen skal omfatte de fleste utdanningene.

Internasjonalt institusjonssamarbeid og studentmobilitet. Departementet har som mål at alle høyere utdanningsinstitusjoner skal tilby studentene et studieopphold i utlandet som en del av det norske gradsstudiet. Det er også viktig at universitetene og høyskolene fortsetter å bygge opp fagtilbudet på engelsk.

Arbeidsdeling og profil. Departementet påpeker viktigheten av å stimulere til samarbeid og arbeidsdeling mellom utdanningsinstitusjonene, samt å videreutvikle en sektor med et mangfold av utdanningsinstitusjoner. Det er ikke rom for flere breddeuniversiteter, men høyskoler med rett til å tildele doktorgrad kan søke overgang til universitetsbenevnelse. Målet er ikke at institusjonene skal bli mer like hverandre, men derimot legges det opp til at institusjonene kan velge ulike strategier for faglig utvikling.

Økt frihet for bedre kvalitet. Utdanningsinstitusjonene skal ha hovedansvaret for å sikre kvaliteten på studietilbudene. Det skal utarbeides planer for kvalitetsarbeid og systemer som dokumenterer kvalitetsarbeidet.

God styring. For å understreke utdanningsinstitusjonenes selvstendige ansvar i utforming av egen fremtid skal det være et større skille mellom departementet og institusjonene.

Finansiering som fremmer kvalitet. For å bedre kvaliteten i utdanning og forskning ble det innført et finansieringssystem som beregnes ut fra tre hovedkomponenter: En basisbevilgning som skal dekke deler av kostnadene til undervisning og forskning. Studentfinansiering som er basert på oppnådde resultater av undervisningen som måles i avlagte studiepoeng og uteksaminerte kandidater, og til sist forskningsfinansiering som er resultatbasert.

Bedre studiefinansiering. Departementet vil øke utdanningsstøtten slik at studentene kan konsentrere seg om studiene på heltid og bruke mer tid på studiet. En økning av stipendandelen vil også føre til at gjeldsbyrden for studenter med høyere grads utdanning reduseres. For å sikre studieprogresjon blir stipendet i første omgang utbetalt som et rentefritt lån for siden å omgjøres til stipend etter avlagte studiepoeng.

Videre i rapporten skal vi se nærmere på noen av punktene i kvalitetsreformen og hvorvidt forholdene tilfredstillende målene.

2.1. "Gjør din plikt- krev din rett"

En strammere struktur på studiene skal bidra til å øke gjennomføringsgraden blant studenter. Dette skal skje ved en gjensidig forpliktende studieordning hvor institusjonene og studentene skal inngå avtaler om studieløpet hvor det kommer klart frem hvilke plikter og rettigheter institusjon og student har overfor hverandre. Institusjonen skal legge til rette for at studentene kommer gjennom studiet på normert tid samt ha det overordnede ansvaret for studentens arbeidsmiljø. Studenten på sin side forplikter seg til studiekravene institusjonen stiller i form av krav til deltagelse, obligatoriske arbeider og studieprogresjon. Denne avtalen eller utdanningsplanen skal underbygges i løpet av første semester der hvor studenten planlegger studier av mer enn ett års varighet.

Blant studentene i undersøkelsen svarte drøyt halvparten at de har fylt ut en utdanningsplan. Andelen er høyest blant de som har studert kortest. Her svarer 61 prosent at de har fylt ut en utdanningsplan, mens tilsvarende er 48 prosent blant studenter med mer enn 4 semestre (tabell 2.1). Denne forskjellen skyldes mest sannsynlig at de som har studert lengst i mindre grad omfattes av ordningen. Vi finner store forskjeller med hensyn til utdanningsinstitusjon. Universitetene kommer best ut hvor 69 prosent av studentene har fylt ut en utdanningsplan, dernest kommer høyskolene hvor andelen er 45 prosent, og til sist BI hvor 21 prosent har fylt ut en utdanningsplan.

Tabell 2.1. Studenter som har fylt ut utdanningsplan og følger et studieprogram i 2005, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. Prosent

	Følger en utdanningsplan	Følger et studieprogram	Antall svar
Alle	55	85	2262
Kjønn			
Menn	54	85	910
Kvinner	56	85	1352
Alder			
Inntil 25 år	61	87	1279
25-29 år	49	81	397
30 år og over	46	83	586
Familiefase			
Enslige	58	87	1121
Enslige som bor hos foreldre	58	84	153
Enslige forsørgere	48	79	116
Par uten barn	56	84	499
Par med barn	45	83	373
Antall semestre			
Under 3 semestre	61	86	1018
3-4 semestre	52	88	683
Mer enn 4 semestre	48	81	561
Utdanningsinstitusjon			
BI	21	96	118
Høyskoler	45	85	1080
Universiteter	69	84	1064

En annen måte å styrke forholdet mellom studenter og institusjon på er å etablere en studieordning der utdanningsinstitusjonen rettleider og bistår studentene i valg av fagkombinasjoner. Denne type organisering har fellestrekk med hvordan de fleste høyskolene og profesjonsutdanningene var organisert allerede før reformen. Så denne ordningen berører først og fremst universitetene. På universitetene søker studentene seg inn på et treårig bachelorstudium og kan senere bygge på med et toårig masterstudium. I motsetning til tidligere er denne ordningen i større grad en definert enhet, men det finnes fortsatt valgfrihet selv om denne er noe mindre enn tidligere med hensyn til hvilke emner en ønsker å ha i graden sin. De aller fleste studentene, 85 prosent, følger et studieprogram. Her finner vi relativt små forskjeller mellom antall semestre de har studert. Så godt som alle BI-studenter, 96 prosent, følger et studieprogram, mens det er noen færre av høyskole- og universitetsstudentene som følger et studieprogram, henholdsvis 85 og 84 prosent.

Fysisk arbeidsmiljø

Institusjonene skal ha et overordnet ansvar for å gi studentene et tilfredsstillende fysisk arbeidsmiljø. Et godt fysisk arbeidsmiljø legger grunnlag for mulighetene for å jobbe godt med studiene og en generell trivsel i studiehverdagen. Forhold som lesesalplass, disponering av PC-er og grupperom,

støyforhold og luftkvalitet er avgjørende for det fysiske arbeidsmiljøet.

64 prosent av studentene disponerer lesesal. Andelen er høyest for studenter under 30 år, henholdsvis 66 og 67 prosent, mens blant studenter 30 år og over disponerer 60 prosent lesesalsplass (tabell 2.2). Det er flest enslige som disponerer lesesalsplass, mens enslige forsørgere i minst grad disponerer lesesalsplass. Det er marginalt flere med tre semestre eller mer som disponerer lesesalsplass, sammenliknet med studenter med mindre enn tre semestre. Forskjellene med hensyn til alder og familiefase skyldes nok et ulikt behov for å ha studieplass. Dekningen av lesesalsplasser er høyere ved BI og høyskolene enn ved universitetene.

Om lag seks av ti studenter er fornøyd med antall PC-er ved studiestedet. Imidlertid er de eldste studentene og de med flest semestre, samt studenter med barn, minst fornøyd med dekningsgraden av PC-er. Dette har nok en sammenheng med at eldre studenter har kommet lengre i studieforløpet og vil dermed også ha større behov for å bruke PC-er, samt til tidspunkter hvor presset på PC-er er størst. Det ser ut til at dekningsgraden av PC-er er noenlunde lik på de ulike utdanningsinstitusjonene. Imidlertid er høyskolestudenter marginalt mer fornøyd enn BI- og universitetsstudenter.

Tabell 2.2. Fysiske arbeidsforhold blant studenter, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Disponerer lesesalsplass	Er fornøyd med antall datamaskiner	Er fornøyd med støyforholdene på studiestedet	Er fornøyd med luftforholdene på studiestedet	Er fornøyd med antall grupperom	Kan i tilstrekkelig grad disponere IT-utstyr	Disponerer PC hjemme	Antall svar
Alle	64	58	67	43	37	86	92	2262
Kjønn								
Menn	66	65	72	47	38	89	94	910
Kvinner	64	54	64	40	36	84	91	1352
Alder								
Inntil 25 år	66	60	69	43	34	88	91	1279
25-29 år	67	62	61	39	35	88	93	397
30 år og over	60	52	69	47	44	80	95	586
Familiefase								
Enslige	66	61	68	44	34	90	88	1121
Enslige som bor hos foreldre	64	61	69	44	41	82	97	153
Enslige forsørgere	61	53	59	40	43	84	92	116
Par uten barn	63	56	65	41	34	83	96	499
Par med barn	64	53	72	46	45	79	99	373
Antall semestre								
Under 3 semestre	63	60	73	47	40	87	91	1018
3-4 semestre	65	58	67	40	34	86	94	683
Mer enn 4 semestre	66	55	59	40	35	85	93	561
Utdanningsinstitusjon								
BI	67	56	66	45	24	81	96	118
Høyskoler	67	60	71	47	41	87	93	1080
Universiteter	62	57	64	39	34	86	92	1064

Bare 37 prosent av studentene er fornøyd med antall grupperom. De eldste studentene er mest fornøyd, noe som kan skyldes at de i mindre grad er med på aktiviteter som kollokviégrupper og seminarer hvor behovet for grupperom er størst. Imidlertid finner vi også at studenter som har studert kortest er mest fornøyd med disponeringen av grupperom. Her finner vi store forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene hvor BI-studentene er minst fornøyd, mens høyskolestudenter er mest fornøyd med antall grupperom. Bare 24 prosent av BI-studentene svarer at de er fornøyde, mens tilsvarende for Universiteter og høyskoler er henholdsvis 34 og 41 prosent.

67 prosent av studentene er fornøyde med støyforholdene innendørs ved studiestedet. Imidlertid reduseres andelen etter antall semestre. 73 prosent av studentene med færrest semestre er fornøyde, mens tilsvarende for de med mer enn fire semestre er 59 prosent. Høyskolestudentene er mest fornøyde med støyforholdene innendørs, 71 prosent, etterfulgt av BI-studenter og universitetsstudenter, henholdsvis 66 og 64 prosent. Det er langt færre, 43 prosent, som er fornøyde med luftforholdene ved studiestedet. Også her finner vi at høyskolestudentene er mest fornøyde, mens universitetsstudentene er minst fornøyde.

Bedre arbeidsmiljø nå enn i 1998?

På bakgrunn av opplysninger fra levkårsundersøkelsen blant studenter i 1998 ser det ut til at tilgangen på lesesalsplass og disponeringen av institusjonens IT-utstyr, samt disponering av IT-utstyr hjemme har blitt bedre (vedleggstabell 1a). I 1998 disponerte 58 prosent lesesalsplass, i motsetning til 64 prosent i 2005. Det ser også ut til at disponeringen av institusjonens IT-utstyr har bedret seg noe. I 1998 svarte 80 prosent at de i tilstrekkelig grad kunne disponere lærerstedets IT-utstyr. Tilsvarende for 2005 er 86 prosent. Andelen studenter som disponerer IT-utstyr hjemme har økt kraftig fra 1998 til 2005. I 1998 disponerte 64 prosent IT-utstyr hjemme, mens i 2005 var andelen på hele 92 prosent.

Vi har også muligheter til å sammenlikne hvor fornøyde studentene var med støyforhold og luftkvalitet i 1998 og 2005 (vedleggstabell 1b). Støyforholdene ser ikke ut til å ha blitt nevneverdig dårligere, men vi finner likevel små endringer i forhold til hvor fornøyde studentene er med støyforholdene. I 1998 var 24 prosent svært fornøyd med støyforholdene i motsetning til 18 prosent i 2005. Imidlertid finner vi at flere var ganske fornøyde med støyforholdene i 2005 enn 1998, henholdsvis 49 og 42 prosent. Det ser ut til at luftkvaliteten har blitt bedre fra 1998 til 2005. Uavhengig av årgang finner vi at 9 prosent var svært fornøyd, mens andelen som var ganske fornøyd med luftkvaliteten var på 28 prosent i 1998 og 34 prosent i 2005.

På grunn av manglende samsvar mellom spørsmålene som ble stilt i 1998 og 2005 kan vi ikke gi en helhetlig vurdering av endringer i arbeidsmiljø, annet enn å se på endringer i forhold som nevnt over.

Studentutveksling over landegrensene

En utveksling av kunnskap på tvers av landegrensene er viktig for kvaliteten i utdanningssystemet. Målet er at Norge skal være i fremste rekke ved faglig samarbeid og studentutveksling over landegrensene. Et ledd i denne utviklingen er at alle høyere utdanningsinstitusjoner bør tilby studentene et studieopphold i utlandet som en del av det norske gradsstudiet, samt bygge opp fagtilbudet på engelsk.

Tabell 2.3a. Planer om utenlandsopphold eller arbeidsopphold i utlandet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Planer om studieopphold		
	Ja	Ja, kanskje	Nei
Alle	15	22	63
Kjønn			
Menn	15	24	61
Kvinner	15	21	64
Alder			
Inntil 25 år	21	29	50
25-29 år	8	19	73
30 år og over	6	10	83
Familiefase			
Enslige	23	29	49
Enslige som bor hos foreldre	17	32	51
Enslige forsørgere	8	11	81
Par uten barn	6	19	74
Par med barn	5	6	90
Antall semestre			
Under 3 semestre	20	29	51
3-4 semestre	13	20	67
Mer enn 4 semestre	8	13	79
Utdanningsinstitusjon			
BI	17	12	71
Høyskoler	12	20	68
Universiteter	17	25	57

Tabell 2.3b. Personer med utenlandsopphold og hvorvidt oppholdet var en del av et utvekslingsprogram, og om oppholdet ble finansiert med støtte fra lånekassen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Har vært på utenlandsopphold	Utenlandsopphold var en del av et utvekslingsprogram	Finansierte opphold med støtte fra lånekassen	Antall svar
Alle	19	21	57	432
Kjønn				
Menn	17	23	53	154
Kvinner	21	20	60	278
Alder				
Inntil 25 år	18	20	62	229
25-29 år	29	27	60	115
30 år og over	15	17	42	88
Familiefase				
Enslige	22	22	63	252
Enslige som bor hos foreldre	14	14	52	-
Enslige forsørgere	15	12	29	-
Par uten barn	19	23	54	97
Par med barn	12	18	44	45
Antall semestre				
Under 3 semestre	10	15	42	103
3-4 semestre	23	18	62	154
Mer enn 4 semestre	31	28	63	175
Utdanningsinstitusjon				
BI	-	-	-	-
Høgskoler	19	16	52	206
Universiteter	20	27	62	210

Blant studentene er det bare 19 prosent som har vært på utenlandsopphold i studietiden (tabell 2.3b). Imidlertid svarer 15 prosent at de har planer opp utenlandsopphold, og 22 prosent at de kanskje skal ha et utenlandsopphold (tabell 2.3a). Det er noen flere kvinner enn menn som har hatt et utenlandsopphold. Derimot finner vi bare små forskjeller mellom menn og kvinner når det gjelder planer for studieopphold i utlandet. Studenter i alderen 25-29 år har i størst grad studert i utlandet, mens det er flest studenter under 25 år som har planer om et utenlandsopphold. Fem av ti studenter som har studert kortere enn tre semestre skal ha eller vurderer å ha et utenlandsopphold i løpet av studietiden. Denne andelen er klart mindre blant studenter som har studert lengre, men samtidig er det flere blant disse som allerede har vært på utenlandsopphold. Det er klart flest universitetsstudenter som skal ha eller vurderer et utenlandsopphold. Imidlertid er forskjellen mindre når det gjelder andelen som har vært på utenlandsopphold. 57 prosent av de som har vært utvekslingsstudenter i utlandet, finansierte oppholdet med støtte fra lånekassen.

En nettbasert utdanning

Utviklingen innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) preger i stor grad, og vil fortsette å prege, utdanningssystemene på mange måter. Det å beherske IKT blir etter hvert basisferdigheter på linje med lesing og skriving. Av den grunn er det viktig at studenter får muligheten til å utvikle sine IKT ferdigheter gjennom hele utdanningsforløpet. Kvalitetsreformen tar sikte på å øke bruken av IKT i undervisningen med et høyt kvalifisert støttepersonale med kompetanse innenfor pedagogisk bruk av IKT.

Tabell 2.4. Bruk av IKT ved studiet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Informasjon om forelesninger, frister osv kunngjøres på internett	Innlevering av oppgaver foregår via internett	Kan vanligvis levere oppgaver på papir	Benyttet internett siste uke	Brukte internett i forbindelse med studiet	Bruker i stor grad internett som informasjonskanal i studiene	Brukte internett til private formål	Antall svar
Alle	95	71	66	98	92	65	96	2262
Kjønn								
Menn	95	71	69	99	90	70	98	910
Kvinner	95	72	64	98	93	61	95	1352
Alder								
Inntil 25 år	96	71	64	99	92	61	98	1279
25-29 år	93	69	70	98	91	71	97	397
30 år og over	94	75	66	98	93	66	93	586
Familiefase								
Enslige	95	70	65	99	92	64	97	1121
Enslige som bor hos foreldre	96	68	75	99	89	67	99	153
Enslige forsørgere	93	74	64	97	95	58	89	116
Par uten barn	94	71	65	98	91	63	97	499
Par med barn	94	77	64	98	93	69	95	373
Antall semestre								
Under 3 semestre	97	75	65	99	92	61	96	1018
3-4 semestre	96	70	67	98	94	66	96	683
Mer enn 4 semestre	89	66	66	98	90	70	98	561
Utdanningsinstitusjon								
BI	100	55	80	99	93	78	97	118
Høgskoler	96	83	61	98	92	66	95	1080
Universiteter	93	61	70	99	92	61	98	1064

Det meste av informasjonen om forelesninger, frister og liknende kunngjøres på internett eller internt nettverk. 95 prosent av studentene får informasjon via nettet (tabell 2.4). Dette gjelder samtlige BI-studenter i undersøkelsen. Andelen er noe lavere blant høyskolestudenter og universitetsstudenter, henholdsvis 96 og 93 prosent. For syv av ti studenter foregår innlevering av oppgaver via internett. Imidlertid er det mest vanlig blant de som har studert kortest og minst vanlig blant de som har studert lengst. Vi finner forholdsvis store forskjeller med hensyn til utdanningsinstitusjon, hvor høyskolene ligger klart foran når det gjelder innleveringer via webbaserte løsninger. Hele 83 prosent av høyskolestudentene leverer inn oppgavene via internett, eller interne løsninger, mens tilsvarende for universitets- og BI-studenter ligger på 61 og 55 prosent. For 66 prosent av studentene finnes det fortsatt muligheter for å levere oppgaver på papir. Andelen er høyest på BI, 80 prosent og dernest 70 prosent for universitetene og 61 prosent for høyskolene.

Et mål for kvalitetsreformen er at internett skal fungere som en informasjonskanal i studiene. 70 prosent av mennene og 61 prosent av kvinnene svarer at de i stor grad bruker internett til dette formålet. De som har kommet lengst i studiet bruker i større grad enn de med kortest studielengde internett som informasjonskanal i studiene, syv av ti med mer enn fire semestre i motsetning til seks av ti med studietid kortere enn tre semestre. BI-studenter bruker i større grad enn høyskole- og universitetsstudentene internett som informasjonskanal. Andelen for de respektive gruppene er 78, 66 og 61 prosent.

2.2. Tettere oppfølging, nøkkelen til suksess?

Eksamen som eneste evaluering vil i stor grad stimulere til kortsiktig pugging fremfor læring og forståelse. Et mål er derfor å erstattes store slutt-eksamener med flere deleksamener og jevnlig evalueringer med hyppige tilbakemeldinger. Dette krever mye av foreleserne, så spørsmålet er hvorvidt studentene får den oppfølgingen de har krav på og behov for?

Engasjerte lærere?

65 prosent av studentene sier at lærerne i stor grad er tilgjengelige for spørsmål og veiledning, mens 8 prosent sier at lærerne i liten grad er tilgjengelige (tabell 2.5). Vi finner at menn i større grad enn kvinner, 69 mot 63 prosent, sier at lærerne i stor grad er tilgjengelige for spørsmål og veiledning. Denne forskjellen kan skyldes at behovet for veiledning og å stille spørsmål varierer mellom ulike fag og utdanningstyper. Dette kan føre til at ulikheter mellom menn og kvinner oppstår gitt at kvinner oftere er representert i utdanninger der behovet for veiledning og å stille spørsmål er større. Videre svarer syv av ti studenter fra høyskoler at lærerne i stor grad er tilgjengelige for spørsmål og veiledning. Dette er klart

høyere enn blant BI- eller universitetsstudenter hvor seks av ti mener det samme. Derimot finner vi ingen signifikante forskjeller for lærernes tilgjengelighet for spørsmål og veiledning blant studenter ut fra antall semestre studert.

Tabell 2.5. I hvilken grad lærerne er tilgjengelige for spørsmål og veiledning, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Stor grad	Noen grad	Liten grad	Antall svar
Alle	65	27	8	2262
Kjønn				
Menn	69	26	6	910
Kvinner	63	28	10	1352
Alder				
Inntil 25 år	64	28	8	1279
25-29 år	69	25	7	397
30 år og over	65	27	8	586
Familiefase				
Enslige	65	27	8	1121
Enslige som bor hos foreldre	69	22	10	153
Enslige forsørgere	61	27	12	116
Par uten barn	62	30	8	499
Par med barn	67	25	7	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	65	28	8	1018
3-4 semestre	65	27	9	683
Mer enn 4 semestre	66	26	8	561
Utdanningsinstitusjon				
BI	61	31	8	118
Høyskoler	70	24	6	1080
Universiteter	61	30	10	1064

I hvilken grad kjenner studentene og foreleserne hverandre?

På spørsmålet om i hvilken grad studentene vil si at de har blitt kjent med noen av foreleserne ved faget eller studiet svarer 19 prosent at de har blitt godt kjent, 45 prosent sier at de har blitt litt kjent, 23 prosent at de nesten ikke har blitt kjent, mens 13 prosent sier at de overhodet ikke har blitt kjent med noen av foreleserne ved faget eller studiet (tabell 2.6). Vi finner bare små forskjeller mellom mannlige og kvinnelige studenter. Derimot har alder og antall semestre studert naturlig nok betydning for hvorvidt studentene blir kjent med foreleserne eller ikke. Blant studenter under 25 år svarer 15 prosent at de har blitt godt kjent og 42 prosent at de har blitt litt kjent med foreleserne. Dette er om lag 10 prosentpoeng lavere enn for studenter over 25 år. Personer som har vært studenter under tre semestre har i mindre grad enn studenter med flere semestre blitt kjent med foreleserne. Alder og antall semestre studert henger sannsynligvis sammen.

Tabell 2.6. I hvilken grad studentene har blitt kjent med foreleserne, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Godt kjent	Litt kjent	Nesten ikke kjent	Overhode ikke kjent	Antall svar
Alle	19	45	23	13	2262
Kjønn					
Menn	19	42	25	14	910
Kvinner	19	46	22	12	1352
Alder					
Inntil 25 år	15	42	25	17	1279
25-29 år	24	47	19	10	397
30 år og over	25	48	21	7	586
Familiefase					
Enslige	19	43	24	14	1121
Enslige som bor hos foreldre	16	39	25	20	153
Enslige forsørgere	20	48	23	9	116
Par uten barn	16	44	24	15	499
Par med barn	25	50	19	6	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	15	43	26	16	1018
3-4 semestre	22	46	21	10	683
Mer enn 4 semestre	23	45	21	11	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	12	32	35	21	118
Høgskoler	26	50	18	6	1080
Universiteter	13	40	27	20	1064

Utdanningsinstitusjon har forholdsvis stor betydning for hvor godt kjent studentene har blitt med foreleserne. Dårligst ut kommer BI hvor under halvparten svarer at de har blitt litt eller godt kjent med foreleserne. Andelen er noe høyere, 53 prosent, blant studenter ved universitetene, men klart høyest blant studenter ved høyskolene hvor 75 prosent svarer at de har blitt litt eller godt kjent med foreleserne.

Bedre kjent med foreleserne i 1998?

I 1998 svarte 26 prosent at de var blitt godt kjent med foreleserne i motsetning til 20 prosent i 2005 (vedleggstabell 2). Imidlertid er andelen som svarer at de ble litt kjent med foreleserne marginalt høyere i 2005 enn i 1998, henholdsvis 45 og 40 prosent. Derimot finner vi ingen signifikante forskjeller mellom studentene fra 1998 og 2005 når vi ser på de som i liten grad har blitt kjent med foreleserne. Funnene kan tyde på at studentene ble bedre kjent med foreleserne i 1998.

Kontakt med faglærere for faglige spørsmål

Studentene ble også spurt om hvor ofte de har kontakt med faglærer, foreleser eller gruppeleder for faglige spørsmål. 22 prosent av studentene har kontakt med faglærer, foreleser eller gruppeleder minst en gang i uken, 36 prosent en gang i måneden, 33 prosent sjeldnere enn en gang i måneden og 9 prosent svarer aldri (tabell 2.7). Vi finner at menn noe oftere har kontakt med faglærer, foreleser eller gruppeleder for

faglige spørsmål enn kvinner, og at det er mer vanlig blant studenter i alderen 25-29 år, enn blant yngre og eldre studenter. Høgskolestudenter har oftest kontakt med faglærer, foreleser eller gruppeleder for faglige spørsmål, deretter kommer universitetsstudenter og til sist BI-studenter.

Tabell 2.7. Hvor ofte studentene har kontakt med faglærer/foreleser/gruppeleder for faglige spørsmål, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Minst en gang i uken	En gang i måneden	Sjeldnere enn en gang i måneden	Aldri	Antall svar
Alle	22	36	33	9	2262
Kjønn					
Menn	25	35	31	9	910
Kvinner	20	36	35	9	1352
Alder					
Inntil 25 år	21	34	35	10	1279
25-29 år	27	40	27	11	397
30 år og over	21	36	33	10	586
Familiefase					
Enslige	23	34	34	9	1121
Enslige som bor hos foreldre	22	29	40	9	153
Enslige forsørgere	20	41	31	8	116
Par uten barn	22	36	32	10	499
Par med barn	20	40	31	9	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	21	34	35	10	1018
3-4 semestre	22	37	35	8	683
Mer enn 4 semestre	24	36	33	9	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	15	31	48	6	118
Høgskoler	23	41	30	6	1080
Universiteter	21	31	35	13	1064
Studiebrøk					
Heltidsstudent	23	35	32	9	1958
Deltidsstudent	13	36	38	12	305

Skriftlig tilbakemelding mest vanlig

For å få en oversikt over ulike typer tilbakemeldinger studentene fikk av lærerne ble studentene spurt om hvorvidt de fikk muntlig eller skriftlig tilbakemelding på individuelle- og gruppeoppgaver. 48 prosent av studentene sier at de har fått muntlig tilbakemelding på individuelle- eller gruppeoppgaver, 63 prosent fikk skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver, og 45 prosent fikk skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver (tabell 2.8). Antall semestre har liten betydning for hvorvidt studentene har mottatt muntlig tilbakemelding på individuelle oppgaver. Blant studenter med mindre enn tre semestre fikk 47 prosent muntlig tilbakemelding på individuelle oppgaver, mens blant de øvrige studentene var andelen henholdsvis på 49 og 50 prosent.

Tabell 2.8. Typer tilbakemeldinger til studentene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Muntlig tilbakemelding på individuelle oppgaver	Skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver	Muntlig tilbakemelding på gruppeoppgaver	Skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver	Antall svar
Alle	48	63	48	45	2262
Kjønn					
Menn	48	66	48	49	910
Kvinner	48	61	47	43	1352
Alder					
Inntil 25 år	47	65	46	49	1279
25-29 år	52	58	43	39	397
30 år og over	48	62	49	42	586
Familiefase					
Enslige	49	65	48	46	1121
Enslige som bor hos foreldre	41	59	42	49	153
Enslige forsørgere	49	55	46	37	116
Par uten barn	47	60	46	45	499
Par med barn	49	64	50	46	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	47	68	50	52	1018
3-4 semestre	49	61	52	46	683
Mer enn 4 semestre	50	57	37	32	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	21	33	31	31	118
Høyskoler	57	69	60	58	1080
Universiteter	42	60	37	34	1064

Andelen som fikk skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver avtar med antall semestre

Blant studenter med færrest semestre fikk 68 prosent skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver, tilsvarende for tre til fire semestre og mer enn fire semestre er henholdsvis på 61 og 57 prosent (tabell 2.8). Når det gjelder muntlig tilbakemelding på gruppeoppgaver, er det ingen signifikant forskjell mellom studenter med mindre enn tre semestre eller tre til fire semestre, derimot er det mindre vanlig blant studenter med mer enn fire semestre bak seg. Andelen i de førstnevnte gruppene er omlag 50 prosent, i motsetning til 37 prosent for de med mer enn fire semestre. Vi finner den samme tendensen for skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver. Andelen som fikk slik tilbakemelding synker med antall semestre. Dette skyldes mest sannsynlig at det er mindre vanlig med gruppearbeid desto lengre ut i studiet en kommer.

Høyskolestudenter mottar flest tilbakemeldinger fra foreleserne

Vi finner store forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene i hvorvidt studentene får tilbakemelding fra lærerne eller ikke. Uavhengig av type tilbakemelding mottar BI-studenter færre tilbakemeldinger fra faglærer sammenliknet med høyskolestudenter som topper listen. Bare to av ti BI-studenter svarer at de har fått muntlig tilbakemelding på individuelle oppgaver, mens omlag fire av ti universitetsstudenter har fått muntlig tilbakemelding. Blant høyskolestudenter har 57

prosent mottatt muntlig tilbakemelding på individuelle oppgaver fra faglærer.

33 prosent av BI-studentene har fått skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver. Selv om flere BI-studenter mottar skriftlig enn muntlig tilbakemelding, er det fortsatt langt færre sammenliknet med universitets- og høyskolestudenter. 60 prosent av universitetsstudentene og 69 prosent av høyskolestudentene har fått skriftlig tilbakemelding på individuelle oppgaver.

Andelen som fikk muntlig tilbakemelding på gruppeoppgaver er også høyest blant høyskolestudenter. Seks av ti høyskolestudenter fikk muntlig tilbakemelding på gruppeoppgaver. Dette er dobbelt så mange sammenliknet med BI-studentene. Vi finner den samme tendensen for skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver. 31 og 34 prosent av BI- og universitetsstudenter har fått skriftlig tilbakemelding på gruppeoppgaver, i motsetning til 58 prosent blant høyskolestudenter.

Obligatorisk undervisning, akkurat passe?

For å få en oversikt over hva studentene synes om mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering, ble de spurt om de synes den er for stor, passe eller for liten (tabell 2.9). Det viser seg at de aller fleste er fornøyde. Syv av ti studenter synes mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering er passe, mens en av ti svarer at den er for liten, og 17 prosent svarer for stor. Vi finner bare små forskjeller mellom menn og kvinner, men resultatene

antyder likevel at mannlige studenter er noe mer fornøyd med mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering. Enslige studenter mener oftere enn andre studenter at mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering er for liten, mens det er motsatt for enslige forsørgere, hvor det er flere som mener at mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering er for stor. Disse forskjellige skyldes nok at enslige har muligheter for å bruke mer tid til studiene enn enslige forsørgere og par med barn. Andelen høyskole- og universitetsstudenter som synes mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering er for stor er 17 prosent, og nesten dobbelt så høy som BI-studenter.

Tid til egenarbeid med studiene

Studentene ble også spurt i hvilken grad de har tilstrekkelig med tid til å arbeide med studiene på egenhånd. 55 prosent svarer at de i stor grad har tilstrekkelig tid til egenstudium, hvor andelen er høyere for menn enn kvinner, 63 mot 50 prosent (tabell 2.10). Vi finner at yngre studenter i større grad enn eldre studenter har tid til egenarbeid med studiene. Andelen for de respektive aldersgruppene er 62, 53 og 43 prosent. Enslige forsørgere har minst tid til egenarbeid med studiene, dernest kommer par med barn. Det antas at familiesituasjonen har betydning for tiden de enkelte studentene har til å arbeide med studiene på egenhånd snarere enn at mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering er for stor.

Tabell 2.9. Fornøydhet med mengden obligatorisk undervisning og oppgaveinnlevering, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	For stor	Passe	For liten	Antall svar
Alle	17	71	11	2262
Kjønn				
Menn	15	73	12	910
Kvinner	18	69	11	1352
Alder				
Inntil 25 år	16	71	12	1279
25-29 år	17	70	12	397
30 år og over	19	71	9	586
Familiefase				
Enslige	17	68	14	1121
Enslige som bor hos foreldre	11	80	9	153
Enslige forsørgere	21	71	8	116
Par uten barn	16	74	9	499
Par med barn	18	72	9	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	17	17	16	1018
3-4 semestre	71	71	72	683
Mer enn 4 semestre	12	11	11	561
Utdanningsinstitusjon				
BI	9	75	14	118
Høyskoler	17	71	11	1080
Universiteter	17	70	11	1064
Studiebrøk				
Heltidsstudent	17	70	12	1958
Deltidsstudent	14	76	9	305

Tabell 2.10. I hvilken grad studentene har tid til å arbeide med studiene på egenhånd, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Stor grad	Noen grad	Liten grad	Antall svar
Alle	55	30	15	2262
Kjønn				
Menn	63	25	12	910
Kvinner	50	33	17	1352
Alder				
Inntil 25 år	62	28	11	1279
25-29 år	53	30	17	397
30 år og over	43	33	24	586
Familiefase				
Enslige	62	27	11	1121
Enslige som bor hos foreldre	64	27	9	153
Enslige forsørgere	29	40	31	116
Par uten barn	58	28	13	499
Par med barn	35	39	27	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	58	29	13	1018
3-4 semestre	56	30	14	683
Mer enn 4 semestre	50	30	20	561
Utdanningsinstitusjon				
BI	57	26	17	118
Høyskoler	54	31	16	1080
Universiteter	57	29	14	1064

Kontakt med andre studenter gir stort faglig utbytte

Omlag åtte av ti studenter svarer at de har stort faglig utbytte av kontakt med andre studenter (tabell 2.11). Forøvrig er det noen flere kvinner enn menn som synes dette, men det ser ikke ut til at alder eller familiefase har noen særlig betydning. Imidlertid finner vi en forskjell mellom enslige og enslige som bor hos foreldre, henholdsvis 81 og 75 prosent. Hvor lenge en har studert har også liten betydning for faglig utbytte av kontakten med andre studenter. Her finner vi ingen signifikante forskjeller. 81 prosent av høyskolestudentene og 79 prosent av universitetsstudentene svarer at de har stort faglig utbytte av kontakt med andre studenter. Andelen er noe lavere, 75 prosent, blant BI-studenter.

På tross av at studentene får stort faglig utbytte av kontakt med andre studenter, oppmuntrer bare omlag halvparten av lærerne studentene til samarbeid med andre studenter. Det kan se ut til at lærerne oftere oppmuntrer studenter med mindre enn fire semestre til å samarbeide med andre studenter. 58 og 56 prosent av studentene med fire semestre eller mindre svarer at lærerne har oppmuntret til samarbeid med andre studenter, mens 53 prosent av studentene med mer enn fire semestre svarer det samme. Det er store forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene i hvorvidt lærerne oppmuntrer til samarbeid med andre studenter. 64 og 65 prosent av foreleserne på BI og høyskolene gjør dette, i motsetning til universitetslærerne hvor 47 prosent av foreleserne oppmuntrer til samarbeid studentene imellom.

Tabell 2.11. Faglig utbytte av kontakt med medstudenter og i hvilken grad lærerne oppmuntrer til elevsamarbeid, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent

	Faglig utbytte av kontakt med medstudenter			Lærerne oppmuntrer til elevsamarbeid		Antall svar
	Stort faglig utbytte	Verken stort eller lite	Lite faglig utbytte	Stor grad		
Alle	79	8	13	56	2262	
Kjønn						
Menn	77	9	14	55	910	
Kvinner	81	7	12	57	1352	
Alder						
Inntil 25 år	80	7	13	55	1279	
25-29 år	78	7	15	54	397	
30 år og over	78	9	12	61	586	
Familiefase						
Enslige	81	8	11	55	1121	
Enslige som bor hos foreldre	75	7	18	60	153	
Enslige forsørgere	78	8	14	59	116	
Par uten barn	79	6	16	54	499	
Par med barn	79	9	12	61	373	
Antall semestre						
Under 3 semestre	79	9	13	58	1018	
3-4 semestre	80	7	14	56	683	
Mer enn 4 semestre	80	7	13	53	561	
Utdanningsinstitusjon						
BI	75	10	15	64	118	
Høyskoler	81	7	12	65	1080	
Universiteter	79	8	14	47	1064	

Tabell 2.12. Trivsel ved studiestedet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Graden av kjennskap med andre studenter					Antall svar
	Trives godt	Godt kjent	Litt kjent	Nesten ikke kjent	Overhode ikke kjent	
Alle	93	73	21	4	2	2262
Kjønn						
Menn	93	72	22	5	1	910
Kvinner	94	74	20	4	2	1352
Alder						
Inntil 25 år	94	80	20	4	1	1279
25-29 år	93	75	19	5	1	397
30 år og over	93	70	24	5	3	586
Familiefase						
Enslige	94	78	18	4	0	1121
Enslige som bor hos foreldre	90	70	24	5	1	153
Enslige forsørgere	91	62	28	9	0	116
Par uten barn	93	69	23	5	2	499
Par med barn	95	70	23	3	4	373
Antall semestre						
Under 3 semestre	93	72	22	5	1	1018
3-4 semestre	95	78	18	2	1	683
Mer enn 4 semestre	91	70	21	6	3	561
Utdanningsinstitusjon						
BI	92	77	18	3	3	118
Høyskoler	94	76	18	4	2	1080
Universiteter	92	70	23	5	1	1064

De fleste studenter trives godt

Flere enn ni av ti studenter svarer at de trives ved studiestedet (tabell 2.12). Dette er uavhengig av kjønn, alder og utdanningsinstitusjon. Det er marginalt færre enslige som bor hos foreldre og enslige forsørgere som

trives, sammenliknet med studenter i andre familiesituasjoner. Andelen som trives godt er høyest blant de med tre til fire semesters varighet, og lavest blant de med fire semestre eller mer.

Mer enn syv av ti mannlige og kvinnelige studenter har blitt godt kjent med noen av medstudentene i løpet av den tiden de har studert. Imidlertid er det flere yngre enn eldre studenter som er godt kjent med studenter. Blant studenter under 25 år svarer 80 prosent at de har blitt godt kjent, mens tilsvarende for de respektive aldersgruppene er 75 og 70 prosent. De enslige er helt klart de som i størst grad blir kjent med andre studenter ved studiestedet. 78 prosent av de enslige har blitt godt kjent med andre studenter, mens tilsvarende for enslige forsørgere er 62 prosent. Blant par med og uten barn og enslige som bor hos foreldre, ligger andelen som har blitt godt kjent med andre studenter på rundt 70 prosent. Når vi tar hensyn til antall semestre de har studert, finner vi at andelen er høyest blant de som har studert tre til fire semestre. Her svarer 78 prosent at de har blitt godt kjent med andre studenter, tilsvarende for de som har studert færre semestre er 72 prosent og 70 prosent for de som har studert mer enn fire semestre. Det ser ut til at utdanningsinstitusjon har en viss betydning for å bli kjent med andre studenter på studiestedet. Det er høyest andel BI- og høyskolestudenter som har blitt godt kjent med andre studenter, 77 og 76 prosent mot 70 prosent blant universitetsstudenter. Forskjellene kan skyldes at forelesere ved BI og høyskolene i større grad enn forelesere ved universitetet oppmuntrer til samarbeid mellom studentene.

Ingen endring i trivsel fra 1998 til 2005

Når vi sammenlikner trivsel ved studiestedet i 1998 med 2005, finner vi ingen signifikante endringer, men andelen som ble godt kjent med andre studenter var høyere i 1998 enn 2005 (vedleggstabell 3). I 1998 svarte 79 prosent av studentene at de var blitt godt kjent med noen av medstudentene, og denne andelen synker til 73 prosent i 2005. Derimot er det noen flere studenter i 2005 som ble litt kjent med medstudenter. 16 prosent av studentene fra 1998 svarte at de ble litt kjent med andre medstudenter, mens andelen steg til 21 prosent i 2005.

2.3. Er studentene late?

Gjennomsnittsstudenten bruker 13 timer i uken på organisert undervisning og selvstudium (tabell 2.13). Både mannlige og kvinnelige studenter bruker i snitt 13 timer i uken på organisert undervisning. Vi finner bare små forskjeller i tidsbruk mellom andre grupperinger. Studenter under 25 år bruker i snitt 2 timer mer til organisert undervisning enn sine eldre medstudenter, mens studenter som er par bruker marginalt mindre tid på organiserte undervisning. Studenter på høyskoler bruker gjennomsnittlig 15 timer i uken på organisert undervisning, som er henholdsvis 2 og 3 timer mer enn studenter på BI og universitetene.

Tabell 2.13. Timer brukt på organisert undervisning, selvstudie og kollokvie per uke, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Organisert undervisning	Selvstudie	Frivillige studier/kollokviegrupper	Antall svar
Alle	13	16	2	2262
Kjønn				
Menn	13	16	2	910
Kvinner	13	16	2	1352
Alder				
Inntil 25 år	14	15	2	1279
25-29 år	12	18	2	397
30 år og over	12	16	2	586
Familiefase				
Enslige	14	16	2	1121
Enslige som bor hos foreldre	14	15	2	153
Enslige forsørgere	14	15	1	116
Par uten barn	12	17	2	499
Par med barn	13	15	2	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	15	14	2	1018
3-4 semestre	13	16	2	683
Mer enn 4 semestre	10	20	2	561
Utdanningsinstitusjon				
BI	13	15	4	118
Høyskoler	15	13	2	1080
Universiteter	12	18	2	1064

Studentene bruker noe mer tid, 3 timer, til selvstudium enn til organisert undervisning. Studenter i aldersgruppen 25 til 29 år bruker gjennomsnittlig 18 timer til selvstudier i uken, dette er 3 timer mer enn yngre studenter og 2 timer mer enn eldre studenter. Gjennomsnittlig antall timer brukt på organisert undervisning avtar med antall semestre, mens det motsatte er tilfellet for selvstudium. De som har studert kortest bruker gjennomsnittlig 15 timer på organisert undervisning, mens tilsvarende for de som har studert lenger er 13 og 10 timer. For timer brukt til selvstudium finner vi at de som har studert lengst bruker gjennomsnittlig 20 timer, mens de med kortere studielengde bruker henholdsvis 16 og 14 timer.

For timer brukt til frivillige studier eller kollokviegrupper er gjennomsnittstiden 2 timer per uke. BI-studenter bruker gjennomsnittlig 2 timer mer på frivillige studier eller kollokviegrupper enn studenter fra høyskoler og universiteter. Forskjellene er på 4 og 2 timer.

Liten endring i antall timer brukt på studie fra 1998 til 2005

Fra 1998 til 2005 var det en marginal økning fra 15 til 16 timer brukt til selvstendig jobbing (vedleggstabell 4). Det er også en liten økning i antall timer brukt på frivillige studiegrupper, en endring fra 3 til 4 timer per uke. Imidlertid er spørsmålsformuleringen noe forskjellig. I 1998 ble studentene spurt om hvor mange timer de vanligvis brukte per måned, mens det i 2005 ble spurt om timer vanligvis brukt per uke. For å korrigere for ulik spørsmålsformulering har vi delt gjennomsnittstallet i 1998 på 30 og multiplisert det med 7.

Tabell 2.14. Hvor ofte studentene er tilstede ved studiestedet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. prosent

	Stort sett hver dag	3-4 dager i uken	1-2 dager i uken	Sjeldnere enn hver uke	Antall svar
Alle	40	34	11	14	2262
Kjønn					
Menn	43	33	11	12	910
Kvinner	38	35	11	16	1352
Alder					
Inntil 25 år	48	40	9	4	1279
25-29 år	43	32	11	15	397
30 år og over	24	24	15	36	586
Familiefase					
Enslige	47	37	10	6	1121
Enslige som bor hos foreldre	46	39	6	9	153
Enslige forsørgere	28	33	14	26	116
Par uten barn	38	36	11	14	499
Par med barn	26	21	14	38	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	44	39	9	8	1018
3-4 semestre	41	33	12	14	683
Mer enn 4 semestre	33	27	13	26	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	28	44	14	14	118
Høyskoler	37	34	10	19	1080
Universiteter	45	34	11	10	1064
Studiebrøk					
Heltid	46	38	9	7	1958
Deltid	8	9	22	60	305

Når vi ser på antall timer brukt til studieaktiviteter som undervisning, organisert gruppeundervisning og øvingskurs, ser det ut til at antall timer per uke har gått ned fra 16 til 13 fra 1998 til 2005. Imidlertid er spørsmålsformuleringen noe annerledes i 1998 enn i 2002. I 1998 ble studentene spurt om: *hvor mange timer per uke følger du vanligvis undervisningen? Regn med både felles- og gruppeundervisning og øvingskurs.* Mens de i 2005 fikk spørsmålet: *Hvor mange timer per uke bruker du vanligvis til organisert undervisning, som forelesninger, organisert gruppearbeid, laboratorier og andre former for organisert undervisning?*

Fire av ti studenter er ved studiestedet stort sett hver dag

Forholdsvis mange av studentene er ved studiestedet mer enn to dager i uken. 40 prosent er der stort sett daglig, mens 34 prosent er der tre til fire dager i uken (tabell 2.14). Når vi sammenlikner etter studiebrøk, finner vi at 46 prosent av heltidsstudentene er ved studiestedet stort sett hver dag og 38 prosent tre til fire dager i uken. Vi finner små forskjeller mellom menn og kvinner. 43 prosent av mennene og 38 prosent av kvinnene er ved studiestedet stort sett hver dag, mens 33 prosent av mennene og 35 prosent av kvinnene er ved studiestedet 3-4 dager i uken. Alder har derimot større betydning for hvor ofte studentene er ved studiestedet, hvor hovedskillet går ved 30 års alder.

Blant de to yngste alderskategoriene er 48 og 43 prosent ved studiestedet stort sett hver dag, i motsetning til 24 prosent blant studenter 30 år og over. Blant studenter over 30 år er det faktisk mer vanlig å være ved studiestedet sjeldnere enn hver uke enn mer enn to dager i uken. Dette kan skyldes at det er flere deltidsstudenter over 30 år sammenliknet med studenter under 30 år.

Enslige er oftere på studiestedet enn studenter i andre familiefaser

47 og 46 prosent av enslige og enslige som bor hos foreldre er ved studiestedet stort sett hver dag. Dette er omlag 20 prosentpoeng mer enn enslige forsørgere og par med barn. Midt mellom ytterpunktene ligger par med barn hvor 38 prosent er ved studiestedet stort sett hver dag. Når vi ser på de som er ved studiestedet tre til fire dager i uken, ligger par med barn klart lavere enn de øvrige familiegruppene hvor forskjellene ellers blir mindre. Andelen par med barn som er ved studiestedet sjeldnere enn hver uke er på 38 prosent. Dette er faktisk den mest vanlige kategorien for denne gruppen.

Generelt er det slik at tiden studentene tilbringer ved studiestedet avtar når antall semestre øker. Blant de som har studert mindre enn tre semestre svarer 44 prosent at de stort sett er ved studiestedet hver dag. For de respektive kategoriene er andelen på 41 og 33 prosent. Den samme tendensen finner vi blant de som er ved studiestedet tre til fire dager i uken. Her er andelen henholdsvis 39, 33 og 27 prosent for grupper med ulikt antall semestre.

Universitetsstudenter tilbringer mest tid ved studiestedet, etterfulgt av høyskolestudenter og BI-studenter. 45 prosent av universitetsstudentene er ved studiestedet stort sett hver dag. Dette er 8 prosentpoeng mer enn høyskolestudentene og 17 prosentpoeng mer enn BI-studentene. Andelen er derimot høyest blant BI-studenter når vi ser på de som er ved studiestedet tre til fire dager i uken. Blant høyskole- og universitetsstudenter svarer henholdsvis 44 og 34 prosent at de er ved studiestedet tre til fire dager i uken.

Studentene var mindre tilstede ved studiestedet i 2005 enn 1998

I 1998 var 56 prosent av studentene på studiestedet stort sett hver dag (vedleggstabell 5). I 2005 gjaldt dette 41 prosent. Forskjellene blir noe mindre og i motsatt retning når vi ser på andelen som var ved studiestedet tre til fire ganger i uken, henholdsvis 29 og 34 prosent. Andelen studenter som er ved studiestedet sjeldnere enn hver uke har økt betraktelig fra 1998 til 2005. I 1998 var 7 prosent av studentene ved studiestedet mindre enn hver uke, mens andelen i 2005 økte til det dobbelte. Dette kan trolig ha en sammenheng med at studentene har blitt eldre.

"Den aktive" student

For å finne "den aktive" student ser vi på studenter som minst en gang i uken leser faglitteratur som ikke er pensum, løser oppgaver som ikke er obligatoriske, stiller spørsmål i undervisningen og sjelden kommer uforberedt til undervisningen.

28 prosent av studentene leser minst en gang i uken faglitteratur som ikke er pensum (tabell 2.15). Det er flere menn enn kvinner, henholdsvis 35 og 24 prosent. Andelen som leser faglitteratur som ikke er pensum øker forholdsvis mye med alderen, fra 23 prosent for de yngste til 39 prosent for de eldste, og er høyere for studenter som har barn. Studenter fra Høyskoler og Universiteter leser oftere faglitteratur som ikke er pensum sammenliknet med BI studenter.

17 prosent av studentene svarer at de minst en gang i uken løser oppgaver som ikke er obligatoriske, også her er det flere menn en kvinner, 22 mot 14 prosent. Studentenes alder og familiefase har mindre betydning for hvorvidt de løser oppgaver som ikke er obligatoriske. Derimot ser det ut til at utdanningsinstitusjon har en viss betydning. Det er flere BI-studenter som løser oppgaver som ikke er obligatoriske minst en gang i uken, sammenliknet med høyskolestudenter.

35 prosent av studentene stiller minst en gang i uken spørsmål i undervisningen. Her finner vi ingen signifikant forskjell mellom menn og kvinner. Alder har

derimot helt klart betydning for hvorvidt studentene stiller spørsmål i undervisningen. Blant studenter under 25 år stiller 29 prosent spørsmål i undervisningen minst en gang i uken, i motsetning til 40 og 44 prosent for de øvrige aldersgruppene. Halvparten av enslige forsørgere stiller spørsmål i undervisningen minst en gang i uken. Andelen er også høyere for par med barn sammenliknet med studenter uten barn. Høyskolestudenter er helt klart de som oftest stiller spørsmål i undervisningen sammenliknet med BI- og universitetsstudenter. 43 prosent av høyskolestudentene stiller minst en gang i uken spørsmål i undervisningen, BI- og universitetsstudenter er derimot mindre aktive i undervisningen. Andelene som stiller spørsmål er her på 26 og 27 prosent.

Det å komme uforberedt til undervisningen er ikke uvanlig. 34 prosent av studentene kommer minst en gang i uken uforberedt til undervisningen. Dette gjelder 41 prosent av mennene og 29 prosent av kvinnene. Det å forberede seg til undervisningen er mer vanlig desto eldre studentene blir. De yngste studentene kommer mer enn dobbelt så ofte uforberedt til undervisningen som de eldste studentene. Enslige er de som oftest kommer uforberedt til undervisningen, mens par med barn kommer sjeldnere uforberedt til undervisningen, henholdsvis 41 og 17 prosent. Universitetsstudenter kommer oftere uforberedt til undervisningen 38 prosent, mens tilsvarende for BI- og høyskolestudentene er 28 og 29 prosent.

Tabell 2.15. "Den aktive student", etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Studenter som minst en gang i uken gjør følgende:				Antall svar
	Leser faglitteratur som ikke er pensum	Løser oppgaver som ikke er obligatoriske	Stiller spørsmål i undervisningen	Kommer uforberedt til undervisningen	
Alle	28	17	35	34	2262
Kjønn					
Menn	35	22	36	41	910
Kvinner	24	14	34	29	1352
Alder					
Inntil 25 år	23	17	29	41	1279
25-29 år	37	15	40	35	397
30 år og over	39	17	44	17	586
Familiefase					
Enslige	25	17	32	41	1121
Enslige som bor hos foreldre	26	21	25	31	153
Enslige forsørgere	32	16	50	30	116
Par uten barn	26	16	34	31	499
Par med barn	40	17	43	17	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	21	18	34	35	1018
3-4 semestre	32	16	38	36	683
Mer enn 4 semestre	37	16	33	28	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	18	31	26	28	118
Høyskoler	28	15	43	29	1080
Universiteter	30	18	27	38	1064

Tabell 2.16. Forberedelser til eksamen og karakterer sett i forhold til egeninnsats, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent

	Var godt forberedt på den siste eksamen	Bedre enn forventet	Som forventet	Dårligere enn forventet	Antall svar
Alle	84	25	53	19	2262
Kjønn					
Menn	79	24	56	18	910
Kvinner	87	25	52	19	1352
Alder					
Inntil 25 år	81	23	54	20	1279
25-29 år	82	28	53	17	397
30 år og over	89	26	51	17	586
Familiefase					
Enslige	81	24	53	21	1121
Enslige som bor hos foreldre	75	20	62	15	153
Enslige forsørgere	83	26	52	16	116
Par uten barn	86	26	54	18	499
Par med barn	92	27	51	15	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	80	23	52	20	1018
3-4 semestre	85	27	54	18	683
Mer enn 4 semestre	89	25	55	17	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	81	27	56	16	118
Høgskoler	86	27	49	18	1080
Universiteter	82	22	57	20	1064

Studentene forbereder seg godt til eksamen

Studentene ble bedt om å svare på hvor godt forberedt de var på den siste eksamen og hvorvidt karakterene stemte overens med egeninnsatsen. De fleste studentene, 84 prosent, var godt forberedt på den siste eksamen (tabell 2.16). Uavhengig av egeninnsatsen fikk omlag halvparten som forventet, mens en av fire fikk bedre enn forventet, og to av ti fikk dårligere enn forventet. Det var noen flere kvinner enn menn som var godt forberedt til eksamen, men det ser ikke ut til at dette er utslagsgivende for forholdet mellom karakterer og egeninnsats. 56 prosent av mennene og 52 prosent av kvinnene fikk karakterer som forventet, mens 24 prosent av mennene og 25 prosent av kvinnene fikk karakterer som var bedre enn forventet. De eldste studentene var noe bedre forberedt til eksamen enn sine yngre medstudenter. Andelene for de ulike aldersgruppene er henholdsvis på 81, 82 og 89 prosent. Imidlertid finner vi bare små forskjeller mellom aldersgruppene i forhold til karakterer og egeninnsats. Det er flest i aldersgruppen 25-29 år som fikk bedre enn forventet, dernest 30 år og over, og færrest var det blant de under 25 år. Par med barn er helt klart de som var best forberedt på den siste eksamen, mens blant enslige var det færrest som var godt forberedt til eksamen. Når det gjelder karakterene i forhold til egeninnsatsen, finner vi ikke noe mønster som tilsier at studenter med barn får bedre karakterer enn forventet eller omvendt, eller par kontra det å være enslig. Selv om høyskolestudenter var best forberedt til eksamen, var det knappe halvparten som fikk karakterer som forventet, i motsetning til 56 og 57 prosent blant BI- og universitetsstudenter. Det var en høyere andel blant BI- og høyskolestudenter som fikk bedre enn forventet sammenliknet med universitetsstudenter, 27 mot 22 prosent.

2.4. Mål for utdanningen

Menn har i større grad enn kvinner målsetning om å ta lang utdanning. 55 prosent av mennene sier at de har som mål å ta universitets- eller høyskoleutdanning som varer mer enn fire år (tabell 2.17). Tilsvarende for kvinner er 43 prosent. Tilsvarende forskjeller mellom menn og kvinner finner vi i andelen som ønsker å ta utdanning som varer mellom tre og fire år. Her er imidlertid kvinner i overtall med 45 prosent mot 36 prosent menn. Ellers finner vi bare små forskjeller mellom menn og kvinner i andelen som ønsker å ta universitets- eller høyskoleutdanning som varer fra 0.5 til 2.5 år.

Målsetning for utdanningslengde varierer mellom aldersgrupper. Det er langt flere personer under 30 år som ønsker å ta utdanning som varer mer enn fire år. Dette henger nok også sammen med familiefase. De yngre har i mindre grad forsørgeransvar ovenfor barn eller partner. Vi finner også at målet om å ta lengre utdanning er klart høyere for enslige og par uten barn, enn enslige forsørgere og par med barn som i større grad tar sikte på en utdanningslengde på tre til fire år.

Utdanningsinstitusjonene gir muligheter for ulik utdanningslengde i forhold til yrkesprofesjon. Lavere grads universitetsutdanning gir få muligheter for en yrkesprofesjon, mens BI og Høgskoler tilbyr yrkesprofesjoner med forholdsvis kort studielengde. Blant de som velger BI eller Høgskoler er det henholdsvis 48 og 59 prosent som har målsetning om utdanningslengde på tre til fire år, i motsetning til studenter på Universitetet hvor bare 24 prosent har samme målsetning. Blant universitets studenter er det en klar overvekt, syv av ti, som ønsker utdanning utover fire år. Tilsvarende for BI og høyskoler er henholdsvis 42 og 27 prosent.

Tabell 2.17. Målsetning for utdanningen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Universitets- eller høyskoleutdanning som varer 1/2 til 2 1/2 år	Universitets- eller høyskoleutdanning som varer 3 til 4 år	Universitets- eller høyskoleutdanning som varer mer enn 4 år	Antall svar
Alle	11	42	48	2262
Kjønn				
Menn	9	36	55	910
Kvinner	12	45	43	1352
Alder				
Inntil 25 år	6	42	52	1279
25-29 år	10	30	59	397
30 år og over	21	48	31	586
Familiefase				
Enslige	8	40	53	1121
Enslige som bor hos foreldre	6	46	48	153
Enslige forsørgere	12	55	33	116
Par uten barn	11	38	51	499
Par med barn	21	48	32	373
Utdanningsinstitusjon				
BI	10	48	42	118
Høyskoler	14	59	27	1080
Universiteter	8	24	69	1064
Studiebrøk				
Heltid	8	42	50	1958
Deltid	29	37	34	305

Tabell 2.18. Viktigste begrunnelse for valg av utdanning, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Faglig fordypning	Gode jobbutsikter	Høye inntekter	Å kunne jobbe med mennesker	Geografisk plassering av utdanning eller jobb	Kom ikke inn på førstevalget	Antall svar
Alle	44	21	2	25	4	4	2262
Kjønn							
Menn	48	26	3	16	3	3	910
Kvinner	41	18	1	31	4	4	1352
Alder							
Inntil 25 år	41	21	3	27	3	5	1279
25-29 år	49	23	2	20	3	1	397
30 år og over	46	20	2	24	5	2	586
Familiefase							
Enslige	44	21	2	24	3	4	1121
Enslige som bor hos foreldre	42	28	4	19	3	5	153
Enslige forsørgere	35	25	3	27	7	1	116
Par uten barn	46	22	1	24	3	3	499
Par med barn	43	17	2	29	2	2	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	37	46	8	6	1	1	118
Høyskoler	34	21	2	34	5	4	1080
Universiteter	55	19	2	17	3	4	1064

Viktigste begrunnelse for valg av utdanning

Menn og kvinner legger ulike verdier til grunn ved valg av utdannelse. Riktignok er faglig fordypning viktigste begrunnelse for både menn og kvinner, men likevel er det omlag dobbelt så mange kvinner som menn som oppgir muligheten for å jobbe med mennesker som viktigste årsak for valg av utdannelse. Det er også noen flere menn enn kvinner som oppgir at gode jobbutsikter er avgjørende for valg av utdanning. I denne analysen finner vi få eller ingen forskjeller med hensyn til alder og familiefase i viktigste begrunnelse for valg av utdanning. Uavhengig av alder og familiefase er faglig fordypning den vanligste hovedårsaken

for valg av utdanning, hvor andelene varierer mellom 35 og 46 prosent (tabell 2.18). Blant enslige, enslige forsørgere og par uten barn, finner vi ingen signifikante forskjeller mellom begrunnelsene gode jobbutsikter og det å kunne jobbe med mennesker. Derimot er det flere enslige som bor hos foreldre som begrunner utdanningsvalg med gode jobbutsikter enn det å kunne jobbe med mennesker, henholdsvis 28 og 19 prosent. Imidlertid finner vi en motsatt tendens for par med barn, hvor 29 prosent begrunner utdanningsvalget med at de ønsker å jobbe med mennesker i motsetning til 17 prosent som begrunner utdanningsvalget med gode jobbutsikter.

Hva slags type utdanning en ønsker, er avgjørende for valg av utdanningsinstitusjon. Personer som legger vekt på faglig utdypning velger å studere ved universiteter fremfor BI eller høyskoler. Mens gode jobbutsikter er hovedbegrunnelsen for valg av utdanning blant BI-studenter. Personer som ønsker å jobbe med mennesker velger hovedsakelig høyskoler.

2.5. Lykkes studentene?

Hvorvidt en utdanning er god, kjennetegnes ved flere aspekter som blant annet et høyt kvalitetsnivå, undervisning som fremmer læring og gir studentene en personlig og faglig utvikling, og ikke minst at studentene kommer gjennom studieløpet uten unødvendige forsinkelser og frafall. Et sentralt mål for å få studentene til å lykkes var å endre undervisningsmetodene slik at det blir en tettere oppfølging av studentene gjennom hele studieløpet. Ett semesters studiearbeid tilsvarer 30 studiepoeng ved normal studieprogresjon.

Hvordan er det med studieprogresjonen?

Blant studentene i undersøkelsen tok nærmere 70 prosent 30 studiepoeng foregående semester (tabell 2.19). Det er noen flere menn enn kvinner som tar mer enn 30 studiepoeng foregående semester, mens det er noen flere kvinner som tar 30 studiepoeng eller mindre. Alder har derimot større betydning for antall studiepoeng, hvor det er en klar tendens til at antall studiepoeng avtar med økt alder. Blant studenter inntil 25 år er det mer enn ni av ti som tar 30 studiepoeng eller mer det aktuelle semesteret, i motsetning til åtte av ti i aldersgruppen 25-29 år. Når studentene runder 30 år, synker studieprogresjonen ytterligere, hvor andelen som tar 30 studiepoeng eller mer ligger på 66

prosent. Det kommer også klart frem at studenter med barn har en lavere studieprogresjon enn studenter uten barn. Blant enslige eller par uten barn er det om lag 70 prosent med normal studieprogresjon, mens andelen for enslige forsørgere og par med barn er henholdsvis på 53 og 55 prosent. Det er klart flere med mer enn fire semestre som tar mindre enn 30 studiepoeng. 27 prosent av studentene med mer enn fire semestre tar mindre enn 30 studiepoeng. Tilsvarende for studenter med tre til fire, eller mindre enn tre semestre er 15 og 11 prosent. Hvis vi tar utgangspunkt i de som tar mer enn 30 studiepoeng, har BI-studentene høyest progresjon. En av fire BI studenter tar mer enn 30 studiepoeng. Dette er dobbelt så mange sammenliknet med høyskolestudenter, mens en av fem universitetsstudenter tar mer enn 30 studiepoeng.

Studentene ble spurt om hvor mange studiepoeng de planla å ta forrige semester og om hvor mange de faktisk tok. Med utgangspunkt i disse spørsmålene har vi beregnet hvor mange studenter som tok det antallet studiepoeng de planla, om det ble mindre enn planlagt, eller om det ble mer enn planlagt. De fleste tok de studiepoengene de planla, mens de færreste tok mer enn planlagt. Det var noen flere kvinner enn menn som tok studiepoeng som planlagt, henholdsvis 86 mot 81 prosent, mens noen flere menn enn kvinner tok studiepoeng mindre enn planlagt, 17 prosent i forhold til 12 prosent. Det er også slik at studenter med mer enn fire semestre i større grad enn studenter med færre semestre tar mindre studiepoeng enn planlagt. Alder ser ut til å ha liten betydning for forholdet mellom planlagte og faktisk gjennomførte studiepoeng.

Tabell 2.19. Gjennomførte studiepoeng, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Gjennomførte studiepoeng			Forhold mellom planlagte og gjennomførte studiepoeng			Antall svar
	Mindre enn 30	30	Mer enn 30	Som planlagt	Mindre enn planlagt	Mer enn planlagt	
Alle	16	68	17	84	14	2	2262
Kjønn							
Menn	14	65	20	81	17	3	910
Kvinner	17	69	14	86	12	3	1352
Alder							
Inntil 25 år	7	75	18	84	14	2	1279
25-29 år	18	65	17	81	15	4	397
30 år og over	34	52	14	85	12	3	586
Familiefase							
Enslige	9	72	19	84	14	2	1121
Enslige som bor hos foreldre	11	69	20	80	16	5	153
Enslige forsørgere	29	53	17	82	15	3	116
Par uten barn	15	70	14	84	14	2	499
Par med barn	35	55	10	86	11	3	373
Antall semestre							
Under 3 semestre	11	74	15	85	13	2	1018
3-4 semestre	15	67	19	85	12	3	683
Mer enn 4 semestre	27	56	17	81	16	3	561
Utdanningsinstitusjon							
BI	19	55	25	75	22	3	118
Høyskoler	16	71	12	90	7	3	1080
Universiteter	15	65	20	79	19	2	1064

Ingen endring i normal studieprogresjon fra 1998 til 2005

I den grad vi kan sammenlikne vekttall med studiepoeng, finner vi ingen endring i andelen studenter som gjennomførte normal studieprogresjon, nærmere bestemt 10 vekttall og 30 studiepoeng per semester (vedleggstabell 6). Derimot finner vi at andelen som har lavere studieprogresjon enn normalt er høyere i 2005 enn i 1998, henholdsvis 10 og 16 prosent. Vi finner tilsvarende forskjeller blant de som tok mer enn 10 vekttall eller 30 studiepoeng. I 1998 tok 22 prosent mer enn 10 vekttall, i motsetning til 16 prosent i 2005. Funnene kan ha sammenheng med økt alder blant studentene.

Opphold i studiene

23 prosent av studentene har hatt et opphold i studiene (tabell 2.20). Det er mest vanlig å ha opphold i studiene for aldersgruppen 25-29 år, hvor fire av ti har vært borte fra studiene. For studenter 30 år og over har 32 prosent hatt et avbrekk fra studiene, mens tilsvarende for studenter under 25 år er 13 prosent. Det er mest vanlig med opphold i studiene for enslige forsørgere og dernest par med barn, henholdsvis 34 og 31 prosent. Blant enslige og par med barn har omlag 20 prosent hatt opphold i studiene, mens tilsvarende for enslige som bor hos foreldre er bare 11 prosent.

Antall semestre studert har stor betydning for hvorvidt en person har hatt opphold i studiene eller ikke. Det er dobbelt så mange studenter med mer enn fire semestre som har hatt opphold i studiene når vi sammenlikner med de med tre til fire semestre. Sammenlikner vi med de med under tre semestre, finner vi at det er tre ganger så mange. Naturlig nok har deltidsstudenter oftere opphold i studiene enn heltidsstudenter. Andelen er henholdsvis 37 og 21 prosent. Betydning av utdanningsinstitusjon for opphold i studiene er derimot liten.

Årsak til opphold i studie

Studenter med opphold i studiene ble videre spurt om årsaken til oppholdet. Den vanligste årsaken til opphold i studiene var at personene ønsket å jobbe i en periode. Dette gjaldt 28 prosent. 13 prosent valgte å ha et opphold fordi de var i tvil om studiet var det rette, mens 11 prosent hadde opphold i forbindelse med barnefødsel eller omsorg for barn (tabell 2.21). Videre hadde 8 prosent opphold i studiene på grunn av at de var på lengre reise eller lei av å studere. Færre var det som hadde opphold i studiene fordi de ønsket å prioritere familien, manglet finansiering eller veileder eller at de var i tvil om de ville fortsette å studere.

Det har vært en marginal og ikke signifikant nedgang i andelen som har hatt opphold i studiene fra 1998 til 2005, henholdsvis 25 og 23 prosent (vedleggstabell 9a). Derimot finner vi en liten endring i årsaker til opphold i studiet. Det ser ut til at andelen som hadde

opphold i studiene fordi de ønsket å jobbe en periode har økt fra 24 til 28 prosent fra 1998 til 2005. Imidlertid er ikke denne endringen signifikant. Vi finner at noen flere begrunner oppholdet i studiet med at de var i tvil om studiet var det riktige i 2005 enn i 1998. Andelen var henholdsvis 9 og 13 prosent. Imidlertid er ikke denne endringen signifikant. Størst endring finner vi i kategorien andre årsaker, hvor andelen var på 36 prosent i 1998 og 22 prosent i 2005.

Tabell 2.20. Opphold i studiene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Opphold i studiene	Antall svar
Alle	23	2262
Kjønn		
Menn	23	910
Kvinner	23	1352
Alder		
Inntil 25 år	13	1279
25-29 år	40	397
30 år og over	32	586
Familiefase		
Enslige	21	1121
Enslige som bor hos foreldre	11	153
Enslige forsørgere	34	116
Par uten barn	23	499
Par med barn	31	373
Antall semestre		
Under 3 semestre	14	1018
3-4 semestre	20	683
Mer enn 4 semestre	43	561
Utdanningsinstitusjon		
BI	25	118
Høyskoler	22	1080
Universiteter	24	1064
Studiebrøk		
Heltid	21	1669
Deltid	37	113

Tabell 2.21. Årsaker til opphold i studiene. 2005. Prosent

Årsak til opphold i studie	Antall svar
Manglet finansiering av studie	3
Ønsket å jobbe en periode	28
Prioritere familien	5
Var på lengre reise	8
Var lei av å studere	8
Var i tvil om studiet var det rette	13
Var i tvil om ønske å fortsette å studere i det hele tatt	2
Manglet veiledning	1
Hadde opphold i forbindelse med barnefødsel eller omsorg for barn	11
Andre årsaker	27
Antall svar	520

3. Husholdningstype og familiesituasjon

3.1 Husholdningskartlegging

7 prosent bor sammen med foreldrene

7 prosent av studentene bor sammen med sine foreldre, 5 prosent bor sammen med begge foreldrene og 2 bor bare sammen med sin mor. Yngre studenter bor i større grad sammen med sine foreldre enn eldre studenter gjør. Blant enslige studenter som bor hos sine foreldre bor 76 prosent sammen med begge foreldrene, 22 prosent bor hos bare mor og 3 prosent bor bare hos far. En større andel av BI-studentene bor hos sine foreldre enn studenter ved andre institusjoner gjør.

Blant universitets- og høyskolestudenter var det i 1998 6 prosent som bodde sammen med begge foreldrene. 2 prosent bodde sammen med bare mor og under en halv prosent (0,4) bodde sammen med bare far. 92 prosent bodde ikke sammen med foreldrene. Disse tallene er temmelig like de som 2005-undersøkelsen viser for de samme gruppene.

Tabell 3.1. Andelen studenter som bor sammen med sine foreldre, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Begge foreldre	Mor	Far	Ingen av foreldrene	Antall svar
Alle	5	2	0	93	2262
Kjønn					
Menn	7	2	0	90	910
Kvinner	4	1	1	94	1352
Alder					
Inntil 25 år	8	2	0	89	1279
25-29 år	4	1	1	94	397
30 år og eldre	0	1	.	99	586
Familiefase					
Enslige	.	.	.	100	1121
Enslige hos foreldre	76	22	3	.	153
Enslige forsørgere	1	1	2	97	116
Par uten barn	1	0	0	99	499
Par med barn	0	.	0	99	373
Utdanningsinstitusjon					
BI	11	4	1	84	118
Høyskoler	5	1	0	94	1080
Universiteter	5	2	0	92	1064

Fire av ti studenter har ektefelle eller samboer

Tabell 3.2 viser at 16 prosent av studentene har ektefelle (registrert partner er ikke medregnet), 23 prosent har samboer, og 61 prosent har verken ektefelle eller samboer. Kvinner har i større grad ektefelle eller samboer enn menn har. Studenter med ektefelle øker betydelig med alderen. Blant de som bor i parforhold uten barn er 18 prosent gift. Blant de som har barn er 71 prosent gift. Det er liten forskjell i om studenter har ektefelle eller samboer i forhold til hva slags utdanningsinstitusjon de studerer ved.

Tabell 3.2. Har ektefelle eller samboer som de bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ektefelle	Samboer	Verken ektefelle eller samboer	Antall svar
Alle	16	23	61	2262
Kjønn				
Menn	11	21	68	910
Kvinner	19	24	57	1352
Alder				
Inntil 25 år	3	22	75	1279
25-29 år	12	33	55	397
30 år og eldre	46	18	36	586
Familiefase				
Enslige	.	.	100	1121
Enslige hos foreldre	.	.	100	153
Enslige forsørgere	.	.	100	116
Par uten barn	18	82	.	499
Par med barn	71	29	.	373
Utdanningsinstitusjon				
BI	14	20	65	118
Høyskoler	19	23	58	1080
Universiteter	12	23	65	1064

Flere gifte studenter i 2005

Blant universitets- og høyskolestudenter var det i 1998 12 prosent som hadde ektefelle, 23 prosent hadde samboer og 65 prosent hadde verken ektefelle eller samboer. I 2005 var andelene for samme grupper henholdsvis 16 prosent, 23 prosent og 61 prosent. Tallene viser derfor at det var en noe større andel gifte studenter i 2005 enn sju år tidligere, men andelen samboere var på samme nivå i 1998 og i 2005. At andelen gifte var noe større i 2005 enn i 1998 henger mest sannsynlig sammen med at studentenes gjennomsnittsalder var noe høyere i 2005 enn sju år tidligere.

Åtte av ti studenter er ugift

80 prosent av studentene er ugift og 17 prosent er gift eller har registrert partner. 20 prosent av kvinnene og 12 prosent av mennene er gift eller har registrert partner (tabell 3.3). Mens 4 prosent av studentene under 25 år er gift eller har registrert partner, er andelen 49 prosent blant dem som er 30 år eller mer. 9 prosent av de siste er i tillegg skilt fra ektefelle eller

partner. Blant studenter som er enslige forsørgere er 9 prosent separert og 26 prosent skilt. 74 prosent av dem som studerer ved høyskoler er ugift, mot 85 prosent av dem som studerer ved universitetene.

Færre studenter var ugift/uten registrert partner i 2005 enn i 1998

I 1998 var 85 prosent av universitets- og høyskolestudentene ugift, mot 80 prosent i 2005. 12 prosent var i 1998 gift eller med registrert partner, 0 prosent var enke/enkemann, 1 prosent var separert og 2 prosent var skilt. I 2005 var 17 prosent gift eller med registrert partner. Ellers var tallene de samme som i 1998. Ut fra dette er det grunnlag for å si at det var en noe mindre andel av studentene som var ugift eller uten registrert partner i 2005 enn 7 år tidligere. I de ulike aldersgruppene var andelen ugifte omtrent like stor i 1998 som i 2005. Den generelle nedgangen skyldes derfor at det var flere som er 30 år eller mer i studentmassen i 2005 enn i 1998..

Tabell 3.3. Studentenes sivilstatus, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ugift	Gift/registrert partner	Enke/enkemann/gjenlevende partner	Separert/separert partner	Skilt/skilt partner	Antall svar
Alle	80	17	0	1	2	2264
Kjønn						
Menn	86	12	.	1	1	910
Kvinner	75	20	0	1	3	1354
Alder						
Inntil 25 år	96	4	.	0	.	1280
25-29 år	85	13	.	1	1	398
30 år og eldre	40	49	1	2	9	586
Familiefase						
Enslige	96	2	0	1	1	1121
Enslige hos foreldre	100	.	.	.	.	153
Enslige forsørgere	62	1	2	9	26	116
Par uten barn	81	19	.	.	1	499
Par med barn	26	72	.	.	2	373
Utdanningsinstitusjon						
BI	80	15	.	2	3	118
Høyskoler	74	21	0	1	4	1080
Universiteter	85	13	0	1	1	1066

Tabell 3.4. Andel av studentene som bor sammen med barn, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Bor sammen med egne barn	Bor sammen med stebarn	Bor ikke sammen med barn	Antall svar
Alle	21	1	78	2262
Kjønn				
Menn	13	2	87	910
Kvinner	27	1	73	1352
Alder				
Inntil 25 år	3	0	97	1279
25-29 år	15	1	84	397
30 år og eldre	65	4	34	586
Familiefase				
Enslige	0	0	100	1121
Enslige hos foreldre	.	.	100	153
Enslige forsørgere	99	1	.	116
Par uten barn	0	.	100	499
Par med barn	97	6	.	373
Utdanningsinstitusjon				
BI	18	2	82	118
Høyskoler	29	2	70	1080
Universiteter	13	0	87	1064

To av ti studenter bor sammen med barn

Tabell 3.4 viser at 21 prosent av studentene bor sammen med egne barn, og 1 prosent bor sammen med stebarn. Kvinner bor i større grad sammen med barn enn menn gjør. Andelen øker også kraftig med alderen. Studenter ved høyskoler bor i størst grad sammen med barn, og de som studerer ved universitetene bor i minst grad sammen med barn.

Flere studenter bor sammen med egne barn

I 1998 var det 17 prosent av universitets- og høyskolestudentene som bodde sammen med egne barn, mens 1 prosent bodde sammen med stebarn. 83 prosent bodde ikke sammen med barn. Tallene for de samme gruppene i 2005 var henholdsvis 21 prosent, 1 prosent og 78 prosent. Det har altså vært en økt andel studenter som bor sammen med egne barn i denne perioden. I de ulike aldersgruppene var andelen som bodde sammen med egne barn nokså lik i 1998 og 2005. Økt gjennomsnittsalder på studentene er nok den vesentligste forklaringen på at flere av dem bodde sammen med egne barn i 2005 enn sju år tidligere.

To av ti studenter med barn har tre eller flere barn

39 prosent av studenter som har barn har 1 barn. 38 prosent har 2 barn, 18 prosent har 3 barn og 4 prosent har 4 barn eller flere (tabell 3.5). Kvinner har litt flere barn enn menn. Andelen som har flere barn øker betydelig med alderen. Enslige forsørgere har i langt større grad bare 1 barn enn par med barn har. Høyskolestudenter med barn har flere barn enn dem som går på universitetene.

Blant universitets- og høyskolestudenter var det i 1998 49 prosent av dem som bodde sammen med barn som bodde sammen med bare 1 barn. 38 prosent bodde sammen med 2 barn, 12 prosent bodde sammen med 3 barn og 2 prosent bodde sammen med 4 barn. I 2005

var det for de samme gruppene 39 prosent som bodde sammen med 1 barn, 38 prosent med 2 barn, 19 prosent med 3 barn og 4 prosent som bodde sammen med 4 barn eller flere. Det var dermed færre i 2005 enn i 1998 som bodde sammen med bare 1 barn, men det var flere som bodde sammen med 3 eller flere barn.

Tabell 3.5. Studenter som bor sammen med barn fordelt etter hvor mange barn de bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ett barn	To barn	Tre barn	Fire barn eller flere	Antall svar
Alle	39	38	18	4	489
Kjønn					
Menn	42	40	14	4	121
Kvinner	39	38	20	4	368
Alder					
Inntil 25 år	87	13	.	.	38
25-29 år	60	35	5	.	63
30 år og eldre	31	41	22	5	388
Familiefase					
Enslige forsørgere	65	29	4	2	116
Par med barn	32	41	23	5	373
Utdanningsinstitusjon					
Bl	.	.	.	.	21
Høyskoler	36	40	18	5	329
Universiteter	45	34	20	1	139

En av fire deler mat- og boutgifter med andre enn ektefelle/foreldre

23 prosent av studentene delte mat- og boutgifter med andre enn foreldre eller ektefelle/samboer og egne barn i 2005 (tabell 3.6). Det gjaldt i størst grad yngre studenter, enslige og enslige som bor hos foreldre. For de siste vil dette da gjelde egne søsken eller andre som bor hos foreldrene deres.

Tabell 3.6. Andel studenter som bor sammen med andre enn egen familie og foreldre som man deler mat- og boutgifter med og hvor mange andre man bor sammen med, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Andel som bor sammen med andre		Antall andre man bor sammen med som man deler mat- og boutgifter med					Antall svar
	Andel	Antall svar	En	To	Tre	Fire	Minst fem	
Alle	23	2262	44	29	13	9	5	516
Kjønn								
Menn	26	910	40	31	13	12	4	239
Kvinner	20	1352	48	27	12	7	6	277
Alder								
Inntil 25 år	32	1279	44	29	14	9	4	407
25-29 år	20	397	44	35	11	5	5	81
30 år og eldre	5	586	50	18	4	18	11	28
Familiefase								
Enslige	36	1121	40	31	14	10	5	401
Enslige hos foreldre	37	153	55	25	11	2	7	56
Enslige forsørgere	5	116	.	.	.	.	.	6
Par uten barn	7	499	69	25	3	3	.	36
Par med barn	5	373	.	.	.	.	.	17
Utdanningsinstitusjon								
Bl	26	118	52	32	16	.	.	31
Høyskoler	19	1080	50	31	8	7	4	202
Universiteter	27	1064	40	28	16	11	6	283

Tabell 3.7. Andel studenter som bor i noen form for kollektiv eller bofellesskap og antall personer som bor i kollektive, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Andel som bor i kollektiv		Antall personer som bor i kollektivet					Antall svar
	Andel	Antall svar	To	Tre	Fire	Fem	Seks	
Alle	29	2096	17	29	24	13	7	10
Kjønn								
Menn	35	823	15	28	25	15	7	9
Kvinner	25	1273	18	31	23	11	6	11
Alder								
Inntil 25 år	42	1142	17	28	24	14	7	10
25-29 år	26	373	16	35	25	9	5	9
30 år og eldre	4	581	20	24	24	12	4	16
Familiefase								
Enslige	52	1121	17	30	23	13	7	10
Enslige hos foreldre	3	492	.	25	56	.	6	13
Enslige forsørgere								
Par uten barn	20	99	35	35	20	5	.	5
Par med barn	22	1015	19	34	18	10	9	11
Utdanningsinstitusjon	36	982	15	26	28	15	6	10
Bl	29	2096	17	29	24	13	7	10
Høgskoler								
Universiteter	35	823	15	28	25	15	7	9

Tabell 3.8. Andel studenter som har regelmessig tilsyn av barn i husholdningen som er født i 1995 eller seinere og type tilsynsordning, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Regelmessig tilsyn		Type tilsynsordning					Antall svar
	Andel	Antall svar	Barne- hage	Dag- mamma	Familie- barnehage	Skolefri- tidsordning	Andre tilsyns- ordninger	
Alle	75	364	67	6	1	31	11	273
Kjønn								
Menn	62	101	67	10	2	35	5	63
Kvinner	80	263	67	5	1	30	13	210
Alder								
Inntil 25 år	74	38	71	14	7	.	11	28
25-29 år	80	61	80	8	2	22	10	49
30 år og eldre	74	265	63	5	1	38	12	196
Familiefase								
Enslige forsørgere	80	81	55	6	.	42	17	65
Par med barn	73	283	70	6	2	28	10	208
Utdanningsinstitusjon								
Bl	.	16	.	.	.	.	.	13
Høgskoler	73	239	71	6	2	27	10	175
Universiteter	78	109	60	5	1	40	14	85

44 prosent av dem som bor sammen med andre, bor sammen med bare en person som de deler mat- og utgifter med. Det er helst menn og enslige som bor sammen med flere enn en person som de deler mat- og utgifter med.

Nesten tre av ti bor i kollektiv

29 prosent av studentene bodde i 2005 ifølge tabell 3.7 i kollektiv sammen med personer de ikke er i familie med. Menn, yngre studenter og enslige var de som i størst grad bodde i kollektiv. De som studerer ved universitetene bor i større grad i kollektiv enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner.

I kollektiv bor færre enn to av ti bare sammen med én person

17 prosent av dem som bodde i kollektiv bodde sammen med én annen person i 2005. 29 prosent bodde sammen med to og 54 prosent bodde sammen

med 3 eller flere. Menn bodde sammen med flere personer enn det kvinner gjorde. De som studerte ved universitetene bodde sammen med flere enn det studenter ved andre utdanningsinstitusjoner gjorde.

I 1998 var det 25 prosent av universitets- og høyskolestudentene som bodde i kollektiv, mot 29 prosent i 2005. På disse åra var det altså en liten økning i andelen av disse studentene som bodde i kollektiv.

75 prosent har regelmessig tilsyn av små barn

Blant dem som hadde barn i husholdningen som var født i 1995 eller seinere, var det 75 prosent som hadde regelmessig tilsyn med barna i barnehage, hos dagmamma osv. i 2005 (tabell 3.8). Det var flere kvinner enn menn som hadde regelmessig tilsyn og flere blant enslige forsørgere enn blant studenter som levde i parforhold.

To av tre bruker barnehage

67 prosent av dem som hadde regelmessig tilsynsordning for barnet eller barna sine, brukte barnehage. 6 prosent brukte dagmamma, 1 prosent brukte familiebarnehage, 31 prosent brukte skolefritidsordning, og 11 prosent brukte andre tilsynsordninger (tabell 3.8). Årsaken til at tallene summerer til mer enn 100 prosent, skyldes at det kan være aktuelt med mer enn én form for tilsynsordning til et enkelt barn, eller at det er flere barn i husholdningen som man har tilsynsordning for.

Kvinner brukte i større grad andre tilsynsordninger enn det menn gjorde. Bruk av skolefritidsordning øker med studentenes økende alder – og dermed også barnas alder. Det er nok barnas alder som også er forklaringen på at par med barn i større grad brukte skolefritidsordning framfor barnehage enn enslige forsørgere gjorde. Samme forklaring ligger nok også bak det faktum at studenter ved universitetene i større grad brukte skolefritidsordning enn høyskolestudenter gjorde.

I 1998 hadde 78 prosent av universitets- og høyskolestudenter med barn 10 år eller yngre tilsynsordning for disse barna. I 2005 var andelen 75 prosent. Disse tallene er så like at det ikke er grunnlag for å si at det var noen forskjell i andelen som brukte tilsynsordninger mellom 1998 og 2005.

Flere med tilsynsbehov for barn bruker barnehage

Blant de studentene som hadde tilsynsordning for barna sine var det i 1998 56 prosent som brukte barnehage, mot 67 prosent i 2005. 5 prosent brukte dagmamma i 1998, mot 10 prosent i 2005. Begge åra brukte 2 prosent familiebarnehage. I 1998 brukte 26 prosent skolefritidsordning, mot 31 prosent i 2005. Begge åra brukte 12 prosent andre tilsynsordninger. Tallene viser at det var flere av studentene med behov for regelmessig tilsyn for barna sine som brukte barnehage i 2005 enn i 1998. Dette har nok sammenheng med økt barnehagedekning i løpet av denne perioden.

32 timer per uke til barnetilsyn

Tabell 3.9 viser at de studentene som hadde regelmessig tilsyn med barna sine i alt hadde tilsyn i gjennomsnittlig 32 timer per uke. Dette varierer lite mellom ulike grupper. Månedlige utgifter var i gjennomsnitt 2538 kroner. Dette varierer også lite gruppene imellom, men par med barn hadde noe større utgifter enn enslige forsørgere hadde. Dette kan henge sammen med hvor mange barn som hadde regelmessig tilsyn i familien.

Liten endring i utgifter til barnetilsyn

Blant universitets- og høyskolestudenter som hadde regelmessig tilsynsordning til egne barn som var 10 år

eller yngre, varte tilsynet i gjennomsnitt 29 timer per uke i 1998. I 2005 var tallet 32 timer. Denne forskjellen er for liten til at vi kan si at det er en reell forskjell i tiden brukt til tilsyn mellom 1998 og 2005. I 1998 brukte disse studentene gjennomsnittlig 2107 kroner per måned til tilsynsordningene, mot 2506 kroner i 2005. Tar vi hensyn til kroneverdien slik den generelle konsumprisindeksen viser, ville 1998-summen vært 2425 kroner i 2005. Størrelsen på utgifter til barnetilsyn har dermed endret seg lite for studentene mellom 1998 og 2005.

41 timers omsorgsarbeid per uke

De som hadde barn i husholdningen brukte i gjennomsnitt 41 timer på omsorgsarbeid for barna (tabell 5.10). Da var tiden mens barnet sov ikke medregnet. Kvinnelige studenter brukte i gjennomsnitt 11 timer mer enn mannlige studenter til denne typen aktiviteter. Yngre studenter brukte mer enn eldre studenter. Dette henger mest sannsynlig sammen med barnas alder.

Tabell 3.9. Gjennomsnittlig timer per uke barn har regelmessig tilsyn og utgifter sammenlagt per måned til tilsynet, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Timer per uke	Månedlige utgifter i kr	Antall svar
Alle	32	2538	364
Kjønn			
Menn	34	2751	101
Kvinner	32	2478	263
Alder			
Inntil 25 år	33	2610	38
25-29 år	37	2557	61
30 år og eldre	31	2523	265
Familiefase			
Enslige forsørgere	29	2135	81
Par med barn	33	2666	283
Utdanningsinstitusjon			
Bl	:	:	16
Høyskoler	34	2651	239
Universiteter	29	2214	109

Tabell 3.10. Timer per uke som brukes på omsorgsarbeid for barn som bor i husholdningen. Gjennomsnitt for dem med barn, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Timer per uke	Antall svar
Alle	41	364
Kjønn		
Menn	32	101
Kvinner	43	263
Alder		
Inntil 25 år	47	38
25-29 år	48	61
30 år og eldre	39	265
Familiefase		
Enslige forsørgere	43	81
Par med barn	40	283
Utdanningsinstitusjon		
Bl	38	16
Høyskoler	42	239
Universiteter	39	109

3.2. Familie og nettverk

En av tre bor fremdeles i barndomskommunen

33 prosent av studentene bodde i samme kommune før fylte 16 år som de også bodde i 2005. 63 prosent bodde i en annen kommune før fylte 16 år, og 4 prosent bodde i utlandet før (tabell 3.11). Det er de yngre og enslige hos foreldre som i størst grad bodde i samme kommune som tidligere.

Tabell 3.11. Bosted mesteparten av tiden før fylte 16 å, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Samme kommune som nå	Annen kommune	I utlandet	Antall svar
Alle	33	63	4	2262
Kjønn				
Menn	34	62	4	910
Kvinner	33	63	4	1352
Alder				
Inntil 25 år	33	65	2	1279
25-29 år	29	68	4	397
30 år og eldre	38	55	8	586
Familiefase				
Enslige	23	73	3	1121
Enslige hos foreldre	87	12	1	153
Enslige forsørgere	41	56	3	116
Par uten barn	31	65	4	499
Par med barn	42	51	6	373
Utdanningsinstitusjon				
BI	36	59	4	118
Høgskoler	34	62	4	1080
Universiteter	32	64	4	1064

Flere studerte i sin oppvekstkommune i 2005 enn i 1998

Blant universitets- og høyskolestudenter var det i 1998 20 prosent som vokste opp i sin studiekommune, 77 prosent vokste opp i annen kommune og 3 prosent vokste opp i utlandet. I 2005 var de tilsvarende andelene henholdsvis 33 prosent, 63 prosent og 4 prosent. Dette viser at det var flere som vokste opp i sin studiekommune i 2005 enn sju år tidligere.

44 prosent ser sin far sjeldnere enn hver måned

Blant de som ikke bor sammen med sin far og faren fremdeles er i live, er det 6 prosent som treffer han omtrent daglig, 23 prosent omtrent hver uke, 27 prosent som treffer han omtrent hver måned, 39 prosent som treffer han noen ganger i året og 5 prosent som treffer han sjeldnere enn hvert år (tabell 3.12).

Mannlige og kvinnelige studenter ser faren sin omtrent like ofte. Blant eldre studenter er det flere som ser faren sin ofte enn yngre studenter gjør. Men det er også flere av de eldre studentene som ser faren sin sjeldnere enn de yngre studentene. Her er det grunn til å tro at det er et skille blant de eldre studentene, mellom dem som har barn og dem som ikke har barn. Studenter som har barn ser faren oftere enn gjennomsnittet. Det er enslige som bor hos foreldre som ser faren sjeldnest, og det skyldes at de bor hos bare moren.

Tabell 3.12. Hvor ofte studentene treffer sin far, hvis de ikke bor sammen, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. Tall for dem med far i live. 2005. Prosent

	Omtrent daglig	Omtrent hver uke	Omtrent hver måned	Noen ganger i året	Sjeldnere enn hvert år	Antall svar
Alle	6	23	27	39	5	1897
Kjønn						
Menn	5	23	27	41	4	762
Kvinner	7	23	27	38	5	1135
Alder						
Inntil 25 år	5	23	30	41	2	1129
25-29 år	6	20	26	43	5	353
30 år og eldre	11	26	21	31	11	415
Familiefase						
Enslige	4	21	28	44	3	1047
Enslige hos foreldre	.	23	31	19	27	26
Enslige forsørgere	12	27	19	33	9	90
Par uten barn	7	23	27	38	4	455
Par med barn	13	30	25	23	9	279
Utdanningsinstitusjon						
BI	5	33	31	29	2	91
Høgskoler	9	24	28	33	5	881
Universiteter	3	21	26	46	4	925

Tabell 3.13. Hvor ofte studentene treffer sin mor, hvis de ikke bor sammen, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. Tall for dem med mor i live. 2005. Prosent

	Omtrent daglig	Omtrent hver uke	Omtrent hver måned	Noen ganger i året	Sjeldnere enn hvert år	Antall svar
Alle	7	27	26	38	2	1980
Kjønn						
Menn	4	26	27	41	2	783
Kvinner	8	27	26	37	3	1197
Alder						
Inntil 25 år	5	25	29	40	1	1121
25-29 år	7	23	24	43	3	366
30 år og eldre	11	33	20	31	5	493
Familiefase						
Enslige	4	23	28	43	1	1079
Enslige hos foreldre	:	:	:	:	:	3
Enslige forsørgere	19	27	17	33	4	98
Par uten barn	7	28	27	37	2	475
Par med barn	12	37	21	26	5	325
Utdanningsinstitusjon						
BI	7	35	28	28	2	92
Høyskoler	9	30	26	32	3	948
Universiteter	4	22	26	46	2	940

40 prosent ser sin mor sjeldnere enn hver måned

Blant de studentene som ikke bor sammen med sin mor, og moren fremdeles er i live, er det 7 prosent som treffer henne omtrent daglig, 27 prosent omtrent hver uke, 26 prosent omtrent hver måned, 38 prosent noen ganger i året og 2 prosent sjeldnere enn hvert år (tabell 3.13).

Det er liten forskjell i hvor ofte man treffer mor mellom mannlige og kvinnelige studenter. Eldre studenter treffer sin mor noe oftere enn yngre studenter. Studenter med barn treffer sin mor oftere enn studenter uten barn. Universitetsstudenter treffer moren sjeldnere enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner.

4. Sosialt nettverk, fritidsvaner og organisasjonstilknytning

4.1. Sosial kontakt

Få studenter er ofte ensomme

I undersøkelsen ble det stilt noen spørsmål om studentenes sosiale kontakt. På spørsmål om hvor ofte man føler seg ensom, viser tabell 4.1 at svært få føler seg ofte ensomme. 20 prosent føler seg ensomme ofte eller av og til, 43 prosent sjelden og 37 prosent føler seg aldri ensomme (tabell 4.1).

Det er ingen stor forskjell mellom menn og kvinner i hvor ofte de føler seg ensomme. Likevel er det flere av mennene enn av kvinnene som aldri føler seg ensomme.

Hvilken familiefase studentene befinner seg i, ser ut til å ha betydning for hvor ofte de føler seg ensomme. Enslige, særlig enslige forsørgere føler seg oftere ensomme en de som lever i et parforhold, enten de har barn eller ikke. 35 prosent av de studentene som er enslige forsørgere føler seg ofte eller av og til ensomme, blant studenter som lever i et parforhold uten barn er andelen 14 prosent.

Ensomhet er i en viss grad knyttet til utdanningsinstitusjon. De som går på BI er i noe mindre grad ensomme enn de som går på høyskoler og universiteter. Derimot viser ikke dataene at det er noe skille i ensomhetsfølelsen mellom de som har kort studietid og de som har lengre studietid.

Tabell 4.1. Hvor ofte man føler seg ensom, om man har gode venner på studiestedet sitt (utenom familie) og om man har noen man kan snakke fortrolig med (utenom egen familie), etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon, registrert studietid og boform. 2005. Prosent

	Hvor ofte man føler seg ensom				Venner på studiestedet	Noen å snakke fortrolig med	Antall svar
	Ofte	Av og til	Sjelden	Aldri			
Alle	2	18	43	37	91	94	2262
Kjønn							
Menn	2	15	40	43	91	92	910
Kvinner	2	20	45	33	91	96	1352
Alder							
Inntil 25 år	1	16	47	36	95	96	1279
25-29 år	2	19	45	34	90	95	397
30 år og eldre	3	20	34	42	81	91	586
Familiefase							
Enslige	2	19	47	31	96	95	1121
Enslige hos foreldre	4	21	44	31	92	93	153
Enslige forsørgere	4	31	36	28	88	92	116
Par uten barn	2	12	43	43	87	94	499
Par med barn	1	15	32	52	80	93	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	1	10	43	45	91	90	118
Høyskoler	2	18	40	39	89	95	1080
Universiteter	2	18	46	34	92	94	1064
Antall semestre							
Under 3 semestre	2	18	45	35	92	93	1018
3-4 semestre	2	17	40	41	92	95	683
Mer enn 4 semestre	2	19	43	37	87	96	561
Boform							
Kollektivboere	1	18	50	31	97	96	599
Aleneboere	4	22	42	32	95	95	419
Andre boformer	2	16	40	42	86	93	1245

Aleneboende er mer ensomme

Det er en litt større gruppe av dem som bor alene som føler seg ensomme ofte eller av og til, enn dem som ikke bor alene. Likevel er det færre av dem som bor alene eller i kollektiv som aldri føler seg ensomme enn blant dem som har andre boformer.

Ifølge Levekårsundersøkelsen 1998 følte 4 prosent av befolkningen i alderen 16-79 år seg ofte ensomme, 18 prosent av og til, 30 prosent sjelden og 48 prosent aldri. Det vi ser at 22 prosent følte seg ensomme ofte eller av og til. Dette er omtrent det samme som studenter i 2005. Flere blant studentene enn blant befolkningen som helhet følte seg sjelden ensomme, mens færre følte seg aldri ensomme.

Ni av ti har venner på stedet

91 prosent av studentene oppga i 2005 at de har venner på stedet og 94 prosent at de har noen fortrolige utenom egen familie å snakke med. Svarene på begge disse spørsmålene var nokså likt fordelt mellom menn og kvinner. Andelen synker derimot noe med alder. Særlig var andelen som har venner på studiestedet mindre blant de som er 30 år eller eldre enn blant yngre studenter.

Det er liten forskjell å spore i andelen som har noen fortrolige å snakke med når vi ser på studenter i ulike familiefaser. Derimot er det tydelig at de som bor i et parforhold med barn i mindre grad har venner på studiestedet enn enslige.

Verken for studentenes utdanningsinstitusjon eller studietid er det mulig å spore noen særlig forskjell i svarene på disse spørsmålene. Derimot ser det ut til at de som bodde alene eller i kollektiv i større grad hadde venner på studiestedet enn de som hadde andre boformer.

Ifølge Levekårsundersøkelsen 2002 var det 16 prosent av befolkningen i alderen 16-79 år som ikke hadde noen fortrolig venn utenom familien å snakke med, 20

prosent av mennene og 11 prosent av kvinnene. Det ser derfor ut til at flere av studentene i 2005 hadde en fortrolig venn enn det gjennomsnittet var for befolkningen i 2002.

Færre ensomme enn for sju år siden

Blant universitets- og høyskolestudenter var det 5 prosent som ofte følte seg ensomme og 23 prosent som følte seg ensomme av og til i 1998 (Levekårsundersøkelsen blant studenter 1998). I 2005 var disse andelene henholdsvis 2 prosent og 18 prosent. Det kan derfor se ut som om en større andel av studentene følte seg ensomme i 1998 enn sju år seinere. Det var særlig studenter under 25 år som i mindre grad følte seg ensomme i 2005 enn i 1998. Andelen som var ensomme ofte eller av og til i denne aldersgruppen gikk ned fra 29 prosent til 18 prosent på disse åra.

I 1998 svarte 96 prosent at de hadde noen gode venner på studiestedet, utenom egen familie. I 2005 var andelen 91 prosent. Det er altså snakk om en liten nedgang. Nedgangen gjaldt særlig studenter som var 30 år eller eldre. Blant dem gikk andelen som hadde gode venner på studiestedet ned fra 94 prosent i 1998 til 81 prosent i 2005. Derimot var andelen som hadde noen som sto dem nær og som de kunne snakke fortrolig med, utenom egen familie, omtrent den samme i de to undersøkelsene: 96 prosent i 1998 og 95 prosent i 2005.

4.2. Fritidsvaner

Ivrige kinogjengere

Blant studentene var det kun 8 prosent som ikke hadde vært på kino i løpet av de siste 12 måneder i 2005. Det betyr at hele 92 prosent har vært på kino i dette tidsrommet. 10 prosent har vært på kino mer enn 20 ganger. (Se tabell 4.2). Sammenligner vi dette med den norske befolkningen i alderen 16-79 år (Mediebruksundersøkelsen 2005), lå studentene betydelig over. 66 prosent av befolkningen hadde vært på kino siste 12 måneder, og 2 prosent hadde vært på kino mer enn 20 ganger.

Tabell 4.2. Antall ganger på kino siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	8	16	40	28	8	2	2262
Kjønn							
Menn	6	14	38	31	9	2	910
Kvinner	9	17	41	26	7	1	1352
Alder							
Inntil 25 år	3	11	42	33	9	2	1279
25-29 år	6	12	40	32	9	2	397
30 år og eldre	18	27	34	15	3	2	586
Familiefase							
Enslige	4	11	39	33	10	3	1121
Enslige hos foreldre	6	11	44	30	9	.	153
Enslige forsørgere	14	31	35	17	1	2	116
Par uten barn	5	13	43	31	8	1	499
Par med barn	21	30	36	11	2	0	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	6	12	48	25	9	.	118
Høyskoler	10	22	39	22	5	1	1080
Universiteter	6	10	39	34	10	2	1064

Det er liten forskjell blant studentene mellom menn og kvinner i antall kinobesøk. Blant menn hadde 94 prosent vært på kino siste 12 måneder, og blant kvinner hadde 91 prosent vært på kino. Blant de svært aktive er heller ikke forskjellen særlig stor: 11 prosent av mennene og 8 prosent av kvinnene hadde vært på mer enn 20 kinoforestillinger siste 12 måneder.

Det er de yngste studentene som i størst grad går på kino. Blant dem som er under 25 år er det 97 prosent som hadde vært på kino siste 12 måneder. Blant dem som er 30 år eller eldre var andelen 82 prosent. Blant dem som er under 25 år var det 14 prosent som hadde vært 2 ganger eller mindre på kino siste 12 måneder, blant dem som er 30 år eller mer var andelen 45 prosent.

Det er enslige studenter, enslige som bor hos foreldre og par uten barn som er de mest aktive kinogjengerne. 96 prosent av de enslige hadde vært på kino i løpet av de siste 12 månedene, 94 prosent av de enslige som bor hos foreldre og 95 prosent av dem som lever i et parforhold uten barn. Studenter som lever i parforhold med barn var de minst aktive. Blant dem var det 79 prosent som hadde vært på kino i løpet av de siste 12 måneder. Mens 46 prosent av de enslige hadde vært minst 10 ganger på kino siste 12 måneder, var andelen 13 prosent blant par med barn.

Mens 94 prosent av universitetsstudenter og BI-studenter gikk på kino i løpet av et år, var andelen 90 prosent blant dem som går på høyskoler. I gjennomsnitt hadde 46 prosent av studenter ved universitetene vært på kino 10 ganger eller mer siste 12 måneder. For BI-studenter var tallet 34 prosent og for høyskolestudenter var det 28 prosent.

Synkende kinobesøk

Ser vi på universitets- og høyskolestudentene, kan det ha vært en liten nedgang i kinobesøket i 2005 i forhold

til 1998. Mens 96 prosent hadde vært på kino siste 12 måneder i 1998, var andelen sunket til 92 prosent i 2005. Andelen som hadde vært på kino minst 20 ganger siste 12 måneder sank fra 21 prosent til 9 prosent i samme periode.

To av tre har vært på teater, revy eller opera siste år

Ifølge tabell 4.3 hadde 66 prosent av studentene vært på teater, musikal, revy, opera eller operette i løpet av de siste 12 måneder i 2005. 25 prosent hadde vært på et slikt arrangement minst tre ganger i løpet av perioden. Sammenligner vi dette med befolkningen i alderen 16-79 år (Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004), finner vi at 50 prosent hadde vært på en slik sceneforestilling i løpet av et år og 17 prosent hadde vært det minst 3 ganger i den perioden. Dette indikerer at studenter er ivrigere til å bruke denne typen kulturtilbud enn befolkningen generelt.

Som for befolkningen generelt er denne typen kulturtilbud mest brukt blant kvinner også når det gjelder studenter (Se: Vaage, 2005). 72 prosent av kvinnene som studerer hadde vært på slike sceneforestillinger i løpet av de siste 12 månedene, mot 59 prosent av studerende menn. 29 prosent av kvinnene og 21 prosent av mennene så på 3 eller flere slike forestillinger i løpet av en 12 måneders periode. Det var derimot ikke store forskjeller mellom aldersgruppene i bruken av denne typen kulturtilbud.

Det var heller ikke store forskjeller i besøk på teater, musikal, revy, opera eller operette mellom studenter i ulike familiefaser. 68 prosent av enslige studenter og dem som lever i parforhold og har barn, hadde gått på slike forestillinger i løpet av en 12-måneders periode. Blant dem som er enslige og bor hos foreldrene var andelen 58 prosent.

Tabell 4.3. Antall ganger på teater/revy/opera siste 12 måneder etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	34	41	22	3	0	0	2262
Kjønn							
Menn	41	38	18	2	1	0	910
Kvinner	28	42	25	4	0	0	1352
Alder							
Inntil 25 år	34	41	21	4	0	0	1279
25-29 år	34	39	22	4	1	0	397
30 år og eldre	32	40	25	2	0	.	586
Familiefase							
Enslige	32	40	23	4	1	0	1121
Enslige hos foreldre	42	39	18	2	.	.	153
Enslige forsørgere	39	34	26	1	1	.	116
Par uten barn	35	43	18	3	1	.	499
Par med barn	32	43	23	2	.	.	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	40	34	23	3	.	.	118
Høyskoler	35	41	20	3	0	0	1080
Universiteter	31	41	23	3	1	0	1064

Tabell 4.4. Antall ganger vært på konsert siste 12 måneder. 2005 etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005 Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	19	27	34	13	4	2	2262
Kjønn							
Menn	16	22	36	17	5	2	910
Kvinner	21	30	33	11	3	2	1352
Alder							
Inntil 25 år	14	26	37	15	5	3	1279
25-29 år	16	24	35	17	6	2	397
30 år og eldre	33	31	27	6	1	1	586
Familiefase							
Enslige	13	22	38	18	6	3	1121
Enslige hos foreldre	16	34	35	13	.	2	153
Enslige forsørgere	30	37	25	7	1	.	116
Par uten barn	19	28	35	12	3	3	499
Par med barn	35	35	24	5	1	0	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	29	26	31	12	.	2	118
Høgskoler	23	29	33	11	3	2	1080
Universiteter	14	25	36	17	5	2	1064

69 prosent av universitetsstudenter hadde vært på et slikt kulturtilbud i løpet av 12 måneder, mot 65 prosent blant høyskolestudenter og 40 prosent blant BI-studenter. Ser vi på andelen i disse gruppene som hadde vært 10 ganger eller mer på denne typen kulturtilbud, er det liten forskjell å spore mellom dem.

Fire av fem har vært på konsert siste år

81 prosent av studentene hadde vært på en eller annen form for konsert i løpet av de siste 12 månedene i 2005 (tabell 4.4). 19 prosent hadde vært på denne typen kulturtilbud 10 ganger eller mer i denne perioden. I befolkningen generelt hadde 63 prosent vært på konsert siste år og 9 prosent hadde vært på et slikt kulturtilbud minst 10 ganger i perioden (Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004). Dette forteller oss at studenter er ivrige konsertgjengere.

Mens 38 prosent av mennene hadde vært på konsert to ganger eller mindre siste 12 måneder, gjaldt det 51 prosent av kvinnene. Mannlige studenter hadde altså vært flere ganger enn kvinnene på konsert. Det er også tydelig at yngre studenter hadde vært mer på konsert enn det de eldre studentene hadde.

Enslige går mest på konserter

Det er klare forskjeller i konsertbesøk når vi ser på studenter i forskjellige familiefaser. De mest aktive studentene på dette feltet var de enslige. 27 prosent av dem hadde vært minst 10 ganger på konsert de siste 12 måneder. På motsatt side av skalaen ligger enslige forsørgere og par med barn. I den siste gruppen var det bare 6 prosent som hadde vært på konsert minst 10 ganger siste 12 måneder.

Studenter ved universitetene er noe mer aktive konsertgjengere enn studenter ved de andre utdanningsinstitusjonene. Blant universitetsstudentene hadde 14 prosent ikke vært noen gang på konsert siste 12 måneder, og 24 prosent hadde vært på mer enn 10

konserter. Blant BI-studentene var tallene henholdsvis 29 og 14 prosent.

Konsertbesøket omtrent på samme nivå som for sju år siden

Blant universitets- og høyskoleelever har andelen som har vært på konsert siste 12 måneder endret seg lite. I 1998 var andelen 78 prosent, i 2005 var den 81 prosent. Andelen som har vært minst 10 ganger på konsert siste 12 måneder gikk fra 18 prosent til 20 prosent i samme periode.

8 av 10 er ikke selv aktive med musikk

Tabell 4.5 viser at 83 prosent av studentene hadde ikke deltatt i noen form for kor, orkester, sang- eller musikkgruppe i løpet av de 12 siste månedene i 2005. 11 prosent hadde deltatt 10 ganger eller mer. Det var liten forskjell mellom menn og kvinner og mellom aldersgruppene.

Enslige var noe mer aktive på dette feltet enn studenter i andre familiefaser. Og BI-studenter var litt mindre aktive enn studenter ved høyskole og universitet.

Kvinnelige studenter går mest på dans

37 prosent av studentene hadde ikke gått ut for å danse siste 12 måneder i 2005 (tabell 4.6). 35 prosent hadde vært på dans minst 10 ganger. Kvinner gikk mer på dans enn menn. Mens 40 prosent av kvinnene hadde vært på dans siste 12 måneder, var andelen 26 prosent blant mennene.

Andelen som hadde vært på dans synker med økende alder. Blant studenter i alderen 25 år eller yngre var det 68 prosent som hadde vært på dans siste 12 måneder, og 45 prosent hadde vært 10 ganger eller mer på dans. Blant de som er 30 år eller eldre hadde 52 prosent vært på dans i det samme tidsrommet, og 13 prosent hadde vært på dans 10 ganger eller mer.

Tabell 4.5. Antall ganger deltatt i kor, orkester, sang- eller musikkgruppe siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	83	3	3	3	2	6	2262
Kjønn							
Menn	82	3	3	3	2	7	910
Kvinner	84	3	3	3	2	5	1352
Alder							
Inntil 25 år	81	4	4	4	2	5	1279
25-29 år	86	2	2	2	1	8	397
30 år og eldre	85	3	2	3	1	6	586
Familiefase							
Enslige	80	3	3	4	3	7	1121
Enslige hos foreldre	88	2	5	2	.	4	153
Enslige forsørgere	92	.	3	2	.	3	116
Par uten barn	86	3	3	2	1	5	499
Par med barn	84	4	2	3	1	6	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	92	1	2	1	.	4	118
Høyskoler	82	4	3	4	2	6	1080
Universiteter	83	3	3	3	2	6	1064

Tabell 4.6. Antall ganger gått ut for å danse siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	37	11	18	18	10	7	2262
Kjønn							
Menn	52	8	13	14	6	6	910
Kvinner	26	13	20	20	12	8	1352
Alder							
Inntil 25 år	32	8	16	20	14	11	1279
25-29 år	36	11	19	21	7	6	397
30 år og eldre	48	18	20	10	2	1	586
Familiefase							
Enslige	29	8	15	22	14	12	1121
Enslige hos foreldre	44	7	19	13	10	7	153
Enslige forsørgere	32	18	23	16	6	3	116
Par uten barn	41	10	19	19	7	4	499
Par med barn	51	19	20	7	2	1	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	54	7	12	12	11	4	118
Høyskoler	35	13	18	18	9	7	1080
Universiteter	36	10	17	19	10	9	1064

Tabell 4.7. Antall ganger vært på sosiale, kulturelle eller faglige arrangementer i regi av en studentforening siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	49	18	21	8	2	1	2262
Kjønn							
Menn	43	19	24	10	3	1	910
Kvinner	53	18	19	7	1	1	1352
Alder							
Inntil 25 år	36	21	27	11	3	2	1279
25-29 år	47	17	24	9	2	1	397
30 år og eldre	78	14	7	1	0	1	586
Familiefase							
Enslige	33	20	28	13	4	2	1121
Enslige hos foreldre	45	27	22	4	1	1	153
Enslige forsørgere	77	16	6	1	.	.	116
Par uten barn	55	17	20	6	1	0	499
Par med barn	82	11	6	0	.	1	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	39	19	31	10	1	.	118
Høyskoler	58	18	15	6	2	1	1080
Universiteter	41	18	26	10	2	2	1064

Par med barn går minst på dans

Enslige går mest på dans. Blant dem hadde 48 prosent vært på dans minst 10 ganger siste 12 måneder. Blant studenter som lever i parforhold med barn hadde 10 prosent vært så ofte på dans. Studenter som går på høyskoler eller universitet hadde i noe større grad vært på dans enn BI-studenter.

Halvparten har vært på studentarrangementer

Tabell 4.7 viser at 51 prosent av studentene hadde vært på sosiale, kulturelle eller faglige arrangementer i regi av en studentforening siste 12 måneder i 2005. Blant menn hadde 57 prosent vært på slike arrangementer i løpet av året, blant kvinner 47 prosent.

Yngre studenter går atskillig mer på slike arrangementer enn eldre studenter. Blant de som er 25 år eller yngre hadde 64 prosent vært på et slikt arrangement siste 12 måneder. Blant dem som er 30 år eller eldre hadde 22 prosent deltatt.

To av tre enslige går på studentarrangementer

Det er også store forskjeller mellom studenter i ulike familiefaser når det gjelder deltakelse på slike arrangementer. Blant enslige studenter hadde 67 prosent vært på et slikt arrangement siste 12 måneder, og 19 prosent hadde vært på minst 10 arrangementer. Blant enslige forsørgere hadde 23 prosent deltatt på slikt, og blant dem som lever i parforhold og har barn var det 18 prosent. For begge disse siste gruppen var det kun 1 prosent som hadde vært på minst 10 slike arrangementer siste 12 måneder. Studenter ved høyskoler hadde i noe mindre grad enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner vært på sosiale, kulturelle eller faglige studentarrangementer siste 12 måneder.

En av tre studenter har vært minst 40 ganger på kafé, restaurant el. l. per år

Mens kun 2 prosent av studentene ikke hadde vært på restaurant, pub, kafé eller lignende siste 12 måneder i

2005, hadde 34 prosent vært på et slikt sted minst 40 ganger (tabell 4.8). Nesten alle både mannlige og kvinnelige studenter hadde vært på slike drikke/spise-steder i løpet av en 12 måneders periode, men menn hadde vært der noen flere ganger enn kvinner.

Også når det gjelder denne type tilbud, var yngre studenter mer aktive enn eldre i 2005. 41 prosent av dem som er 25 år eller yngre hadde vært minst 40 ganger på slike etablissemeter 12 siste måneder, mot 16 prosent av dem som er 30 år eller eldre. Og igjen var det de enslige studentene som var mest aktive, mens de som bor i parforhold og har barn var de minst aktive på restaurant, pub, kafé og lignende. Det var derimot ingen store forskjeller i besøket på slike steder når vi ser på studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner.

Uforandret besøk på restaurant, pub, kafé o.l. på sju år

Både i 1998 og i 2005 hadde 98 prosent av universitets- og høyskolestudentene vært på restaurant, pub, kafé og lignende. Begge åra hadde om lag 30 prosent vært på slike steder minst 40 ganger.

Tre av fem studenter går på museer eller kunstutstillinger

I 2005 hadde 62 prosent av studentene vært på museum eller kunstutstilling siste 12 måneder. 11 prosent hadde vært på slike kulturtilbud 10 ganger eller mer (tabell 4.9). Tall for befolkningen i alderen 16-79 år for 2004, viser at 59 prosent hadde vært på slike tilbud siste år, og 6 prosent hadde vært der minst 10 ganger (Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004). Det var altså ikke så stor forskjell mellom studenter og befolkningen generelt når det gjelder andelen som går på museer og kunstutstillinger, men andelen som går mye på slike kulturtilbud var noe større blant studentene.

Tabell 4.8. Antall ganger gått på restaurant, pub, kafé eller lignende siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke besøk i studentkantine eller studentkafé)

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	2	4	15	25	20	34	2262
Kjønn							
Menn	3	3	13	22	20	39	910
Kvinner	2	4	16	27	20	31	1352
Alder							
Inntil 25 år	1	2	11	23	22	41	1279
25-29 år	1	2	12	24	24	38	397
30 år og eldre	6	8	26	30	13	16	586
Familiefase							
Enslige	1	2	10	22	22	43	1121
Enslige hos foreldre	3	7	15	23	24	28	153
Enslige forsørgere	7	4	22	33	16	18	116
Par uten barn	1	2	13	26	21	37	499
Par med barn	6	9	31	31	12	11	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	3	3	12	24	20	37	118
Høyskoler	2	6	20	25	18	30	1080
Universiteter	2	2	11	25	22	39	1064

Tabell 4.9. Antall ganger gått på museum eller kunstutstilling siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	38	27	25	8	2	1	2262
Kjønn							
Menn	41	28	24	6	1	1	910
Kvinner	36	27	26	9	2	1	1352
Alder							
Inntil 25 år	43	27	22	6	1	1	1279
25-29 år	29	29	29	11	2	1	397
30 år og eldre	33	28	27	9	3	1	586
Familiefase							
Enslige	36	28	25	9	1	1	1121
Enslige hos foreldre	48	27	19	5	1	.	153
Enslige forsørgere	38	22	24	12	3	.	116
Par uten barn	36	26	29	6	2	1	499
Par med barn	40	28	22	7	2	1	373
Utdanningsinstitusjon							
Bl	42	31	20	7	.	.	118
Høgskoler	43	26	23	7	1	1	1080
Universiteter	32	29	27	9	2	1	1064

Tabell 4.10. Antall ganger besøkt et folkebibliotek, medregnet filial og bokbuss siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke fag- og forskningsbibliotek)

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	26	14	28	20	6	6	2262
Kjønn							
Menn	34	14	26	16	5	5	910
Kvinner	20	14	30	23	7	7	1352
Alder							
Inntil 25 år	29	14	29	20	5	4	1279
25-29 år	28	15	29	17	7	5	397
30 år og eldre	18	11	26	23	10	12	586
Familiefase							
Enslige	28	15	28	19	5	5	1121
Enslige hos foreldre	32	10	24	22	7	6	153
Enslige forsørgere	14	19	26	22	10	9	116
Par uten barn	29	12	29	20	6	5	499
Par med barn	18	11	29	23	10	10	373
Utdanningsinstitusjon							
Bl	41	14	25	13	2	6	118
Høgskoler	24	13	29	19	8	8	1080
Universiteter	27	14	27	22	6	5	1064

Unge studenter går minst på museer og kunstutstillinger

Det var bare liten forskjell mellom mannlige og kvinnelige studenter i bruken av slike kulturtilbud. Blant menn hadde 59 prosent brukt et slikt tilbud siste år, og blant kvinner var andelen 64 prosent. Yngre studenter var noe mindre aktive enn eldre studenter. Blant studenter 25 år eller yngre var det 57 prosent som hadde vært på museer eller kunstutstillinger siste 12 måneder, blant 25-29-åringene var andelen 71, og den var 36 blant studenter 30 år eller eldre.

Det er ikke store forskjeller mellom studenter i ulike familiefaser i bruken av slike kulturtilbud. Heller ikke hvilken utdanningsinstitusjon studentene er ved har stor betydning for om de bruker denne type kulturtilbud eller ikke i løpet av et år.

Fire av fem studenter går på folkebibliotek

Ifølge tabell 4.10 hadde 74 prosent av studentene vært på folkebibliotek, medregnet filial og bokbuss, siste 12

måneder i 2005. 12 prosent hadde vært der mer enn 20 ganger. I befolkningen i alderen 16-79 år var det i 2004 51 prosent som hadde vært på folkebibliotek siste 12 måneder, og 6 prosent hadde vært der mer enn 20 ganger (Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004). Disse tallene viser altså at studentene bruker folkebibliotek i betydelig større grad enn gjennomsnittet i befolkningen gjør.

Mens 66 prosent av mannlige studenter hadde vært på folkebibliotek siste år, var andelen 80 prosent blant kvinnene. Blant studenter som er 30 år eller eldre hadde 82 prosent brukt folkebibliotek siste år, mens 22 prosent av dem hadde vært der mer enn 20 ganger i den perioden. Blant de som er under 25 år er disse tallene henholdsvis 71 og 9 prosent.

Studenter med barn bruker folkebiblioteket mest

Det er særlig enslige forsørgere og studenter som lever i parforhold med barn som benytter seg av tilbudet på

folkebiblioteket. 86 prosent av de enslige forsørgerne hadde vært på folkebibliotek siste 12 måneder i 2005, mens det var 68 prosent av de studentene som er enslige og bor hos sine foreldre. Blant enslige var det 10 prosent som hadde vært på folkebibliotek mer enn 20 ganger siste 12 måneder. Blant de som lever i parforhold og har barn var andelen 20 prosent.

Studenter ved høyskolene er flittigere folkebiblioteksbrukere enn andre studenter. 76 prosent blant dem hadde brukt dette kulturtilbudet siste 12 måneder og 16 prosent hadde vært der mer enn 20 ganger. Blant BI-studentene hadde 59 prosent vært på folkebibliotek i løpet av året, og 8 prosent hadde vært der mer enn 20 ganger.

Liten nedgang i folkebiblioteksbesøket

Ser vi på universitets- og høyskolestudenter, hadde 79 prosent vært på folkebibliotek i løpet av de siste 12 måneder i 1998. I 2005 var andelen 75 prosent. Både i 1998 hadde 18 prosent av studentene vært på folkebibliotek mer enn 20 ganger. I 2005 var andelen 13 prosent. Vi kan dermed si at det har vært en liten nedgang i studentenes biblioteksbesøk i løpet av disse åra.. Nedgangen gjelder særlig studenter i alderen under 25 år. For dem har det vært en nedgang fra 80 prosent til 72 prosent i løpet av disse åra.

En av tre har vært på religiøst møte

36 prosent av studentene hadde vært på gudstjeneste eller religiøst møte siste 12 måneder i 2005 (tabell 4.11). 16 prosent hadde vært på slike tilstelninger 3 ganger eller mer. I befolkningen i alderen 16-79 år hadde 38 prosent vært på gudstjeneste eller religiøst møte siste 12 måneder i 2004 (Kultur- og mediebruks-

undersøkelsen 2004), og 19 prosent hadde vært der 3 ganger eller mer. Dette viser at studentene ikke skiller seg mye fra befolkningen som helhet når det gjelder bruk av denne typen kulturtilbud.

Verken for kjønn eller alder er det store forskjeller studentene imellom når det gjelder deltakelse på gudstjenester eller andre religiøse møter. Det er heller ikke store forskjeller mellom studenter i ulike familiefaser. Likevel finner vi at 21 prosent av studenter som lever i parforhold og har barn hadde vært minst 3 ganger på slike arrangementer siste 12 måneder. Blant enslige forsørgere var andelen 8 prosent. Vi finner heller ikke store forskjeller mellom studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner når det gjelder denne typen aktiviteter.

Liten økning i besøk på religiøse møter

I 1998 hadde 33 prosent av universitets- og høyskole-elevne vært på gudstjeneste eller andre religiøse møter siste 12 måneder. I 2005 var andelen 37. I 1998 hadde 8 prosent vært på slike møter 10 ganger eller mer. I 2005 var andelen 10 prosent. Det er små forskjeller i disse tallene, men det er likevel holdepunkter for å si at det har vært en liten økning i besøket på slike arrangement blant studentene i denne perioden.

Studentene er aktive med sport og idrett

Tabell 4.12 viser at 94 prosent av studentene hadde drevet med sport, idrett eller mosjonert i løpet av de siste 12 måneder i 2005. 73 prosent hadde vært aktive 40 ganger eller mer. Blant befolkningen i alderen 16-79 år hadde 89 prosent vært aktive på dette feltet siste 12 måneder (Levekårsundersøkelsen 2004).

Tabell 4.11. Antall ganger vært på gudstjeneste eller religiøst møte siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelse)

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	64	19	7	3	2	4	2262
Kjønn							
Menn	67	17	6	4	2	4	910
Kvinner	61	21	9	3	2	4	1352
Alder							
Inntil 25 år	64	20	6	3	3	4	1279
25-29 år	68	17	7	4	2	4	397
30 år og eldre	60	21	10	3	2	4	586
Familiefase							
Enslige	64	17	7	3	3	5	1121
Enslige hos foreldre	67	19	3	3	3	4	153
Enslige forsørgere	63	29	5	2	.	1	116
Par uten barn	66	22	6	2	2	3	499
Par med barn	58	20	13	3	2	3	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	72	18	5	3	1	2	118
Høyskoler	62	20	9	3	2	4	1080
Universiteter	65	19	7	3	3	4	1064

Tabell 4.12. Antall ganger drevet med sport og idrett eller mosjonert på annen måte siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	6	1	3	8	8	73	2262
Kjønn							
Menn	5	1	3	7	9	74	910
Kvinner	7	1	3	8	8	73	1352
Alder							
Inntil 25 år	4	1	3	7	8	76	1279
25-29 år	5	2	4	8	10	72	397
30 år og eldre	11	1	4	9	7	68	586
Familiefase							
Enslige	5	1	3	7	9	75	1121
Enslige hos foreldre	7	1	6	8	8	70	153
Enslige forsørgere	10	2	5	9	9	66	116
Par uten barn	5	1	3	7	9	74	499
Par med barn	10	1	3	10	5	70	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	8	3	3	4	8	75	118
Høgskoler	7	1	3	9	8	71	1080
Universiteter	6	1	3	7	8	75	1064

Tabell 4.13. Antall ganger gått fotturer eller skiturer i skog og mark eller på fjellet siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	7	6	20	28	14	25	2262
Kjønn							
Menn	10	6	23	27	14	20	910
Kvinner	5	6	18	28	14	29	1352
Alder							
Inntil 25 år	8	7	23	29	13	20	1279
25-29 år	6	5	19	29	18	23	397
30 år og eldre	7	4	14	23	13	39	586
Familiefase							
Enslige	8	6	23	30	14	19	1121
Enslige hos foreldre	12	8	28	24	12	16	153
Enslige forsørgere	9	2	16	24	16	32	116
Par uten barn	6	6	17	28	13	30	499
Par med barn	4	5	12	23	16	39	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	18	12	18	24	11	18	118
Høgskoler	7	5	19	25	14	29	1080
Universiteter	6	6	21	30	14	22	1064

Stor idrettsaktivitet i alle studentgrupper

Det er svært liten forskjell mellom menn og kvinner når det gjelder sport og idrett. Det er heller ikke store forskjeller mellom aldersgruppene, men det er en liten tendens til at aktiviteten synker med åra. Det er heller ikke store forskjeller mellom studenter i ulike familiefaser. Likevel er det slik at 75 prosent av enslige og 74 prosent av dem som lever i parforhold uten barn trener 40 ganger eller mer per år, mens andelen er 66 prosent blant enslige forsørgere. Studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner skiller seg heller ikke mye fra hverandre på dette området.

Flere studenter trener

I 1998 hadde 90 prosent av universitets- og høyskolestudentene drevet med sport og idrett eller mosjonert på annen måte siste 12 måneder. I 2005 var andelen 94 prosent. I 1998 hadde 65 prosent vært aktive på dette feltet minst 40 ganger siste 12 måneder. I 2005 var andelen 73 prosent. Dette viser at det har vært en liten økning i treningsaktiviteten blant studenter de siste 7 åra. Dette gjelder første og fremst studenter i

alderen 30 år eller mer. For dem har det vært en økning fra 78 prosent til 89 prosent fra 1998 til 2005.

Mange på fotturer og skiturer

93 prosent av studentene hadde vært på fotturer eller skiturer i skog og mark eller på fjellet siste 12 måneder i 2005 (tabell 4.13). 25 prosent hadde vært på 40 turer eller mer. Blant befolkningen i alderen 16-79 år hadde 84 prosent vært på fotturer eller skiturer i skog og mark eller på fjellet siste 12 måneder i 2004 (Levekårsundersøkelsen 2004). 34 prosent hadde vært på 40 turer eller mer. Dette viser at det er flere blant studentene som er aktive på dette feltet, men i befolkningen som helhet er det flere som er svært aktive enn blant studentene.

På samme måte som for sport og idrett generelt, er det heller ikke store forskjeller i aktivitetsnivået for fotturer og skiturer mellom menn og kvinner. Menn ser likevel ut til å være litt mer aktive. Det er heller ikke store forskjeller mellom aldersgruppene, men nivået synker litt med åra.

Det er visse forskjeller i aktivitetsnivået på dette området mellom studenter i ulike familiefaser. Aktiviteten er særlig høy blant de som lever i parforhold og har barn. Blant dem hadde 96 prosent vært på fottur eller skitur siste 12 måneder, og 39 prosent hadde vært på tur minst 40 ganger. På den motsatte siden av skalaen finner vi enslige hos foreldre. Blant dem hadde 88 prosent vært på slik tur siste 12 måneder, og 16 prosent hadde vært på tur minst 40 ganger. Blant studenter i ulike utdanningsinstitusjoner hadde BI-studentene i minst grad vært på fottur eller skitur siste 12 måneder. Men også blant dem var aktivitetsnivået relativt høyt.

Mer aktive på fotturer og skiturer i 2005 enn i 1998

Blant universitets- og høyskolestudenter hadde 87 prosent gått på fot- eller skitur siste 12 måneder i 1998, mens andelen var 93 prosent i 2005. Andelen som hadde vært på slike turer 40 ganger eller mer økte fra 13 prosent til 26 prosent i samme periode. Dette

tyder på at studentene var mer aktive på fot- og skiturer i 2005 enn i 1998. Vi kan ikke se helt bort fra at denne forandringen i noen grad kan forklares med ulike føre- og værforhold i disse to åra. Det er særlig studenter som er 30 år eller mer som er blitt mer aktive turgåere. For dem var andelen turgåere 83 prosent i 1998, mens den var 94 prosent i 2005.

To av tre har vært tilskuer til idrett

65 prosent av studentene hadde vært tilskuere til et idrettsarrangement siste 12 måneder i 2005 (tabell 4.14). 25 prosent hadde vært på et slikt arrangement minst 10 ganger. Blant befolkningen generelt i alderen 16-79 år hadde 54 prosent vært tilskuer til et idrettsarrangement siste 12 måneder i 2004, og 21 prosent hadde vært på et slikt arrangement minst 10 ganger (Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004). Disse tallene viser at studenter i noe større grad går på slike arrangementer enn det befolkningen generelt gjør.

Tabell 4.14. Antall ganger vært tilskuer til et idrettsarrangement siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Ingen ganger	1-2 ganger	3-9 ganger	10-20 ganger	21-39 ganger	40 ganger eller mer	Antall svar
Alle	35	17	24	16	5	4	2262
Kjønn							
Menn	28	15	25	21	6	4	910
Kvinner	39	18	23	13	3	3	1352
Alder							
Inntil 25 år	29	19	26	18	4	4	1279
25-29 år	42	16	24	14	3	1	397
30 år og eldre	42	12	19	15	6	5	586
Familiefase							
Enslige	33	18	27	16	4	3	1121
Enslige hos foreldre	29	19	25	18	5	3	153
Enslige forsørgere	46	15	19	17	1	3	116
Par uten barn	38	17	21	17	4	3	499
Par med barn	35	12	21	18	8	7	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	24	19	32	17	6	3	118
Høyskoler	35	15	24	17	4	4	1080
Universiteter	36	18	23	16	4	3	1064

Tabell 4.15. Antall bøker lest i fritiden siste 12 måneder, etter kjønn, alder, familiefase og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent (Ikke fagbøker lest i forbindelse med studium eller arbeid)

	Ingen	1-2	3-4	5-9	10-19	20 eller flere	Antall svar
Alle	11	17	19	23	18	13	2262
Kjønn							
Menn	13	19	21	21	16	10	910
Kvinner	9	15	18	24	20	14	1352
Alder							
Inntil 25 år	10	18	19	25	18	10	1279
25-29 år	8	14	20	23	21	14	397
30 år og eldre	13	16	19	18	17	17	586
Familiefase							
Enslige	9	16	18	24	20	12	1121
Enslige hos foreldre	9	28	20	22	10	12	153
Enslige forsørgere	16	16	16	16	16	20	116
Par uten barn	11	14	21	25	19	10	499
Par med barn	13	18	21	18	16	15	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	14	20	18	23	14	11	118
Høyskoler	13	18	18	20	18	13	1080
Universiteter	8	15	20	25	19	13	1064

Mannlige studenter ser mest idrett

Tabell 4.14 viser at det er en nokså klar forskjell mellom menn og kvinner i andelen som går på idrettsarrangementer. 72 prosent av mennene hadde vært på et slikt arrangement siste 12 måneder, og 29 prosent hadde vært der minst 10 ganger. For kvinnene er disse tallene henholdsvis 61 prosent og 19 prosent.

Blant de yngste studentene er det en større andel som går på slike arrangementer enn blant dem som eldre. 71 prosent av dem som er under 25 år hadde vært tilskuer til et idrettsarrangement siste 12 måneder. Blant dem som er 25 år eller eldre var andelen 58 prosent. Andelen som hadde vært på slike arrangementer var likevel 26 prosent både blant dem som er under 25 år og blant dem som er 30 år eller eldre.

Blant enslige studenter hadde 67 prosent vært tilskuer til idrettsarrangement siste 12 måneder, og andelen var 65 prosent blant de som lever i parforhold og har barn. Blant enslige forsørgere var andelen 54 prosent. Størst andel svært aktive idrettstilskuere finner vi blant dem som lever i parforhold og har barn: 33 prosent hadde vært på slike arrangementer minst 10 ganger siste 12 måneder.

Like mange er tilskuere til idrettsarrangement som for sju år siden

Blant universitets- og høyskolestudenter hadde 63 prosent vært tilskuer til idrettsarrangement siste 12 måneder i 1998. I 2005 var andelen 65 prosent. 26 prosent hadde vært på slike arrangementer minst 10 ganger siste 12 måneder i 1998, mot 24 prosent i 2005. Forskjellen mellom tallene for disse to åra er så liten at det ikke er riktig å påstå at det har skjedd noen forandring i denne aktiviteten blant studentene i denne perioden.

Ni av ti studenter leser bøker på fritiden

89 prosent av studentene hadde lest minst en bok på fritiden siste 12 måneder i 2005. Fagbøker lest i forbindelse med studier eller arbeid skulle ikke tas med. 31 prosent hadde lest minst 10 bøker i denne perioden. I befolkningen i alderen 16-79 år hadde 78 prosent lest minst en bok siste 12 måneder i 2000. 26 prosent hadde lest minst 10 bøker (Tidsbruksundersøkelsen 2000). Dette viser at studenter i større grad leser bøker på fritiden enn befolkningen generelt.

Selv om det ikke er store forskjeller mellom menn og kvinner i boklesing på fritiden, er kvinner noe mer aktive enn menn. Mens 34 prosent av kvinnene hadde lest minst 10 bøker siste 12 måneder, var andelen 26 prosent for menn. Det er heller ingen store forskjeller mellom ulike aldersgrupper.

Det er heller ikke store forskjeller i boklesing mellom studenter i ulike familiefaser. Enslige studenter som

bor hos sine foreldre er likevel noe mindre aktive enn studenter i andre familiefaser. Det skiller heller ikke stort mellom studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner.

Like aktive boklesere i 2005 som i 1998

88 prosent av universitets- og høyskoleelevene hadde lest bøker på fritiden siste 12 måneder i 1998. I 2005 var andelen 90 prosent. 14 prosent hadde lest minst 20 bøker siste 12 måneder i 1998, og andelen var 13 prosent i 2005. Disse tallene viser at det ikke var noen tydelig forskjell i boklesingsaktiviteten mellom 1998 og 2005 blant studentene.

4.3. Deltakelse i organisasjonslivet

Få studenter var partipolitisk aktive

Tabell 4.16 viser at 4 prosent av studentene deltok i partipolitiske studentlag og 9 prosent deltok i andre partipolitiske organisasjoner i 2005. Tall fra 2004 viser at 8 prosent av befolkningen i alderen 16-79 år var medlemmer i en politisk organisasjon (Levekårsundersøkelsen 2004). Det ser derfor ut som studentene ligger noe i overkant av befolkningen generelt når det gjelder politisk aktivitet. I alle grupper av studenter er den politiske aktiviteten nokså lav, enten vi ser på kjønn, alder, familiefase eller utdanningsinstitusjon. Aktiviteten varierer heller ikke særlig i forhold til registrert studietid.

Det er heller ikke store variasjoner mellom de ulike studentgruppene i engasjementet i andre partipolitiske organisasjoner.

En av fire deltok i en faglig studentforening

24 prosent av studentene var med i faglige studentforeninger i 2005, menn i noe større grad enn kvinner, og yngre mer enn eldre studenter. Mens 9 prosent av enslige forsørgere og 8 prosent av dem som lever i parforhold og har barn deltok, var andelen 31 prosent blant enslige. Deltakelsen var mindre på høyskoler enn på andre utdanningsinstitusjoner.

Få studenter er religiøst engasjert

3 prosent av studentene var medlemmer av noe religiøst studentlag i 2005, og 6 prosent var medlemmer av en annen religiøs forening. I befolkningen i alderen 16-79 år var 7 prosent medlemmer av en religiøs forening i 2004 (Levekårsundersøkelsen 2004). Det ser derfor ut til at studenter er engasjert i religiøse foreninger omtrent på samme nivå som befolkningen generelt.

Det er ingen grupper som peker seg svært mye ut i forhold til andre grupper når det gjelder religiøst engasjement. De grupper som en noen grad peker seg ut som mindre engasjerte enn andre er enslige forsørgere og BI-studenter.

Tabell 4.16. Andel studenter som deltar partipolitisk lag, faglig studentforening og religiøse lag/foreninger, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent

	Partipolitisk studentlag	Annen partipolitisk organisasjon	Faglig studentforening	Religiøst studentlag	Annen religiøs forening	Antall svar
Alle	4	9	24	3	6	2264
Kjønn						
Menn	5	10	28	4	6	910
Kvinner	4	8	20	3	6	1354
Alder						
Inntil 25 år	5	8	30	4	7	1280
25-29 år	5	8	25	4	4	398
30 år og eldre	3	11	9	1	5	586
Familiefase						
Enslige	5	9	31	5	7	1121
Enslige hos foreldre	5	10	24	4	8	153
Enslige forsørgere	3	12	9	0	2	116
Par uten barn	4	8	22	2	4	499
Par med barn	2	8	8	0	5	373
Utdanningsinstitusjon						
BI	3	5	31	0	2	118
Høyskoler	4	9	16	3	6	1080
Universiteter	5	9	30	4	6	1066
Antall semestre						
Under 3 semestre	4	8	22	4	7	1019
3-4 semestre	5	8	27	4	5	684
Mer enn 4 semestre	5	11	22	2	4	561

Tabell 4.17. Andel studenter som deltar i idrettslag, friluftslivsorganisasjoner og musikk-, kor-, korps-, teatergrupper og kunstforeninger for studenter, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent

	Student-idrettslag	Andre idrettslag	Friluftslivsorg. for studenter	Andre friluftslivsorg.	Musikkforening o.l. for studenter	Antall svar
Alle	21	30	4	12	5	2264
Kjønn						
Menn	27	36	5	15	5	910
Kvinner	17	26	3	11	5	1354
Alder						
Inntil 25 år	28	30	4	10	6	1280
25-29 år	21	25	5	10	5	398
30 år og eldre	5	34	3	19	3	586
Familiefase						
Enslige	31	28	6	12	6	1121
Enslige hos foreldre	16	35	1	8	6	153
Enslige forsørgere	4	26	0	16	3	116
Par uten barn	17	26	2	10	4	499
Par med barn	5	40	2	18	3	373
Utdanningsinstitusjon						
BI	8	29	4	14	0	118
Høyskoler	13	31	4	12	5	1080
Universiteter	30	29	3	13	6	1066
Antall semestre						
Under 3 semestre	21	31	4	10	6	1019
3-4 semestre	21	30	4	13	4	684
Mer enn 4 semestre	21	28	4	15	5	561

Andelen medlemmer i religiøse foreninger på samme nivå i 1998 og 2005

Både i 1998 og i 2005 var 3 prosent av universitets- og høyskolestudentene medlemmer av religiøse studentforeninger. I 1998 og 2005 var henholdsvis 5 prosent og 6 prosent medlemmer av andre religiøse foreninger. Det har derfor ikke vært noen forandring i medlemsandelen i slike foreninger fra 1998 til 2005.

I 1998 var det 4 prosent av universitets- og høyskolestudentene som var medlemmer av et partipolitisk studentlag/organisasjon, og 6 prosent var medlemmer

av en annen partipolitisk organisasjon. I 2005 var disse andelen henholdsvis 5 prosent og 9 prosent. Disse forskjellene er små, så det er ikke riktig på grunnlag av dem å fastslå med sikkerhet at deltakelsen i slike organisasjoner har økt blant studentene.

Mange studenter er medlemmer av idrettslag

21 prosent av studentene var medlemmer av student-idrettslag i 2005, og 30 prosent var medlemmer av andre idrettslag (tabell 4.17). I befolkningen i alderen 16-79 år var 25 prosent medlemmer av idrettslag i 2004 (Levekårsundersøkelsen 2004).

Helst unge menn i studentidrettslagene

Menn var i større grad enn kvinner medlemmer i både studentidrettslag og i andre idrettslag i 2005. Studentidrettslagene trekker i særlig grad til seg de yngre studentene, mens aldersfordelingen er mer jevn for andre idrettslag.

Det var særlig enslige som var aktive i studentidrettslagene. De som hadde barn, både de enslige og de som levde i parforhold, var i langt mindre grad engasjert i studentidrett. Disse var derimot i stor grad engasjert i andre idrettslag, særlig gjelder det de som lever i parforhold.

Medlemmer i friluftsansjoner på nivå med befolkningen generelt

4 prosent av studentene er med i friluftsansjoner for studenter, og 12 prosent av dem er med i andre friluftsansjoner. I befolkningen i alderen 16-79 år er 13 prosent medlemmer av friluftsansjoner (Levekårsundersøkelsen 2004). Engasjementet på dette feltet blant studenter og blant befolkningen generelt er altså nokså likt.

Det var kun små skiller mellom de ulike studentgruppene når det gjelder deltakelse i friluftsansjoner. De som var 30 år eller eldre var i noe større grad med i andre friluftsansjoner. Blant enslige som bodde hos sine foreldre var andelen som var medlemmer i friluftsansjoner generelt lavere enn for studenter i andre familiefaser.

5 prosent av studentene var medlemmer av musikkforeninger, kor-, korps-, teatergrupper og kunstforeninger for studenter i 2005. Ifølge tabellen var BI-

studenter i mindre grad med i slike kunst- og kulturgrupper enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner. Men tallene er små, så forskjellen kan skyldes tilfeldigheter.

Liten forskjell i medlemskap i studentidrettslag

I 1998 var 26 prosent av universitets- og høyskolestudentene medlemmer i studentidrettslag, og 28 prosent var medlemmer i andre idrettslag. I 2005 var andelen henholdsvis 22 prosent og 30 prosent. Det kan derfor se ut til at det har vært en liten nedgang i andelen som var medlemmer i studentidrettslag fra 1998 til 2005. Forskjellen er likevel liten, og det er derfor usikkert om den er reell. Både i 1998 og i 2005 var det 4 prosent som var medlemmer i friluftsansjoner for studenter, og 12 prosent var medlemmer i andre friluftsansjoner.

En av tre er medlem av fag/bransje/nærings/yrkesorganisasjon

33 prosent av studentene er medlemmer av fag-, bransje-, nærings- eller yrkesorganisasjon (tabell 4.18). Mannlige og kvinnelige studenter er omtrent i like stor grad med i slike organisasjoner, men deltakelsen øker med alder.

Det var i særlig grad de som levde i parforhold med barn som deltok i disse organisasjonene. Blant dem var andelen 51 prosent, men andelen var 22 prosent blant enslige som bodde hos sine foreldre. De som gikk på høyskoler var i større grad med i slike organisasjoner enn de som var ved andre utdanningsinstitusjoner, og deltakelsen økte med økende registrert studietid.

Tabell 4.18. Andel studenter som deltar i fag-/yrkesorganisasjoner, miljøvernorganisasjoner, internasjonale freds-/menneskerettighetsorganisasjoner eller andre organisasjoner, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent

	Fag-/bransje-/nærings- yrkes-organisasjon	Miljøvern- organisasjon	Internasjonal freds- eller menneskerettsorganisasjon	Andre organisasjoner	Antall svar
Alle	33	5	12	20	2264
Kjønn					
Menn	32	7	11	18	910
Kvinner	33	4	13	21	1354
Alder					
Inntil 25 år	23	5	13	16	1280
25-29 år	38	7	14	20	398
30 år og eldre	49	5	9	28	586
Familiefase					
Enslige	28	6	15	20	1121
Enslige hos foreldre	22	3	9	18	153
Enslige forsørgere	31	3	9	30	116
Par uten barn	34	5	11	16	499
Par med barn	51	4	6	23	373
Utdanningsinstitusjon					
BI	32	1	8	15	118
Høyskoler	37	4	11	21	1080
Universiteter	28	7	14	19	1066
Antall semestre					
Under 3 semestre	23	4	11	16	1019
3-4 semestre	37	4	12	21	684
Mer enn 4 semestre	45	8	14	24	561

5 prosent av studentene var med i en miljøvernorganisasjon i 2005, enslige i noe større grad enn andre studenter. Deltakelsen var også noe høyere blant universitetsstudenter og blant studenter som hadde studert en tid, i forhold til ferske studenter.

12 prosent var med i internasjonale freds- eller menneskerettsorganisasjoner. Enslige studenter var i større grad med enn studenter i andre familiefaser. Dessuten var universitetsstudenter mer med enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner.

20 prosent var med i andre organisasjoner. Her økte deltakelsen med alder, og enslige forsørgere var i størst grad deltakere. Deltakelsen økte med økt registrert studietid.

Medlemskap i fag-, miljøvern- eller fredsorganisasjoner lite forandret på sju år

Blant universitets- og høyskolestudentene var 31 prosent medlemmer i en fagforening, bransje-, nærings- eller yrkesorganisasjon i 1998. I 2005 var andelen medlemmer på 33 prosent. I både 1998 og i 2005 var 5 prosent av studentene medlemmer av en miljøvernorganisasjon. 10 prosent var medlemmer av en internasjonal freds- og menneskerettsorganisasjon i 1998. I 2005 var andelen medlemmer i en slik organisasjon på 12 prosent.

4.4. Deltakelse i studentpolitikk

Liten interesse for studentpolitikk

Ifølge undersøkelsen var kun 3 prosent av studentene meget interesserte i studentpolitikk i 2005. 16 prosent sa at de er ganske interesserte (tabell 4.19). 30 prosent svarte at de ikke var interesserte i det hele tatt. Det var ingen vesentlig forskjell mellom menn og kvinner i

denne interessen. Blant de eldre studentene var det flere som svarte at de overhodet ikke er interessert i studentpolitikk enn blant de yngre.

Holdningene var noe ulike blant studenter i forskjellige familiefaser. Enslige uttrykte noe større interesse for studentpolitikk enn andre grupper. Det var også færre i denne gruppen som overhodet ikke var interessert, særlig blant dem som hadde egne barn, enten de var enslige forsørgere eller levde i parforhold. Det var ingen store forskjeller i interessen for studentpolitikk verken i forhold til hva slags utdanningsinstitusjon de studerte ved, eller etter hvor lang registrert studietid de hadde.

Synkende interesse for studentpolitikk

Blant universitets- og høyskolestudenter var 3 prosent meget interessert og 20 ganske interessert i studentpolitikk i 1998. De tilsvarende tallene for 2005 var 3 prosent og 16 prosent. 19 prosent var overhodet ikke interessert i 1998, mot 30 prosent i 2005. Blant disse studentene har det derfor blitt en større gruppe som overhodet ikke er interessert i studentpolitikk på disse sju åra. Den synkende interessen gjelder særlig studenter under 25 år. Blant dem var andelen som overhodet ikke var interessert på 16 prosent i 1998 og 29 prosent i 2005.

Få har deltatt på studentpolitiske møter

83 prosent av studentene hadde aldri deltatt på studentpolitiske møter arrangert av et studentorgan i 2005 (tabell 4.20). 6 prosent hadde deltatt hver gang eller av og til. Det var ingen forskjeller mellom menn og kvinner i denne deltakelsen. Eldre, etablerte studenter var i mindre grad med på slike møter enn yngre og enslige studenter.

Tabell 4.19. Studenters interesse for studentpolitikk, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent

	Meget interessert	Ganske interessert	Lite interessert	Overhodet ikke interessert	Antall svar
Alle	3	16	51	30	2264
Kjønn					
Menn	3	15	50	31	910
Kvinner	2	16	52	30	1354
Alder					
Inntil 25 år	3	16	53	29	1280
25-29 år	4	19	50	27	398
30 år og eldre	2	14	48	37	586
Familiefase					
Enslige	3	18	52	26	1121
Enslige hos foreldre	2	11	56	31	153
Enslige forsørgere	3	13	46	38	116
Par uten barn	2	14	51	32	499
Par med barn	1	15	46	38	373
Utdanningsinstitusjon					
Bl	.	19	52	29	118
Høyskoler	3	16	49	31	1080
Universiteter	2	15	53	30	1066
Antall semestre					
Under 3 semestre	2	14	52	33	1018
3-4 semestre	2	19	52	26	683
Mer enn 4 semestre	4	16	48	31	561

Tabell 4.20. Deltakelse på studentpolitiske møter arrangert av et studentorgan (f.eks. Studentparlamentet), etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid.. 2005. Prosent

	Hver gang	Av og til	En sjelden gang	Aldri	Antall svar
Alle	2	4	10	83	2264
Kjønn					
Menn	3	5	10	83	910
Kvinner	2	4	11	84	1354
Alder					
Inntil 25 år	2	5	11	82	1280
25-29 år	3	5	11	81	398
30 år og eldre	1	3	7	89	586
Familiefase					
Enslige	3	6	12	79	1121
Enslige hos foreldre	1	3	8	88	153
Enslige forsørgere	2	3	6	90	116
Par uten barn	2	3	10	85	499
Par med barn	0	2	6	91	373
Utdanningsinstitusjon					
BI	.	6	13	81	118
Høyskoler	3	4	8	85	1080
Universiteter	2	5	12	82	1066
					373
Antall semestre					
Under 3 semestre	2	4	9	86	1018
3-4 semestre	2	5	10	82	683
Mer enn 4 semestre	2	4	12	82	561

Deltakelsen på studentpolitiske møter noe synkende

I 1998 var det 3 prosent som deltok på studentpolitiske møter hver gang og 7 prosent deltok av og til. I 2005 var andelen 2 prosent og 4 prosent. I 1998 var det 77 prosent som aldri pleide å delta, i 2005 var andelen 84 prosent. Deltakelsen på studentpolitiske møter har derfor vært noe synkende fra 1998 til 2005. Nedgangen er klart for studenter under 25 år. For dem var det 74 prosent som aldri pleide å delta på slike møter i 1998, mot 82 prosent i 2005.

En av fire stemte ved siste studentpolitiske valg

Tabell 4.21 viser at 25 prosent av studentene stemte ved det siste studentpolitiske valget. De eldre studentene stemte i noe mindre grad enn de yngre. Og de enslige stemte i større grad enn studenter i andre familiefaser. Særlig gikk studenter som lever i parforhold og har barn i liten grad til stemmeurnene. Det kan se ut til at BI-studenter stemte i mindre grad enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner. Tallene her er likevel små, så det er usikkert om dette er tilfelle.

En av ti har hatt studentpolitisk verv

10 prosent av studentene har hatt studentpolitiske verv. Det er ingen store forskjeller mellom de ulike gruppene studenter når det gjelder denne typen aktiviteter, men andelen som har deltatt øker noe med økt registrert studietid.

Færre stemmer ved studentpolitiske valg

I 1998 var det 32 prosent av universitets- og høyskolestudentene som hadde stemt ved siste

studentpolitiske valg. I 2005 var andelen 26 prosent. Nedgangen gjelder i første rekke studenter under 30 år. Dette bekrefter den noe synkende interessen for studentpolitikk.

Tabell 4.21. Andelen som har stemt ved det siste studentpolitiske valget på studiestedet og andelen som noen gang har hatt et studentpolitisk verv, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og registrert studietid. 2005. Prosent

	Stemte ved siste studentpolitiske valget	Har hatt studentpolitisk verv	Antall svar
Alle	25	10	2264
Kjønn			
Menn	28	11	910
Kvinner	24	9	1354
Alder			
Inntil 25 år	28	8	1280
25-29 år	28	16	398
30 år og eldre	18	10	586
Familiefase			
Enslige	31	11	1121
Enslige hos foreldre	23	10	153
Enslige forsørgere	20	12	116
Par uten barn	23	8	499
Par med barn	15	8	373
Utdanningsinstitusjon			
BI	19	13	118
Høyskoler	25	12	1080
Universiteter	27	8	1066
Antall semestre			
Under 3 semestre	24	7	1019
3-4 semestre	27	11	684
Mer enn 4 semestre	26	14	561

5. Helse

God helse blir ofte sett på som en forutsetning for et godt liv. Helse er i seg selv en viktig levekårs-komponent fordi dårlig helse i liten grad kan kompenseres av andre ressurser, og vil ofte ha negative konsekvenser for den enkeltes livssituasjon. Erfaring med sykdom og helse rammer ikke tilfeldig, men henger ofte sammen med blant annet personers sosiale posisjon i samfunnet, alder, familiesituasjon og kjønn. Vi vil hovedsakelig konsentrere oss om egenvurdert helse, langvarig sykdom og lidelse og psykisk helse.

5.1. Studenter vurderer egen helse som god

Målet for egenvurdert helsetilstand er laget på bakgrunn av spørsmålet: "Hvordan vurderer du din egen helse i sin alminnelighet? Vil du si at den er svært god, god, verken god eller dårlig, dårlig eller svært dårlig?" Videre har vi delt innen i tre kategorier: god, verken god eller dårlig og dårlig.

De aller fleste studentene, 87 prosent, vurderer sin egen helse som god (tabell 5.1). Det er bare 3 prosent som svarer at de har dårlig helse. Det er ingenting som tyder på at menn og kvinner har forskjellig egenvurdert helse. Derimot ser alder ut til å ha betydning for hvorvidt studentene vurderer helsen som god. Når vi sammenlikner god egenvurdert helse blant de yngste og de eldste studentene, er det 13 prosentpoeng forskjell mellom gruppene. 91 prosent av studentene under 25 år svarer at de har god helse. Andelen er noe lavere, 87 prosent, for studenter i alderen 25-29 år og forholdsvis mye lavere, 78 prosent, for studenter som er 30 år og eldre. Likevel ser det ikke ut til at de eldre studentene vurderer egen helse som dårligere. I denne kategorien finner vi bare små ikke signifikante forskjeller. Dette tyder på at det er flere i de eldre kategoriene som svarer at de verken har god eller dårlig helse.

Blant enslige forsørgere vurderer 68 prosent helsen som god, etterfulgt av 84 prosent blant par med barn og nærmere 90 prosent blant de resterende familiegruppene. Selv om det relativt sett er færre enslige forsørgere som vurderer egen helse som god sammenliknet med andre familiegrupper, finner vi bare små ikke signifikante forskjeller når vi ser på de som vur-

derer egen helse som dårlig. Derimot er det flere enslige forsørgere og par med barn som oppgir egenvurdert helse som verken god eller dårlig.

Tabell 5.1. Egenvurdert helse, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	God	Verken god eller dårlig	Dårlig	Antall svar
Alle	87	10	3	2262
Kjønn				
Menn	88	10	2	910
Kvinner	86	11	3	1352
Alder				
Inntil 25 år	91	7	2	1279
25-29 år	87	10	3	397
30 år og over	78	18	5	586
Familiefase				
Enslige	89	8	3	1121
Enslige som bor hos foreldre	87	1	2	153
Enslige forsørgere	68	27	5	116
Par uten barn	90	8	2	499
Par med barn	84	13	3	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	86	11	3	1018
3-4 semestre	88	9	2	683
Mer enn 4 semestre	86	11	3	561
Utdanningsinstitusjon				
BI	82	17	1	118
Høyskoler	84	12	3	1080
Universiteter	90	8	2	1064

En av fire studenter har langvarig sykdom eller lidelse

Studentene fikk også spørsmålet: "Har du noen langvarig sykdom eller lidelse, noen virkning av skade eller noen funksjonshemning?". En fjerdedel av studentene svarer ja på dette spørsmålet. 21 prosent av mennene og 26 prosent av kvinnene har langvarig sykdom eller lidelse, noen virkning av skade eller noen funksjonshemning (tabell 5.2). Vi finner forholdsvis store forskjeller når vi sammenlikner studenter over og under 30 år. For de to yngste aldersgruppene har henholdsvis 20 og 24 prosent langvarig sykdom eller lidelse, noen virkning av skade eller noen funksjonshemning, mens

tilsvarende for studenter over 30 år er 34 prosent. Det er også langt flere enslige forsørgere som har langvarig sykdom eller lidelse sammenliknet med de andre familiefasene, henholdsvis 39 prosent av de enslige forsørgerne etterfulgt av 29 prosent blant par med barn som er den gruppen der dette er nest vanligst.

Studentene som svarte at de har en langvarig sykdom eller lidelse, noen virkning av skade eller noen funksjonshemning, ble videre spurt om dette medførte begrensninger i de daglige studieaktivitetene. 42 prosent svarte at sykdommen eller lidelsen medførte begrensninger i studieaktiviteten (tabell 5.3). Her finner vi forholdsvis store forskjeller mellom menn og kvinner, 30 mot 48 prosent, som kan tyde på at menn og kvinner har ulike typer sykdommer eller lidelser. Studenter over 30 år skiller seg også ut. Andelen for studenter over 30 år er 51 prosent og 16 prosent poeng høyere enn blant yngre studenter. Færre opplever begrensninger, men for ni av ti studenter har sykdommen eller lidelsen vart i 6 måneder eller mer. Menn opplever i større grad enn kvinner at sykdommen eller lidelsen setter begrensninger, henholdsvis 31 og 20 prosent. Imidlertid er disse forskjellene noe usikre i og med at antallet som svarte på dette spørsmålet er lavt og lavere for menn enn for kvinner.

Tabell 5.2. Studenter med langvarig sykdom eller lidelse, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. prosent

	Har langvarig sykdom eller lidelse	Antall svar
Alle	24	2262
Kjønn		
Menn	21	910
Kvinner	26	1352
Alder		
Inntil 25 år	20	1279
25-29 år	24	397
30 år og over	34	586
Familiefase		
Enslige	23	1121
Enslige som bor hos foreldre	15	153
Enslige forsørgere	39	116
Par uten barn	22	499
Par med barn	29	373
Antall semestre		
Under 3 semestre	23	1018
3-4 semestre	26	683
Mer enn 4 semestre	23	561
Utdanningsinstitusjon		
BI	21	118
Høgskoler	29	1080
Universiteter	20	1064

Tabell 5.3. Studenter med langvarig sykdom eller lidelse som gir begrensninger i studieaktiviteten, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent

	Ja	Antall	Begrensning i minst 6 mnd	Begrensninger i omfang	Antall svar
Alle	42	549	91	23	207
Kjønn					
Menn	30	194	90	31	58
Kvinner	48	355	91	20	170
Alder					
Inntil 25 år	36	253	86	20	92
25-29 år	35	96	97	18	34
30 år og over	51	200	93	26	102
Familiefase					
Enslige	37	261	95	23	96
Enslige som bor hos foreldre	52	23	67	0	12
Enslige forsørgere	61	46	96	37	28
Par uten barn	39	110	84	22	43
Par med barn	45	109	92	18	49
Antall semestre					
Under 3 semestre	44	239	90	23	104
3-4 semestre	39	179	87	18	69
Mer enn 4 semestre	42	131	96	26	55
Utdanningsinstitusjon					
BI	44	25	82	11	11
Høgskoler	42	310	92	26	132
Universiteter	40	214	91	19	85

Tabell 5.4. Studenter som har vært til kontroll hos lege, psykolog eller lignende, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Helsekontroll eller lege	Psykolog eller lignende	Antall
Alle	74	8	2262
Kjønn			
Menn	64	6	910
Kvinner	80	9	1352
Alder			
Inntil 25 år	72	6	1279
25-29 år	74	11	397
30 år og over	76	10	586
Familiefase			
Enslige	72	9	1121
Enslige som bor hos foreldre	71	9	153
Enslige forsørgere	83	17	116
Par uten barn	75	4	499
Par med barn	74	6	373
Antall semestre			
Under 3 semestre	75	7	1018
3-4 semestre	72	7	683
Mer enn 4 semestre	73	9	561
Utdanningsinstitusjon			
BI	69	8	118
Høgskoler	75	8	1080
Universiteter	73	7	1064

Mange går til lege, mens få går til psykolog

Tre av fire studenter har vært til helsekontroll eller hos lege i løpet av de siste 12 månedene, hvor det er 16 prosent poeng flere kvinner enn menn. Vi finner en marginal økning i besøk etter økt alder. Enslige forsørgere skiller seg klart ut hvor 83 prosent har vært til helsekontroll eller lege (tabell 5.4). Dette er omlag 10 prosentpoeng mer enn for de andre familiefasene. Besøk hos psykolog, psykiater eller sosionomtjenesten er derimot mye lavere. Bare 8 prosent av studentene har vært på et slikt besøk i løpet av de siste 12 månedene. Det er noe mer vanlig blant kvinner enn menn og blant de over 25 år enn blant dem under 25 år. Likevel er disse forskjellene marginale i motsetning til forskjellene mellom enslige forsørgere og andre familiefaser. 17 prosent av enslige forsørgere har vært hos psykolog, psykiater eller sosionomtjenesten sammenliknet med enslige på 9 prosent og par med og uten barn på henholdsvis 6 og 4 prosent.

5.2. Psykisk helse

Det hevdes at dårlig psykisk helse er et økende problem i dagens samfunn. En mulig forklaring på dette er åpenheten som har oppstått rundt psykiske lidelser de siste årene. I følge professor i psykiatri Johan Cullberg (Culleberg 2000) har Bondeviks åpenhet rundt sin "depressive reaksjon" vært med på å gi psykiske lidelser aksept som en vanlig sykdom. Det er ikke lenger en skam å lide av angst eller depresjon. Psykiske lidelser rammer mange mennesker, men er ofte et forbigående problem. I stor grad forklares dårlig psykisk helse ut fra stress i arbeidslivet, eller i forbindelse med manglende arbeidsmarkedstilknytning og

endrede familiemønstre. Vi vil i dette avsnittet se på studenters psykiske helse og i hvilken grad studieforhold kan påvirke nedsatt psykisk helse. Senere i avsnittet vil vi sammenlikne studenters psykisk helse med resten av befolkningen.

Det er utviklet mange spørreskjemaer hvor formålet er å estimere psykisk helse i befolkningen. Idealet er å finne et innholdsrikt og komplett mål som kan brukes på tvers av kjønn, alder, kulturell og sosioøkonomisk bakgrunn. En mye brukt metode for å måle forekomst av psykiske plager og lidelser er Hopkins Symptom Checklist som inneholder 25 spørsmål, HSCL-25. Vi har valgt å bruke en kortversjon av Hopkins Symptom Checklist som inneholder 5 spørsmål, SCL-5. Personene i undersøkelsen fikk spørsmål om de i løpet av de siste 14 dagene hadde vært svært, ganske, litt eller ikke plaget av nervøsitet og indre uro, stadig å være redd eller engstelig, en følelse av håpløshet med tanke på fremtiden, å være nedtrykt og tungsindig eller bekymret eller urolig. I første omgang gis en oversikt over de enkelte spørsmålene hvor vi ser hvorvidt plagene skyldes studiesituasjon eller ikke. Senere konstrueres et mål på psykisk helse med bakgrunn i de 5 spørsmålene.

Studiesituasjonen gir nervøsitet og indre uro

35 prosent av studentene har i løpet av de siste 14 dagene vært plaget av nervøsitet og indre uro (tabell 5.5). En av fire studenter svarer at plagene skyldes studiesituasjonen, mens bare en av ti oppgir andre årsaker. Kvinner er i større grad enn menn, 29 mot 21 prosent, plaget av nervøsitet og indre uro relatert til studiesituasjonen. Et interessant funn er at vi ikke finner forskjeller mellom menn og kvinner når vi ser på andre årsaker, hvor andelen for begge gruppene er 10 prosent.

Tabell 5.5 Psykisk helse, plaget av nervøsitet og indre uro, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent

	Plaget, skyldes studie-situasjon	Plaget, skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	25	10	64	2262
Kjønn				
Menn	21	10	69	910
Kvinner	29	10	61	1352
Alder				
Inntil 25 år	26	10	64	1279
25-29 år	28	12	61	397
30 år og over	22	10	68	586
Familiefase				
Enslige	28	10	62	1121
Enslige som bor hos foreldre	27	11	62	153
Enslige forsørgere	20	20	60	116
Par uten barn	24	10	66	499
Par med barn	20	7	72	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	24	9	67	1018
3-4 semestre	24	12	64	683
Mer enn 4 semestre	29	10	61	561

Tabell 5.6. Psykisk helse, plaget av å stadig være redd eller engstelig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent

	Plaget, skyldes studie-situasjon	Plaget, skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	8	5	87	2262
Kjønn				
Menn	5	3	92	910
Kvinner	10	7	84	1352
Alder				
Inntil 25 år	7	5	88	1279
25-29 år	11	5	84	397
30 år og over	8	5	87	586
Familiefase				
Enslige	8	5	87	1121
Enslige som bor hos foreldre	10	7	82	153
Enslige forsørgere	7	9	84	116
Par uten barn	7	5	88	499
Par med barn	8	5	87	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	9	5	86	1018
3-4 semestre	7	5	88	683
Mer enn 4 semestre	8	5	86	561

Tabell 5.7. Psykisk helse, plaget av følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden, etter kjønn, alder, familiefase, og antall semestre. 2005. Prosent

	Plaget, skyldes studie-situasjon	Plaget, skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	22	8	70	2262
Kjønn				
Menn	18	8	73	910
Kvinner	24	8	68	1352
Alder				
Inntil 25 år	26	7	67	1279
25-29 år	21	9	70	397
30 år og over	13	10	76	586
Familiefase				
Enslige	26	8	66	1121
Enslige som bor hos foreldre	22	10	68	153
Enslige forsørgere	18	17	65	116
Par uten barn	22	6	71	499
Par med barn	11	7	82	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	23	8	68	1018
3-4 semestre	20	8	72	683
Mer enn 4 semestre	22	8	71	561

Par med barn er minst plaget av nervøsitet og indre uro, 27 prosent. Sammenliknet med andre familiefaser er dette forholdsvis mye lavere. Enslige forsørgere er på den andre siden mest plaget, men imidlertid er funnene ikke signifikant forskjellig fra enslige, henholdsvis 40 mot 38 prosent. Også her skyldes plagene hovedsakelig studiesituasjonen hvor forholdstallet er om lag to og en halv ganger så stort, bortsett fra for enslige forsørgere hvor det er like mange som svarer at plagene skyldes andre forhold.

Redd eller engstelig

De færreste av studentene er plaget av å stadig være redd eller engstelig. Noe overraskende er det at flere oppgir at plagene skyldes studiesituasjonen enn andre forhold. Imidlertid er forskjellene mindre enn i foregående tabell. Blant de som er plaget, 13 prosent, er det dobbelt så mange kvinner som menn, 17 mot 8 prosent (tabell 5.6). Ellers er det noen flere som er plaget av å stadig være redd eller engstelig i alderen 25-29 og blant enslige som bor hos foreldre og enslige forsørgere.

De eldste studentene ser lyst på fremtiden

Tre av ti studenter er plaget med følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden. 22 prosent begrunner plagene med studiesituasjonen, mens 8 prosent oppgir andre forhold (tabell 5.7). Det er noen flere kvinner enn menn, 24 mot 18 prosent, som mener studiesituasjon er årsak til at de er plaget med følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden. Derimot finner vi ingen forskjeller når vi ser på andre årsaker til plagene. Studenter over 30 år er de som er minst plaget av håpløshet med tanke på fremtiden, mens de yngste er mest plaget. Med utgangspunkt i studiesituasjon som årsak, har 26 prosent av studentene under 25 år i motsetning til 13 prosent blant de eldste vært plaget.

Det ser ut til at det å ha barn og en partner beskytter mot bekymringer i fremtiden. 18 prosent av parene med barn sier at de er plaget med følelsen av håpløshet med tanke på fremtiden. Dette er 10 prosentpoeng lavere enn for par uten barn. De som plages mest av bekymringer for fremtiden er enslige med eller uten barn. Hovedsakelig er bekymringene for fremtiden begrunnet med studiesituasjonen, bortsett fra enslige forsørgere som i like stor grad begrunner plagene med andre årsaker.

Drøyt en av fire studenter plages av å være nedtrykt og tungsindig

16 prosent oppgir studiesituasjonen som årsak, mens 11 prosent begrunner det med andre årsaker (tabell 5.8). Fire prosentpoeng flere kvinner enn menn, 18 mot 14 prosent, føler seg nedtrykt og tungsindig på grunn av studiesituasjonen. Noen færre, 11 prosent menn og kvinner, er nedtrykt og tungsindig av andre årsaker enn studiesituasjonen. Det ser ikke ut til at økt alder har noen særlig betydning for å føle seg nedtrykt og tungsindig blant studenter. De yngste og de eldste er minst plaget, mens det ser ut til at flere i aldersgruppen 25-29 år er nedtrykt og tungsindige.

Vi finner forholdsvis store forskjeller mellom enslige forsørgere og par med barn. 19 prosent av parene med barn svarer at de har følt seg nedtrykt og tungsindig i motsetning til 34 prosent av de enslige forsørgerne. Felles for begge gruppene er at vi ikke finner signifikante forskjeller for grunner til å være nedtrykt og tungsindig. Ellers er det bare små forskjeller mellom par uten barn og enslige. Det kan se ut til at studiesituasjonen for de som har studert mer enn 4 semestre i større grad er årsak til at noen studenter føler seg nedtrykt og tungsindig, enn for studenter med færre semestre. Forskjellene er henholdsvis på 20 og 15 prosent.

Tabell 5.8. Psykisk helse, plaget av å være nedtrykt og tungsindig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent

	Plaget, skyldes studie-situasjon	Plaget, skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	16	11	73	2262
Kjønn				
Menn	14	11	75	910
Kvinner	18	11	71	1352
Alder				
Inntil 25 år	16	11	73	1279
25-29 år	20	12	68	397
30 år og over	14	12	74	586
Familiefase				
Enslige	18	12	69	1121
Enslige som bor hos foreldre	18	11	72	153
Enslige forsørgere	16	18	66	116
Par uten barn	17	9	75	499
Par med barn	9	10	82	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	15	11	74	1018
3-4 semestre	15	11	74	683
Mer enn 4 semestre	20	12	68	561

Tabell 5.9. Psykisk helse, plaget av å være mye bekymret eller urolig, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent

	Plaget, skyldes studie-situasjon	Plaget, skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	30	15	54	2262
Kjønn				
Menn	25	12	62	910
Kvinner	34	17	49	1352
Alder				
Inntil 25 år	33	14	53	1279
25-29 år	35	16	49	397
30 år og over	22	16	62	586
Familiefase				
Enslige	33	15	53	1121
Enslige som bor hos foreldre	29	16	55	153
Enslige forsørgere	31	24	45	116
Par uten barn	32	14	54	499
Par med barn	22	14	64	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	30	16	54	1018
3-4 semestre	30	15	55	683
Mer enn 4 semestre	32	14	54	561

Kvinner er mer bekymret og urolige enn menn

Nær halvparten av studentene er plaget med å være mye bekymret eller urolig (tabell 5.9). Blant de som er bekymret eller urolig er det dobbelt så mange som oppgir studiesituasjon som grunn fremfor andre forhold. Uavhengig av årsak er det flere kvinner enn menn som er bekymret eller urolige, henholdsvis 51 og 37 prosent. Par med barn er også her minst plaget, 36 prosent, mens enslige forsørgere er mest plaget, 55 prosent. Midt mellom ytterpunktene finner vi enslige og par med barn. Uavhengig av familiefase er det flest

som oppgir studiesituasjon som årsak til at de er mye bekymret eller urolige. Blant enslige forsørgere er det 24 prosent som oppgir at de er plaget av å være mye bekymret eller urolig, og at dette skyldes andre forhold enn studiesituasjonen. Dette er omlag ti prosentpoeng mer enn andre familiegrupper.

5.3. Et mål på psykisk helse

For å konstruere et mål på psykisk helse på grunnlag av de fem spørsmålene skissert ovenfor ble verdiene i første omgang summert, hvor verdien 1 er ikke plaget, 2 er litt plaget, 3 er ganske plaget og svært plaget har verdien 4. Personer som ikke har svart på spørsmålene har fått gjennomsnittsverdien til utvalget (det gjelder svært få blant de som har fått spørsmålene). Alle som har en sum tilsvarende 10 eller høyere defineres som personer med dårlig psykisk helse (Strand, Dalgard, Tambs og Rognerud 2003:1).

Referansegruppen er menn under 25 år som har barn og er gift eller samboende og studert mindre enn 3 semestre. Grunnen til at vi har valgt par med barn som referansegruppe er at de er signifikant forskjellig fra de andre familiefasene, mens enslige, enslige forsørgere og par uten barn ikke er signifikant forskjellig fra hverandre. Ved å velge par med barn blir det lettere å vise til og forklare forskjeller mellom gruppene. Resultatene av slike analyser avhenger også av hva det kontrolleres for.

Boks 1. Analysemetode

Studenters psykiske helse er analysert ved hjelp av logistisk regresjon. Logistisk regresjon er en multivariat analysemetode som benyttes for å studere nettoeffekten av flere forklaringsvariabler på en avhengig variabel. Metoden er velegnet når den avhengige variabelen er dikotom som betyr at den har to uavhengige verdier. I denne analysen ser vi hvorvidt studentene har nedsatt psykisk helse eller ikke.

Hvor mye høyere sannsynligheten er for at en begivenhet skal inntreffe ved en bestemt verdi på forklaringsvariabelen i forhold til en annen verdi (referanse-kategorien), når de øvrige bakgrunnsfaktorene i modellen holdes konstant, beregnes ved å ta forholdet antilogaritmen til parameterestimaten til de to verdiene på forklaringsvariabelen. Dette kalles oddsforholdet. Oddsene øker vesentlig mer enn andelen så det er viktig å ikke blande sammen de to effektmålene.

Det innbyrdes styrkeforholdet mellom de enkelte forklaringsvariablene kan bedømmes ved å sammenlikne størrelsen på kji-kvadratene til variablene. Jo større kji-kvadratet er, jo sterkere er effekten av forklaringsvariabelen på den avhengige variabelen. For nærmere utdypning se for eksempel Ringdal (2001) eller Blom (1998:64).

Kvinner oftere nedsatt psykisk helse

Sannsynligheten for at en kvinnelig student har dårlig psykisk helse er om lag 1.8 ganger høyere enn for en mannlig student (tabell 5.10). Kji-kvadratet har verdien 18.1 som også tyder på sterk effekt av kjønn på psykisk helse, verdien er også høyest av samtlige uavhengige variable. Hvor gamle studentene er og hvor lenge de har studert har derimot liten betydning. Aldersgruppen 25-29 år har en marginalt høyere sannsynlighet for å ha dårlig psykisk helse sammenliknet med referansegruppen og de eldste studentene, men ingen av aldersgruppene er signifikant forskjellig fra hverandre. Vi finner heller ingen signifikante forskjeller mellom studenter ut fra hvor lenge de har studert. Kji-kvadratet har også lav verdi som støtter oppunder at alder og antall semestre studert har liten betydning for psykisk helse.

Det å ha en livsledsager og barn beskytter mot nedsatt psykisk helse

Det er mindre sannsynlig at studenter som lever i et parforhold har nedsatt psykisk helse enn enslige studenter. Videre skiller par med barn seg klart ut sammenliknet med enslige og også par uten barn. Enslige studenter har mer enn dobbelt så høy sannsynlighet for å ha nedsatt psykisk helse sammenliknet med studenter som bor i parforhold og har barn. Dårligst ut kommer enslige forsørgere som har 2.8 ganger høyere sannsynlighet for å ha nedsatt helse enn par med barn. Par uten barn har 1.8 ganger høyere sannsynlighet for å ha nedsatt psykisk helse, enn par med barn. Selv om par uten barn, enslige og enslige forsørgere ikke er signifikant forskjellige fra hverandre, er effekten av å ha en partner på dårlig psykisk helse lavere enn effekten av å være enslig eller enslig forsørger. Dette ser vi ved at oddsratioen er lavere og at signifikansnivået endres samt at verdien til kji-kvadratet er lavere enn for enslige og enslige forsørgere.

Tabell 5.10. Sannsynligheten for å ha nedsatt psykisk helse. Multivariat logistisk regresjonsmodell. 2005

	Kji-kvadrat	Odds-ratioet	Signifikansnivå	95% konfidensintervall
Konstant	119,2		0,0001	
Kjønn				
Kvinne	18,1	1,79	0,0001	1,37 - 2,34
Alder				
25-29	2,7	1,34	0,0995	0,95 - 1,91
30 og over	0,2	1,08	0,703	0,73 - 1,60
Familiefase				
Enslig	10,5	2,21	0,0012	1,37 - 3,56
Ensligforsørger	12,3	2,82	0,0004	1,58 - 5,02
Par uten barn	5,4	1,82	0,0205	1,10 - 3,01
Antall semestre				
3-4 semestre	0,7	1,13	0,3958	0,85 - 1,51
Mer enn 4 semestre	0,4	1,12	0,5081	0,80 - 1,56

Studenters psykiske helse er dårligere enn befolkningen forøvrig

For å sammenlikne psykisk helse blant studenter med resten av befolkningen tar vi utgangspunkt i levekårsundersøkelsen, tverrsnitt 2002. I tverrsnittundersøkelsen 2002 fikk et representativt utvalg de samme spørsmålene som inngår i kortversjonen av Hopkins Symptom Checklist, SCL-5, som inneholder de samme 5 spørsmålene som studentene fikk. Selv om årgangene er forskjellige vil resultatene være sammenlignbare i og med at psykisk helse i befolkningen ikke forandres nevneverdig i løpet av tre år. Det er også interessant å antyde årsaken til dårlig psykisk helse blant studenter. Ut fra svarene vi fikk under delspørsmålene er det grunn til å tro at studiesituasjon er hovedårsak til dårlig psykisk helse blant studenter. For å undersøke dette nærmere har vi laget en årsaksvariabel for psykisk helse. Hvis en person har dårlig psykisk helse og oppgir studiesituasjon som årsak i tre eller flere av spørsmålene, vil årsaken til dårlig psykisk helse være studiesituasjonen. Hvis personen oppgir andre grunner i tre eller flere av tilfellene, vil årsaken til dårlig psykisk helse ikke være studiesituasjonen. På grunn av en viss usikkerhet med dette konstruerte målet har vi valgt å se på alle studentene under ett og kun delt etter kjønn.

Studenter har dårligere psykisk helse enn resten av befolkningen, hvor forskjellene er om lag like store for både menn og kvinner. 13 prosent av studentene har dårlig psykisk helse sammenliknet med 8 prosent av befolkningen. Når vi ser spesifikt på kjønn, er det en høyere andel kvinner med nedsatt psykisk helse både blant studenter og befolkningen for øvrig. Mens 16 prosent av de kvinnelige studentene har nedsatt psykisk helse, gjelder dette 10 prosent av kvinnene i befolkningen, tilsvarende forskjeller for menn er 12 og 7 prosent.

Disse forholdsvis klare forskjellene kan tyde på at studentene befinner seg i en situasjon som i stor grad påvirker deres psykiske helse, men som ikke nødvendigvis vil være et vedvarende problem. For å få innsikt i denne antagelsen vil vi se nærmere på en mulig årsak til dårlig helse blant studenter. Vi finner klare indikasjoner på at studiesituasjonen er hovedårsak til at studentene har nedsatt psykisk helse. Blant de studentene med nedsatt psykisk helse oppgir 11 prosent studiesituasjon som hovedgrunn (tabell 5.11). Generelt er det flere kvinner enn menn som har dårlig psykisk helse. Når vi sammenlikner årsaker til dårlig psykisk helse, svarer om lag like mange menn og kvinner at det ikke skyldes studiesituasjon, i motsetning til store forskjeller hvor studiesituasjon oppgis som hovedgrunn. Dette tyder på at kvinner i større grad enn menn har dårlig psykisk helse som følge av studiesituasjonen. Hvis ikke skulle vi forvente en større forskjell mellom menn og kvinner under andre grunner.

Tabell 5.11. Om årsaken til psykisk helse skyldes studiesituasjon eller ikke, etter kjønn, alder, familiefase og antall semestre. 2005. Prosent

	Skyldes studie-situasjon	Skyldes ikke studie-situasjon	Ikke plaget	Antall svar
Alle	11	2	86	2264
Kjønn				
Menn	9	1	90	910
Kvinner	14	2	84	1354
Alder				
Inntil 25 år	12	2	87	1280
25-29 år	14	2	84	398
30 år og over	10	2	88	586
Familiefase				
Enslige	2	12	86	1121
Enslige som bor hos foreldre	1	14	85	153
Enslige forsørgere	7	15	78	116
Par uten barn	2	11	87	499
Par med barn	1	8	92	373
Antall semestre				
Under 3 semestre	11	2	87	1019
3-4 semestre	12	2	86	684
Mer enn 4 semestre	13	1	85	561

5.4. Hva skyldes nedsatt psykiske helse blant studenter?

Tidligere forskning innenfor psykisk helse er i stor grad relatert til forhold i arbeidsmarkedet, inntekt, familieoppløsning og kan i mindre grad benyttes på studentenes livssituasjon. Vi finner mange likhetstrekk med annen forskning, som at kvinner, enslige og enslige forsørgere har dårligere psykisk helse enn andre befolkningsgrupper. Det interessante i denne analysen er at studenter gjennomgående har dårligere psykisk helse enn resten av befolkningen. Og hva skyldes dette? For å få mer klarhet rundt dette spørsmålet skal vi ta for oss situasjon til studentene og se den i sammenheng med tidligere forskning innenfor psykisk helse.

Er menn mer tilbakeholdne med å rapportere psykiske helse?

Dårlig psykisk helse blir ofte forklart med at kvinner i større grad enn menn tar byrden med husarbeid ved siden av inntektsgivende arbeid, bruker mer tid på barn og oftere har rutinemessig arbeidssituasjon med lavere lønn enn menn. Det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret kan i mindre grad forklare forskjellene mellom mannlige og kvinnelige studenter. En av grunnene til dette er at studenter i parforhold med barn kommer bedre ut, enn studenter uten en samlivspartner eller barn. Noe av denne forskjellen kan forklares med at det å ha en samlivspartner i seg selv har positiv effekt på psykisk helse (Ross, Mirowsky and Goldsteen 1990; Ross 1995), men dette kan likevel ikke forklare hele forskjellen. I tilfelle burde studenter som lever i parforhold uten barn ha bedre psykisk helse enn par med barn, noe som ikke er tilfelle.

En mulig forklaring kan være at menn og kvinner rett og slett reagerer ulikt i stressende situasjoner. Selv om studenttilværelsen på mange måter gir fleksibilitet og tid til samvær med andre personer, vil det på mange måter være en stressende situasjon med stadige innleveringer, eksamener, et evig jag etter å få gode nok karakter og en usikker fremtid i forhold til jobbsituasjonen. Kanskje ikke menn i like stor grad lar seg bekymre av slike forhold?

Det er også viktig å poengtere at intervjuene hovedsakelig er gjennomført ved besøksintervju. Dette kan ha en betydning for rapporteringen. Hvis det er slik at kvinner er mer åpne rundt spørsmål angående psykisk helse og rapporterer oftere enn menn, vil dette gi utslag i ulik rapportering av psykisk helse. Spørsmålene som stilles kan også tenkes å treffe bedre på kvinners symptomer på psykisk helse, gitt at menn reagerer annerledes (Mirowsky and Ross 2003). Dette kan forklare noe av forskjellen, men vi vet også at flere kvinner enn menn er sykemeldte og uføretrygdete på grunn av psykiske lidelser.

Studenters økonomiske situasjon, en psykisk påkjenning?

En skjev tilgang på økonomiske ressurser forklarer mye av forskjellene i psykisk helse mellom personer fra ulike sosiale lag. Selv om årsaksretningen er noe uklar, kan vi likevel anta at lav inntekt kan gi dårlig psykisk helse. De fleste finner det svært ubehagelig å mangle nødvendige økonomiske ressurser til å betale regninger og kjøpe nødvendige husholdningsartikler som mat og klær. I tradisjonell fattigdomsforskning tas studentene ut av analysen, fordi det antas at de befinner seg i en midlertidig lavinntektssituasjon. Selv om dette er riktig for de aller fleste studenter, kan vi anta at den midlertidige livssituasjonen med dårlig økonomi kan gi utslag i dårlig psykisk helse. Varigheten av dårlig psykisk helse blant studenter er ikke dokumentert, men ut fra forskning som viser at høyt utdannede sjelden har dårlig psykisk helse samt at de fleste kommer i en stabil arbeidssituasjon, kan vi anta at situasjonen er forbigående.

Forklaringene ovenfor blir bare antagelser. Før vi kan si noe sikkert om hvorfor studenter oftere enn andre har nedsatt psykisk helse og hvorfor det er forskjeller mellom mannlige og kvinnelige studenter, vil det være nødvendig med mer omfattende analyser enn det har vært muligheter for i denne rapporten.

6. Hvordan bor studentene?

For å få kunnskap om hvordan studentene bor fikk de spørsmål om generelle boforhold, boligstandard, boligøkonomi og boligmiljø. I denne rapporten gis det et innblikk i generelle boforhold og boligstandard, mens en nærmere beskrivelse og analyse om boligmiljø og boligøkonomi finner sted i rapport nummer 2.

Hybel, leilighet eller hus er den mest vanlige boformen

De fleste studentene, 78 prosent, bor i hybel, leilighet eller hus, videre bor 14 prosent i studentbolig og 7 prosent hos familie (tabell 6.1). 19 prosent av mannlige og kvinnelige studenter oppgir at deres nåværende bosituasjon er midlertidig. Med midlertidig bosituasjon menes at boformen sannsynligvis endres i løpet av to måneder. Vi finner at det er noen flere menn enn kvinner som bor hos familie, henholdsvis 10 og 6 prosent, samt i studentbolig hvor andelen blant menn og kvinner er på 17 og 12 prosent. 82 prosent av de kvinnelige studentene bor i hybel, leilighet eller hus. Det er 9 prosentpoeng mer enn menn.

Yngre studenter bor oftere enn eldre hos familie eller i studentbolig. Blant studenter under 25 år bor 11 prosent hos familie, andelen synker til 6 prosent for studenter i alderen 25-29 år, og ytterligere til 1 prosent for studenter 30 år og over. Studenter under 29 år bor mer enn dobbelt så ofte i studentbolig som studenter fra 30 år og over. Mens 16 og 17 prosent av de to yngste aldersgruppene bor i studentbolig, er andelen 7 prosent blant de eldste studentene. Blant studenter 30 år og over bor 92 prosent i hybel, leilighet eller hus. Dette er 3 prosentpoeng mer enn studenter i alderen 25-29 år og 10 prosentpoeng mer enn de yngste studentene. Andelen som bor midlertidig avtar med alderen. 23 prosent av studentene under 25 år antar at de mest sannsynlig vil endre sin bosituasjon i løpet av to måneder. Andelen er noe lavere, 19 prosent, for studenter i alderen 25-29 år, og reduseres ytterligere til 11 prosent blant studenter fra 30 år og over.

Tabell 6.1. Studenters boform, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Hos familie	Studentbolig	Annen hybel, leilighet eller hus	Midlertidig ¹	Antall svar
Alle	7	14	78	19	2262
Kjønn					
Menn	10	17	73	19	910
Kvinner	6	12	82	19	1352
Alder					
Inntil 25 år	11	17	72	23	1279
25-29 år	6	16	78	19	397
30 år og over	1	7	92	11	586
Familiefase					
Enslige	0	22	78	26	1121
Enslige som bor hos foreldre	100			15	153
Enslige forsørgere	3	17	79	13	116
Par uten barn	2	10	88	14	499
Par med barn	1	3	97	9	373
Antall semestre					
Under 3 semestre	10	15	75	19	1018
3-4 semestre	6	15	79	20	683
Mer enn 4 semestre	4	13	83	19	561
Utdanningsinstitusjon					
BI	16	5	79	24	118
Høyskoler	6	15	79	16	1080
Universiteter	8	15	77	21	1064

¹ Med midlertidig menes at boformen sannsynligvis endres i løpet av 2 måneder.

Uavhengig av utdanningsinstitusjon bor de aller fleste studentene i hybel, leilighet eller hus. Blant andre boformer finner vi forholdsvis store forskjeller mellom BI-studenter på den ene siden og høyskole- og universitetstudenter på den andre siden. Mens 16 prosent av BI-studentene bor hjemme hos familie, har omlag halvparten av høyskole- og universitetsstudentene samme boform. Høyskole- og universitetsstudenter bor i 15 prosent av tilfellene i studenthybel. Dette er tre ganger så ofte som BI-studenter. Denne forskjellen skyldes nok at BI-studenter i mindre grad har mulighet for å bo i studenthybel.

6.1. Leie fremfor eie

Syv av ti studenter leier bolig. Gjennomsnittlig husleie er 3 300 kroner i måneden (tabell 6.2). Husleien er beregnet med bakgrunn i alle studentene i undersøkelsen og ikke bare de som leier. 12 prosent av disse har avtale om å utføre tjenester i tillegg til husleien, og om lag halvparten leier møblert. Flere menn enn kvinner leier bolig, henholdsvis 74 og 67 prosent, men husleien per måned er noenlunde den samme. Vi finner ingen signifikant forskjell mellom menn og kvinner i forhold til om de har tjenester i tillegg til husleien. Ellers er det noe mer vanlig at menn enn kvinner leier møblert, 50 og 44 prosent.

Vi finner en klar nedgang i andelen som leier etter økt alder og spesielt etter fylte 30 år. 82 prosent av studentene under 25 år leier bosted. Dette er 8 prosentpoeng høyere enn studenter i alderen 25-29 år, og dobbelt så høyt som de eldste studentene. Husleie per måned er på 3 200 kroner for den yngste aldersgruppen og øker med om lag 200 kroner for hver aldersgruppe. Andelen som har avtale om tjenester i tillegg til husleie er 9 prosent for studenter i alderen 25-29 år. For de yngste og eldste studentene ligger andelen omlag 4 prosentpoeng høyere. Omlag halvparten av studentene under 29 år leier møblert, dette er mer en dobbelt så høyt enn for studenter 30 år og over.

Svært mange enslige, 93 prosent, leier bolig. De har også drøyt tusen kroner lavere husleie enn resten av familiegruppene. Enslige forsørgere og par uten barn har også en forholdsvis høy andel som leier bolig, 73 og 69 prosent. Husleien ligger på henholdsvis på 4 180 og 4 330 kroner i måneden. Par med barn skiller seg klart ut hvor bare en av fire leier bolig. Husleien er marginalt lavere enn de to sistnevnte familiegruppene og ligger på drøyt 4 000 kroner i måneden. Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom enslige, enslige forsørgere og par med barn i hvorvidt de har avtale om tjenester i tillegg til husleie (tabell 6.3). Derimot er avtale om tjenester i tillegg til husleie mer vanlig blant par med barn som leier bolig hvor andelen ligger på 20 prosent. 58 prosent av enslige leier møblert. Dette er dobbelt så høy andel som par uten barn, og nesten fem

ganger så høyt som enslige forsørgere. Blant par med barn er det bare 7 prosent som leier møblert.

Tabell 6.2. Disponeringsform og månedlig husleie, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon . 2005. Prosent og kroner

	Leier	Leie per mnd	Antall svar
Alle	70	3 300	2262
Kjønn			
Menn	74	3 230	910
Kvinner	67	3 350	1352
Alder			
Inntil 25 år	82	3 200	1279
25-29 år	74	3 380	397
30 år og over	41	3 620	586
Familiefase			
Enslige	93	2 830	1121
Enslige som bor hos foreldre			153
Enslige forsørgere	73	4 180	116
Par uten barn	69	4 330	499
Par med barn	25	4 060	373
Antall semestre			
Under 3 semestre	73	3 150	1018
3-4 semestre	71	3 400	683
Mer enn 4 semestre	63	3 500	561
Utdanningsinstitusjon			
BI	49	3 390	118
Høyskoler	67	3 200	1080
Universiteter	76	3 380	1064

Tabell 6.3 Hvorvidt studenter som leier har avtaler om tjenester i tillegg til husleie, leier møblert eller ville foretrukket studenthybel hvis mulig, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. Prosent

	Leier møblert	Avtale om tjenester i tillegg til husleie	Ville foretrukket å leie studenthybel hvis mulig	Antall svar
Alle	47	12	14	1037
Kjønn				
Menn	50	13	16	420
Kvinner	44	12	12	617
Alder				
Inntil 25 år	50	13	14	735
25-29 år	49	9	11	175
30 år og over	22	14	15	127
Familiefase				
Enslige	58	11	14	708
Enslige som bor hos foreldre				
Enslige forsørgere	12	12	22	41
Par uten barn	29	13	10	234
Par med barn	7	20	13	54
Antall semestre				
Under 3 semestre	48	16	16	507
3-4 semestre	46	11	13	303
Mer enn 4 semestre	45	7	10	226
Utdanningsinstitusjon				
BI	30	3	5	30
Høyskoler	47	12	13	474
Universiteter	47	13	15	533

Universitetsstudenter er de som oftest leier bolig, 76 prosent mot 67 prosent blant høyskolestudenter og 49 prosent blant BI-studenter. Imidlertid finner vi bare marginale forskjeller i månedlig husleie mellom studenter fra ulike utdanningsinstitusjoner. Når vi ser på hvem som har avtale om tjenester i tillegg til husleie, finner vi at 3 prosent av BI-studentene har en slik avtale, mens andelen for høyskole- og universitetsstudenter er fire ganger så høy. Mens tre av ti BI-studenter leier møblert bolig gjelder dette knapt halvparten av høyskole- og universitetsstudentene.

6.2 Boligstandard

Mer enn en av tre studenter bor trangt

I levekårsundersøkelsene er det vanlig å definere trangboddhet slik: en person bor trangt hvis personen bor alene på ett rom eller i flerpersonhusholdning med flere personer enn beboelsesrom. Kjøkken, bad, entre eller små rom under 6 kvm regnes ikke som beboelsesrom. 36 prosent av studentene bor trangt. Andelen er høyere blant mannlige enn kvinnelige studenter, 43 og 31 prosent. Dette er forholdsvis mange tatt i betraktning at 6 prosent av befolkningen forøvrig bor trangt (DS: "Stadig færre bor trangt i Norge" 2005).

Unge og enslige bor trangt

47 prosent av de yngste studentene bor trangt (tabell 6.4). Dette er 13 prosentpoeng høyere enn studenter i alderen 25-29 år, og mer enn tre ganger så høyt som studenter 30 år og over. Når vi ser på trangboddhet etter familiefase, ligger andelen blant enslige på 60 prosent. Dette er langt mer enn neste gruppe som er par med barn hvor andelen som bor trangt er 12

prosent. Andelen reduseres ytterligere til 5 og 6 prosent blant enslige forsørgere og par uten barn. Videre bor omlag en av tre BI- og høyskolestudenter trangt. Dette er noen færre enn universitetsstudenter hvor omtrentlig to av fem bor trangt. Selv om mange studenter bor trangt, har så godt som alle kokemuligheter, WC og badekar eller dusj i leiligheten.

Fukt eller råte er mer vanlig blant studenter enn befolkningen for øvrig

En bolig er definert med fukt eller råte hvis det er råte-, mugg- eller soppskader i alle eller noen av beboelsesrommene. Sammenliknet med resten av befolkningen er det tre ganger så vanlig med fukt eller råte i boliger til studenter (DS: "Stadig færre bor trangt i Norge"). Andelen med fukt eller råte blant studenter er 13 prosent i motsetning til 4 prosent for befolkningen for øvrig. Vi finner at det er noe mer vanlig blant kvinnelige enn mannlige studenter å bo i boliger der det forekommer fukt eller råte, 11 og 15 prosent.

Andelen som bor i boliger med fukt eller råte avtar med alderen (tabell 6.4). Høyest andel finner vi blant studenter under 25 år hvor 17 prosent bor i boliger med fukt eller råte, noe lavere, 12 prosent blant studenter i alderen 25-29 år og lavest, 8 prosent, for studenter 30 år og over. Blant enslige forsørgere og enslige er det 17 og 16 prosent som bor i boliger med fukt eller råte, mens andelen er 11 og 8 prosent for par uten barn og par med barn.

Tabell 6.4. Boligstandard, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre og utdanningsinstitusjon. 2005. prosent

	Bor trangt ¹	Kokemuligheter	WC	Badekar eller dusj	Fukt eller råte	Kaldt og vanskelig å varme opp	Antall svar
Alle	36	99	99	99	13	8	2262
Kjønn							
Menn	43	98	98	99	11	7	910
Kvinner	31	99	99	99	15	9	1352
Alder							
Inntil 25 år	47	99	99	99	17	10	1279
25-29 år	34	99	99	99	12	7	397
30 år og over	15	99	99	99	8	6	586
Familiefase							
Enslige	60	98	99	99	16	11	1121
Enslige som bor hos foreldre	.	.	.	.	.	.	153
Enslige forsørgere	5	100	100	100	17	10	116
Par uten barn	6	99	99	99	11	6	499
Par med barn	12	100	100	100	8	3	373
Antall semestre							
Under 3 semestre	39	99	99	99	16	9	1018
3-4 semestre	37	99	98	98	11	7	683
Mer enn 4 semestre	29	99	99	99	12	7	561
Utdanningsinstitusjon							
BI	32	99	98	98	10	4	118
Høyskoler	33	99	99	99	11	8	1080
Universiteter	39	99	99	99	16	9	1064

¹ En person bor trangt hvis personen bor alene på ett rom eller i flerpersonhusholdning med flere personer enn beboelsesrom. Kjøkken, bad, entre eller små rom under 6 kvm regnes ikke som beboelsesrom.

7. Yrkesdeltagelse

For mange studenter er ikke studielån og stipend nok til å dekke de nødvendige utgiftene, så yrkesdeltagelse kan både være nødvendig og vil være en viktig kilde til økt levestandard for de fleste. For å få kunnskap om studenters yrkesdeltagelse fikk studentene en rekke spørsmål om inntektsgivende arbeid og generelle arbeidsforhold. I denne rapporten gis det en oversikt over forhold som nevnt over, men en nærmere analyse og sammenlikning med levekårsundersøkelsen 1998 finner sted i rapport nummer 2.

7.1. Over halvparten av studentene har jobb ved siden av studiet

56 prosent av studentene har arbeid ved siden av studiene. Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom menn og kvinner i om de har arbeid eller ikke,

eller hvor mange timer de jobber i måneden. Både menn og kvinner jobber gjennomsnittlig 9 timer per uke, men derimot tjener menn mer enn kvinner. Menn har en gjennomsnittlig månedsinntekt på 7 400 kroner. Dette er drøyt tusen kroner mer i måneden enn kvinner som tjener gjennomsnittlig 6 300 kroner i måneden. Blant studenter under 25 år og over 30 år, har 55 og 56 prosent arbeid ved siden av studie. Dette er noe lavere enn studenter i alderen 25-29 år hvor andelen er 60 prosent. Imidlertid er det slik at studenter over 30 år har flere arbeidstimer enn sine yngre medstudenter. Færrest timer har de yngste studentene, 6 timer, etterfulgt av 10 timer blant 25-29 åringer, og 13 timer blant studenter over 30 år. De eldste har også høyest månedsinntekt, 11 800 kroner, i motsetning til 6 800 og 4 300 blant yngre studenter.

Tabell 7.1. Yrkesdeltagelse og inntekt blant studenter, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent og antall

	Arbeid ved siden av studiene			Har permisjon fra arbeid	Arbeidstimer per uke	Inntekt mnd
	Har arbeid	Har hatt arbeid	Har ikke arbeid			
Alle	56	5	38	4	9	6 711
Kjønn						
Menn	56	5	39	4	9	7 374
Kvinner	57	5	38	5	9	6 273
Alder						
Inntil 25 år	55	6	39	1	6	4 346
25-29 år	60	5	34	4	10	6 794
30 år og over	56	4	40	11	13	11 817
Familiefase						
Enslige	53	6	41	3	7	5 059
Enslige som bor hos foreldre	62	4	34	1	8	4 603
Enslige forsørgere	39	3	59	5	9	11 337
Par uten barn	67	4	29	2	10	6 524
Par med barn	56	5	39	13	13	11 736
Antall semestre						
Under 3 semestre	50	5	45	4	7	5 358
3-4 semestre	59	6	35	4	9	6 338
Mer enn 4 semestre	65	5	30	4	13	8 998
Utdanningsinstitusjon						
BI	73	4	23	1	14	9 012
Høyskoler	55	5	39	6	9	7 191
Universiteter	56	5	39	3	8	5 900
Studiebrøk						
Heltid	52	4	42	3	6	4 755
Deltid	85	5	13	10	25	14 435

Enslige forsørgere er den familiegruppen hvor færrest har arbeid ved siden av studiet, 39 prosent (tabell 7.1). I den andre enden av skalaen finner vi par uten barn hvor 67 prosent har arbeid. Når det gjelder arbeidstimer per uke jobber par med barn mest og har høyest inntekt per måned. I snitt jobber studenter i par med barn 13 timer i uken. Dette er 3 timer mer enn par uten barn og 4 timer mer enn enslige forsørgere. Enslige og enslige som bor hos foreldre er de som jobber minst, 7 og 8 timer i uken. Videre finner vi ingen signifikante forskjeller i hvor mye enslige forsørgere og par med barn tjener i måneden. De to gruppene tjener henholdsvis 11 300 og 11 700 kroner. Imidlertid tjener de forholdsvis mye mer enn de andre familiegruppene. Studenter i par uten barn har en månedsinntekt på 6 500 kroner etterfulgt av enslige og enslige som bor hos foreldre som tjener henholdsvis 5 100 og 4 600 kroner i måneden.

Andelen som har arbeid ved siden av studiene øker med antall semestre.

Blant de som har studert kortest har 50 prosent jobb, mens tilsvarende for de som har studert lenger er 59 og 65 prosent. De samme tendensene finner vi for arbeidstimer i uken og inntekt per måned. Studenter med mer enn fire semestre jobber 13 timer i uken, dette er 4 timer mer enn studenter med 3-4 semestre og 6 timer mer enn studenter med mindre enn 3 semestre. Når vi ser på inntekt finner vi at de samme gruppene tjener henholdsvis 9 000, 6 300 og 5 400 kroner i måneden.

BI-studenter jobber klart mest ved siden av studiene. Mens 73 prosent av BI-studentene har arbeid og jobber 14 timer i uken, finner vi at 55 og 56 prosent av høyskole- og universitetsstudenter har arbeid, og jobber 9 og 8 timer per uke. Dette gjenspeiles også i inntekten hvor BI-studenter har en månedsinntekt på 9 000 kroner, mens høyskole- og universitetsstudenter tjener 7 200 og 5 900 kroner.

Ikke overraskende har flere deltidsstudenter enn heltidsstudenter arbeid ved siden av studiene. Drøye halvparten av heltidsstudentene jobber hvor de gjennomsnittlig jobber 6 timer i uken og tjener om lag 4 800 kroner i måneden.

Støtten fra lånekassen strekker ikke til

Den vanligste årsaken for å jobbe ved siden av studiene er at støtten fra lånekassen ikke strekker til. 46 prosent oppgir dette som årsak, mens 18 prosent svarer at de ikke ønsker så høyt studielån (tabell 7.2). Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom menn og kvinner, men når vi ser på betydning av alder, finner vi derimot forholdsvis store forskjeller for de fleste svarkategoriene. Imidlertid finner vi ingen signifikante forskjeller mellom aldersgrupper i forhold til andelen som svarer at de ikke ønsker så høyt studielån. Når det gjelder det at støtten fra lånekassen ikke strekker til

finner vi et hovedskille ved 30 år. For alderskategoriene under 30 år oppgir 54 og 47 prosent at støtten fra lånekassen ikke strekker til, mens tilsvarende for studenter over 30 år er bare 27 prosent. For den eldste aldersgruppen er det klart flere som oppgir andre årsaker til at de har jobb ved siden av studiet.

33 prosent av de enslige som bor hos foreldre jobber ved siden av studiet fordi de ikke ønsker så høyt studielån. Dette er mer enn dobbelt så mange sammenliknet med andre enslige og omlag 15 prosentpoeng mer enn de andre familiegruppene. Mens 57 prosent av de enslige svarer de jobber ved siden av studiet fordi støtten fra lånekassen ikke strekker til, gjelder dette bare 20 prosent av de enslige som bor hos foreldre. Det er også forholdsvis mange, 47 prosent, av par med barn som også oppgir at støtten fra lånekassen ikke strekker til. Tilsvarende for enslige forsørgere og par med barn er 33 og 26 prosent.

Når vi ser på antall semestre studert, finner vi bare marginale forskjeller i andelen som oppgir at de ikke ønsker så høyt studielån som årsak til at de arbeider ved siden av studie. Derimot finner vi et skille ved 4 semestre for de andre årsakene. Blant de som har studert mindre enn 4 semestre svarer 48 prosent at årsaken til at de jobber er at støtten fra lånekassen ikke strekker til, mens andelen er noe lavere, 41 prosent, blant de som har studert lenger. Når det gjelder andelen som oppgir andre årsaker, finner vi at det er om lag 10 prosentpoeng flere blant de som har studert mer enn 4 semestre sammenliknet med de som har studert 4 semestre eller mindre. Forskjellene skyldes mest sannsynlig at det er en større andel BI-studenter som jobber ved siden av studiet.

Når vi ser på andelen som svarer at de jobber ved siden av studiene fordi de ikke ønsker så høyt studielån, finner vi bare små forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene. Utdanningsinstitusjon har derimot større betydning for de andre svarkategoriene. 38 prosent av BI-studentene jobber ved siden av studiene fordi støtten fra lånekassen ikke strekker til. Dette er 5 prosentpoeng lavere enn høyskolestudenter, og 7 prosentpoeng lavere enn universitetsstudenter. Vi finner de motsatte tendensene når vi ser på kategorien "andre årsaker" hvor andelen er høyest blant BI-studenter, 45 prosent, og lavest blant universitetsstudenter, 33 prosent.

En av tre vil være heltidsstudent

Omlag en tredel ønsker å være heltidsstudent og velger av den grunn å ikke jobbe ved siden av studiene. Mens 6 prosent ikke finner inntektsgivende arbeid, svarer 16 og 17 prosent at de har vanskeligheter med å kombinere jobb og studier, eller at de ikke har tid. 12 prosent har tilfredsstillende økonomi og trenger ikke å jobbe ved siden av studiene (tabell 7.3).

Tabell 7.2. Årsaker for å jobbe ved siden av studiene, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Ønsker ikke så høyt studielån	Støtten fra lånekassen strekker ikke til	Andre årsaker	Antall svar
Alle	18	46	36	1277
Kjønn				
Menn	17	46	37	596
Kvinner	19	46	36	771
Alder				
Inntil 25 år	18	54	27	710
25-29 år	19	47	34	240
30 år og over	17	27	57	327
Familiefase				
Enslige	15	57	28	593
Enslige som bor hos foreldre	33	20	47	95
Enslige forsørgere	20	33	47	45
Par uten barn	18	47	34	336
Par med barn	19	26	55	208
Antall semestre				
Under 3 semestre	18	48	33	511
3-4 semestre	19	48	34	400
Mer enn 4 semestre	16	41	43	366
Utdanningsinstitusjon				
BI	16	38	45	86
Høgskoler	19	43	38	597
Universiteter	17	50	33	594
Studiebrøk				
Heltid	17	53	30	1018
Deltid	21	18	61	259

Menn og kvinner oppgir ulike grunner for hvorfor de ikke ønsker å jobbe ved siden av studiene. Menn har i

større grad tilfredstillende økonomi. 17 prosent av mennene i motsetning til 9 prosent av kvinnene svarer at de ikke trenger å jobbe fordi de har tilfredstillende økonomi. Kvinnene på sin side har mindre tid. 21 prosent begrunner manglende inntektsgivende arbeid under studie med at de ikke har tid, mens 12 prosent av mennene oppgir samme årsak. Det er også noen flere menn enn kvinner, 35 mot 30 prosent, som ikke vil jobbe fordi de ønsker å være heltidsstudenter.

Et ønske om å være heltidsstudent oppgis oftere av yngre enn eldre studenter

36 prosent av studenter under 25 år oppgir dette som hovedårsak, mens tilsvarende for de eldre alderskategoriene er 30 og 26 prosent. Det er også flest av de yngste sammenliknet med de eldste som ikke finner inntektsgivende arbeid eller synes det er vanskelig å kombinere jobb og studier. Studenter i alderen 25-29 år svarer i 22 prosent av tilfellene at de ikke har tid til å ha jobb ved siden av studiene. Tilsvarende for studenter under 25 år og 30 år og over er henholdsvis på 18 og 12 prosent. Vi finner forholdsvis store forskjeller med hensyn til alder for svarkategorien "andre årsaker". Bare 7 prosent av studenter under 25 år oppgir "andre årsaker", for studenter i alderen 25-29 år gjelder dette for mer enn dobbelt så mange, og fem ganger så mange når vi sammenlikner de eldste med de yngste studentene. Forskjellene i denne svarkategorien kan til dels skyldes at eldre i større grad enn yngre studenter får økonomisk støtte fra ektefelle eller samboer, eller har økonomiske overføringer fra det offentlige som en viktig inntektskilde.

Tabell 7.3. Hovedgrunn for ikke å ha inntektsgivende arbeid i studietiden, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Vil være heltidsstudent	Har tilfredsstillende økonomi	Finner ikke inntektsgivende arbeid	Vanskelig å kombinere jobb og studie	Har ikke tid	Pga lånekassens inntektsgrense	Andre årsaker	Antall svar
Alle	32	12	6	16	17	1	16	985
Kjønn								
Menn	35	17	7	15	12	1	14	404
Kvinner	30	9	5	16	21	1	18	581
Alder								
Inntil 25 år	36	13	8	18	18	1	7	569
25-29 år	30	12	5	12	22	3	16	157
30 år og over	26	10	3	13	12	1	36	259
Familiefase								
Enslige	36	13	8	18	16	1	9	528
Enslige som bor hos foreldre	43	12	9	10	17	3	5	58
Enslige forsørgere	18	7	0	8	21	3	42	71
Par uten barn	32	12	6	18	16	2	15	163
Par med barn	22	12	2	13	20	0	30	165
Antall semestre								
Under 3 semestre	31	13	8	18	16	1	14	507
3-4 semestre	36	11	5	13	17	1	18	283
Mer enn 4 semestre	30	12	3	15	21	2	18	195
Utdanningsinstitusjon								
BI	47	6	3	13	13	0	19	32
Høgskoler	28	10	6	17	16	1	22	483
Universiteter	35	15	6	15	18	1	9	470
Studiebrøk								
Heltid	33	12	6	16	17	1	15	939
Deltid	15	20	9	2	11	0	43	46

Enslige som bor hos foreldre oppgir i 43 prosent av tilfellene at de ønsker å være heltidsstudent som hovedgrunn for ikke å ha inntektsgivende arbeid ved siden av studiene. Andelene for enslige og par uten barn er lavere og på 36 og 32 prosent. Andelene for par med barn og enslige forsørgere er forholdsvis mye lavere, 22 og 18 prosent. 7 prosent av enslige forsørgere oppgir at de har tilfredstillende økonomi og ikke behøver å jobbe. Dette er omlag 5 prosentpoeng mindre enn de andre familiegruppene. Når det gjelder problemer med å kombinere jobb og studier, er andelen høyest blant enslige og par uten barn, 18 prosent, og lavest for enslige forsørgere, 8 prosent. To av ti enslige forsørgere og par med barn svarer at de ikke har tid til å jobbe ved siden av studiene. Blant de andre familiegruppene er andelen noe lavere og er omlag 16 prosent. Under "andre årsaker" finner vi også her store forskjeller mellom familiegruppene. 42 prosent av enslige forsørgere oppgir andre årsaker, etterfulgt av par med barn på 30 prosent, neste familiegruppe er par uten barn med en andel på 15 prosent, andelen synker ytterligere til 9 prosent for enslige og ender på 5 prosent for enslige som bor hos foreldre. Den store forskjellen mellom familiegruppene kan skyldes at enslige forsørgere har krav på en del økonomiske overføringer andre ikke har, samt at studenter i parhusholdninger i større grad enn andre får økonomisk støtte av ektefelle eller samboer.

Under fire av ti studenter har arbeid som er relevant for studiene

Blant studentene som har arbeid er det er omlag like mange hvor arbeidet er relevant som ikke relevant, 38 og 39 prosent (tabell 7.4). 23 prosent svarer at arbeidet er noe relevant. Kvinner har i større grad enn menn arbeid som er relevant for studiet, 40 prosent mot 34 prosent. Vi finner tilsvarende forskjell mellom kjønnene i andelen som svarer at arbeidet ikke er relevant for studiet. 43 prosent av mennene har arbeid som ikke er relevant for studiet. Dette er 6 prosentpoeng mer enn kvinner.

Alder har stor betydning for hvorvidt arbeidet er relevant for studie. Blant den yngste aldersgruppen har en av fire arbeid som er relevant for studie, mens dobbelt så mange i samme aldersgruppe ikke har relevant arbeid. Blant studenter i alderen 25-29 år er det omlag like mange som har relevant arbeid for studie enn de som ikke har det, henholdsvis 38 og 37 prosent. Det er mer enn to og en halv gang så mange studenter over 30 år hvor arbeidet er relevant for studiet sammenliknet med de yngste studentene. Når vi ser på studenter som har rundet 30 år, finner vi også de største forskjellene innad i aldersgruppene. 65 prosent av de eldste studentene har arbeid som er relevant for studiet, mens 17 prosent ikke har det. Blant enslige forsørgere og par med barn er det klart flere som har relevant arbeid for

studie sammenliknet med andre familiegrupper. 60 prosent av enslige forsørgere og 67 prosent av par med barn har relevant arbeid i motsetning til par uten barn og enslige hvor andelen er på 36 og 30 prosent og klart lavest, 14 prosent, blant enslige som bor hos foreldre. Vi finner også at andelen med relevant arbeid for studiet øker med antall semestre, henholdsvis 30, 38 og deretter 48 prosent. Imidlertid er det nok slik at både familiefase, antall semestre og alder henger sammen. Enslige forsørgere og studenter i par med barn er nok i gjennomsnitt eldre enn sine medstudenter og vil også i større grad enn andre ha studert lengre.

47 prosent av høyskolestudentene har arbeid som er relevant for studie, dette er klart oftere enn BI- og universitetsstudenter hvor andelene ligger på 33 og 29 prosent. Dette er ikke overaskende da høyskoler i stor grad er yrkesrelaterte og rettet mot yrker der det er mulig å jobbe uten ferdig yrkeskompetanse. Her tenker vi hovedsakelig på helse- og undervisningsektoren. Det er også klart flere deltidsstudenter med relevant arbeid sammenliknet med heltidsstudenter. Dette skyldes nok i stor grad at mange deltidsstudenter har permisjon eller redusert stilling fra sitt arbeid for å ta videreutdanning eller fordypning innenfor det området de har utdanning på eller jobber med.

Tabell 7.4. Hvorvidt inntektsgivende arbeid er relevant for studiet blant studenter med jobb, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Svært relevant	Noe relevant	Ikke relevant	Antall svar
Alle	38	23	39	1277
Kjønn				
Menn	34	23	43	596
Alder				
Inntil 25 år	25	25	51	710
25-29 år	38	25	37	240
30 år og over	65	18	17	327
Familiefase				
Enslige	30	25	45	593
Enslige som bor hos foreldre	14	23	63	95
Enslige forsørgere	60	18	22	45
Par uten barn	36	25	39	336
Par med barn	67	16	17	208
Antall semestre				
Under 3 semestre	30	21	49	511
3-4 semestre	38	26	37	400
Mer enn 4 semestre	48	23	29	366
Utdanningsinstitusjon				
BI	33	41	27	86
Høyskoler	47	19	34	597
Universiteter	29	25	46	594
Studiebrøk				
Heltid	30	25	45	1018
Deltid	68	17	15	259

Tabell 7.5. Arbeidssituasjonen til studenter med inntektsgivende arbeid, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Dagtid på hverdager	Kvelds- eller nattetid på hverdager	Helgene	Variierende arbeidstid	Turnus- eller skiftarbeid	Antall svar
Alle	54	59	74	62	34	1277
Kjønn						
Menn	55	66	76	60	31	596
Kvinner	54	54	73	63	36	771
Alder						
Inntil 25 år	42	63	83	60	34	710
25-29 år	60	65	75	68	37	240
30 år og over	77	46	53	63	32	327
Familiefase						
Enslige	45	60	80	63	36	593
Enslige som bor hos foreldre	36	73	88	52	36	95
Enslige forsørgere	91	49	60	70	33	45
Par uten barn	56	65	74	62	33	336
Par med barn	77	43	52	62	29	208
Antall semestre						
Under 3 semestre	42	61	80	61	37	511
3-4 semestre	56	61	73	64	33	400
Mer enn 4 semestre	69	54	66	62	31	366
Utdanningsinstitusjon						
BI	65	64	63	71	22	86
Høgskoler	53	55	72	62	37	597
Universiteter	54	62	78	61	33	594
Studiebrøk						
Heltid	45	62	80	61	35	1018
Deltid	92	46	51	68	32	259

7.2. Arbeidssituasjon

Å jobbe i helgene er den mest vanlige arbeidsformen

74 prosent av studentene med jobb jobber i helgene, mens 59 prosent jobber kvelds- eller nattetid på hverdager og 54 prosent på dagtid på hverdager (tabell 7.5). 62 prosent jobber varierende arbeidstid, noe som betyr at arbeidstiden varierer mellom dag-, kvelds- eller nattarbeid fra uke til uke. Færrest, 34 prosent, er det som jobber turnus- eller skiftarbeid. Vi finner bare marginale ikke signifikante forskjeller mellom menn og kvinner i hvorvidt de jobber dagtid på hverdager. Derimot finner vi at mannlige studenter oftere jobber kvelds- eller nattetid på hverdager enn kvinner, 66 og 54 prosent, og noe oftere i helgene, 76 mot 73 prosent. Kvinner har marginalt oftere enn menn varierende arbeidstid, 63 mot 60 prosent, og oftere turnus- eller skiftarbeid, 36 mot 31 prosent.

Andelen studenter som jobber dagtid på hverdager øker med alderen

Blant studenter under 25 år jobber 42 prosent dagtid på hverdager, for neste aldersgruppe øker andelen med 18 prosentpoeng og ender på 77 prosent for studenter over 30 år. Når vi ser på studenter som jobber kvelds- eller nattetid på hverdager, finner vi et skille ved 30 års alder. Studenter med jobb og som er under 25 år og mellom 25-29 år jobber henholdsvis 63 og 65 prosent kvelds- eller nattetid på hverdager, mens tilsvarende for de eldste studentene er 46 prosent.

Andel studenter som jobber i helgene avtar med alderen. Mens 83 prosent av studentene under 25 år jobber i helgene, gjelder dette 75 prosent av studentene mellom 25-29 år og bare 53 prosent blant de eldste. Studenter i alderen 25-29 år har i større grad enn andre aldersgrupper varierende arbeidstid og turnus- eller skiftarbeid.

Enslige forsørgere er helt klart den familiegruppen som i størst grad jobber dagtid på hverdager. 91 prosent av de enslige forsørgerne som jobber, jobber dagtid på hverdager, etterfulgt av par med barn hvor 77 prosent jobber tilsvarende arbeidsform. De andre familiegruppene jobber klart mindre på dagtid. Blant par uten barn jobber 56 prosent dagtid på hverdager, mens andelen for enslige og enslige som bor hos foreldre er henholdsvis på 45 og 36 prosent. Når vi ser på de studentene som jobber kvelds- eller nattetid på hverdager finner vi de motsatte tendensene. Her er det slik at enslige som bor hos foreldre er den gruppen som oftest jobber kvelds- og nattetid på hverdager, 73 prosent, i motsetning til enslige og par uten barn hvor andelen er 60 og 65 prosent. Enslige forsørgere og par med barn er de gruppene hvor færrest jobber kvelds- eller nattetid på hverdager, henholdsvis 49 og 43 prosent. Tilsvarende forskjeller finner vi når vi ser på hvilke familiegrupper som jobber i helgene. Det er mest vanlig, 88 prosent, for enslige som bor hos foreldre, dernest 80 prosent for enslige og 74 prosent blant par uten barn. Blant studenter med barn finner vi at 60 prosent av enslige forsørgere jobber i helgene og 52 prosent blant par med barn. Syv av ti enslige

forsørgere har varierende arbeidstid i motsetning til drøye seks av ti blant enslige og par med og uten barn. Færrest er det blant enslige som bor hos foreldre hvor drøye halvparten har varierende arbeidstid. Vi finner bare små forskjeller mellom familiegruppene når vi ser på de som jobber turnus- eller skiftarbeid.

Andel som jobber dagtid på hverdager øker med antall semestre.

Blant de som har studert kortest er det 42 prosent som jobber dagtid på hverdager, etterfulgt av de med 3-4 semestre, 56 prosent, og studenter med mer enn 4 semestre hvor andelen er 69 prosent.

Vi finner ingen forskjeller mellom studentgruppene som har studert 4 semestre eller mindre når vi ser på hvorvidt de jobber kvelds- eller nattetid på hverdager. Andelen ligger her på 61 prosent. Derimot synker andelen til 54 prosent for studenter med mer enn 4 semestre. Det er også mest vanlig å jobbe i helgene for studenter med færrest semestre. Andelen ligger på 80 prosent, etterfulgt av 73 og 66 prosent for studenter med henholdsvis 3-4 og mer enn 4 semestre. Vi finner mindre forskjeller mellom studentene når vi ser på varierende arbeidstid. 37 prosent av de som har studert kortest har turnus- eller skiftarbeid, dette er noe høyere enn for studenter med 3-4 semestre og mer enn 4 hvor andelen er 33 og 31 prosent.

Blant heltidsstudenter er det mest vanlig å jobbe i helgene og minst vanlig med turnus- eller skiftarbeid, henholdsvis 80 og 35 prosent. Ellers er det drøye 60 prosent som jobber kvelds- eller nattetid på hverdager eller har varierende arbeidstid, og 45 prosent som jobber dagtid på hverdager. Derimot er det mest vanlig å jobbe dagtid på hverdager blant deltidsstudenter hvor andelen er 92 prosent. Ellers er det 68 prosent med varierende arbeidstid, 51 prosent som jobber i helgene og 46 prosent på kvelds- eller nattetid på hverdager, og til sist 32 prosent med turnus- eller skiftarbeid. Imidlertid er disse funnene usikre og må tolkes med forsiktighet i og med at antallet er forholdsvis lavt.

8. Økonomi og finansiering

En tilegnelse av økonomiske ressurser avhenger av en rekke forhold som mulighetene til å jobbe ved siden av studiet, alder, kjønn og familiesituasjon. For å få kunnskap om studenters økonomiske situasjon fikk studentene en rekke spørsmål om studiefinansiering, gjeld, overføring fra familie og økonomisk sårbarhet. I denne rapporten gis det et innblikk i studiefinansiering, overføringer fra familie og økonomisk sårbarhet. I rapport 2 gis det en utdypning og sammenlikning av forhold som nevnt over samt beskrivelse og analyse av gjeld og inntekt. Vi vil også i neste rapport sammenlikne studenters levekår fra 1998 med 2005.

Studielån og stipend er den mest vanlige inntektskilden

63 prosent av studentene har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde, mens 22 prosent har inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde (tabell 8.1). De færreste, 4 og 2 prosent, har penger fra ektefelle eller samboer, eller penger av foreldre som hovedinntektskilde. Det er noen flere menn enn kvinner som har studielån og stipend fra lånekassen eller inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde, henholdsvis 65 mot 62 prosent, og 24 mot 20 prosent. Derimot finner vi at det er flere kvinner enn menn som har penger fra ektefelle eller samboer som hovedinntektskilde. Riktignok er det i utgangspunktet svær få og andelen blant menn og kvinner er 1 og 5 prosent.

Tabell 8.1. Hovedinntektskilde under studiet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Studielån og stipend fra lånekassen	Inntekt av eget arbeid	Penger fra ektefelle/samboer	Penger fra foreldre	Annen hoved- inntektskilde	Antall svar
Alle	63	22	4	2	9	2262
Kjønn						
Menn	65	24	1	2	8	910
Kvinner	62	20	5	1	11	1352
Alder						
Inntil 25 år	82	13	1	2	2	1279
25-29 år	60	26	3	2	8	397
30 år og over	25	38	10	1	27	586
Familiefase						
Enslige	79	14	-	2	6	1121
Enslige som bor hos foreldre	52	31	-	10	6	153
Enslige forsørgere	25	24	-	0	51	116
Par uten barn	65	25	4	1	5	499
Par med barn	31	37	17	0	15	373
Antall semestre						
Under 3 semestre	69	17	2	2	10	1018
3-4 semestre	65	21	4	1	9	683
Mer enn 4 semestre	50	33	6	2	9	561
Utdanningsinstitusjon						
BI	55	32	3	2	8	118
Høgskoler	58	23	4	1	14	1080
Universiteter	69	20	4	2	5	1064
Studiebrøk						
Heltid	71	14	3	2	9	1958
Deltid	10	75	6	0	9	305

Vi finner en klar tendens til at yngre i større grad enn eldre har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde. Mer enn åtte av ti under 25 år, og seks av ti i alderen 25-29 år har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde. For studenter over 30 år gjelder dette bare en av fire. Når vi ser på inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde, finner vi motsatt tendens som foregående inntektskilde. 13 prosent av studenter under 25 år har inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde, andelen stiger til 25 prosent blant studenter i alderen 25-29 år og ytterligere til 38 prosent for studenter 30 år og over. Det er også langt mer vanlig blant de eldste studentene at økonomisk støtte fra ektefelle eller samboer, eller at annen inntekt er hovedinntektskilde.

Åtte av ti enslige har studielån og stipend som hovedinntektskilde

Hvilken familiegruppe studentene tilhører ser ut til å ha stor betydning for hva som er hovedinntektskilden. Nær 80 prosent av de enslige har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde, mens dette gjelder for drøyt halvparten av enslige som bor hos foreldre. Derimot oppgir den sistnevnte gruppen langt oftere foreldre som hovedinntektskilde sammenliknet med enslige, henholdsvis 10 mot 2 prosent. Hovedinntektskilden for par med barn er hovedsakelig studielån og stipend fra lånekassen og dernest inntekt av eget arbeid, henholdsvis 65 og 25 prosent. For par med barn er det flere studenter som har inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde enn studielån og stipend fra lånekassen, 37 og 31 prosent. Det er også forholdsvis mange i denne gruppen, 17 og 15 prosent, hvor hovedinntektskilden er økonomisk støtte fra ektefelle eller samboer eller annen inntektskilde. Enslige forsørgere skiller seg ut fra resten av familiegruppene hvor halvparten har annen inntektskilde som hovedinntekt. Dette skyldes nok i stor grad at de mottar ulike typer stønader hvor formålet er å finansiere videre- eller etterutdanning. Videre har om lag en fjerdedel av enslige forsørgere studielån og stipend fra lånekassen eller inntekt fra eget arbeid som hovedinntektskilde.

Andel som har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde avtar med antall semestre. 69 prosent av de som har studert mindre enn tre semestre og 65 prosent av de som har studert tre til fire semestre har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde, videre synker andelen til 50 prosent for de som har studert mer enn fire semestre. Derimot er det flest studenter med fire semestre eller mer som har inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde, henholdsvis 33, 21 og 17 prosent.

Når vi ser på utdanningsinstitusjon, finner vi at BI- og høyskolestudenter, 55 og 58 prosent, i mindre grad enn universitetsstudenter, 69 prosent, har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde.

Imidlertid er det flere BI-studenter, 32 prosent, som har inntekt fra eget arbeid som hovedinntektskilde sammenliknet med høyskole- og universitetsstudenter hvor andelen ligger på 23 og 20 prosent. 14 prosent av høyskolestudentene har annen inntekt som hovedinntektskilde. Dette er 6 prosentpoeng mer enn BI-studenter og 9 prosentpoeng mer enn universitetsstudenter.

Syv av ti heltidsstudenter har studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde. Dette er mer enn fem ganger så mange sammenliknet med de som har inntekt av eget arbeid som hovedinntektskilde. Blant deltidsstudenter har 10 prosent studielån og stipend fra lånekassen som hovedinntektskilde, mens 75 prosent har inntekt av eget arbeid.

Hvor stort beløp fra lånekassen antas å bli brukt?

Av dem med penger fra lånekassen antar 83 prosent at de vil bruke opp hele beløpet. 11 prosent svarer at de kommer til å bruke om lag halvparten og 6 prosent tror de kommer til å bruke under halvparten av beløpet fra lånekassen (tabell 8.2). Her finner vi bare marginale ikke signifikante forskjeller mellom menn og kvinner. 81 prosent av de yngste studentene antar at de vil bruke opp hele beløpet fra lånekassen. Dette er mindre enn de øvrige alderskategoriene hvor andelen ligger henholdsvis på 89 og 85 prosent.

Tabell 8.2 Andel av beløpet fra lånekassen som antas å bli brukt, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Prosent

	Hele beløpet	Om lag halvparten av beløpet	Under halvparten av beløpet	Antall svar
Alle	83	11	6	1782
Kjønn				
Menn	83	10	7	729
Kvinner	84	11	5	1053
Alder				
Inntil 25 år	81	13	6	1182
25-29 år	89	6	6	306
30 år og over	85	9	5	294
Familiefase				
Enslige	86	10	4	1005
Enslige som bor hos foreldre	55	23	23	97
Enslige forsørgere	88	7	5	74
Par uten barn	82	12	6	401
Par med barn	85	9	5	205
Antall semestre				
Under 3 semestre	82	12	6	861
3-4 semestre	82	13	5	557
Mer enn 4 semestre	88	5	6	364
Utdanningsinstitusjon				
BI	77	14	8	84
Høyskoler	83	11	5	829
Universiteter	84	10	6	869
Studiebrøk				
Heltid	84	11	5	1669
Deltid	77	12	11	113

Enslige som bor hos foreldre skiller seg vesentlig ut fra de andre familiegruppene når vi spør om hvor stor andel av beløpet fra lånekassen de antar å bruke opp. 55 prosent svarer at de vil bruke opp hele beløpet, mens 23 prosent svarer at de vil bruke opp halvparten eller under halvparten av beløpet fra lånekassen. Blant de andre familiegruppene svarer godt over 80 prosent at de vil bruke opp hele beløpet fra lånekassen. Imidlertid finner vi den høyeste andelen, 88 prosent, blant enslige forsørgere.

Andelen som tror at hele beløpet fra lånekassen vil bli brukt opp er noe høyere blant studenter som har studert mer enn fire semestre sammenliknet med de som har færre semestre, henholdsvis 88 mot 82 prosent. 77 prosent av BI-studentene tror at de vil bruke opp hele beløpet fra lånekassen. Dette er lavere enn både høyskole- og universitetsstudenter hvor 83 og 84 prosent svarer det samme. 84 prosent av heltidsstudentene tror at de vil bruke hele beløpet fra lånekassen. Dette er 10 prosentpoeng høyere enn deltidsstudentene.

Økonomisk hjelp fra nærmeste familie

Tre av ti studenter har fått hjelp fra den nærmeste familien² til å dekke løpende utgifter hvor det gjennomsnittlige beløpet for studentene er 7 950 kroner. 18 prosent har fått hjelp av familien til å dekke utgifter, og/eller mottatt regelmessig støtte (tabell 8.3). De gjennomsnittlige beløpene er på 8 650 og 20 760 kroner (tabell 8.4). Det er noen flere menn enn kvinner som har mottatt økonomisk hjelp for å dekke løpende utgifter, 33 og 29 prosent, hvor mennene gjennomsnittlig mottok 8 120 kroner og kvinnene 7 820 kroner. Vi finner ingen forskjeller mellom menn og kvinner i hvorvidt de har fått økonomisk hjelp fra den nærmeste familien til å dekke generelle utgifter. Derimot mottar kvinner et høyere beløp enn menn, henholdsvis 8 960 og 8 180 kroner. Sammenliknet med kvinner mottar menn regelmessig økonomisk støtte fra familien oftere, 21 mot 16 prosent, og får et noe høyere beløp 20 930 i motsetning til 20 600 kroner.

Andel som mottar økonomiske overføringer avtar med økt alder

For alle typer økonomiske overføringer fra den nærmeste familie finner vi at andelen som mottar slik støtte avtar med økt alder, mens beløpet som mottas varierer mellom alderskategoriene. Blant de yngste studentene har 40 prosent mottatt økonomisk hjelp til å dekke løpende utgifter, for den neste aldersgruppen finner vi 29 prosent, mens tilsvarende for de eldste er 12 prosent. Når vi ser på beløpet som mottas, finner vi at det økonomiske bidraget øker med alderen. De yngste mottok

7 430 kroner som er 1 200 kroner mindre enn studenter i alderen 25-29 år, og hele 3 260 kroner mindre enn studenter fra 30 år og over.

Andelen som mottar økonomisk hjelp til å dekke generelle utgifter er klart lavest blant de eldste studentene. Mens dette gjelder 6 prosent av studentene fra 30 år og over, mottar studenter i alderen 25-29 år slik støtte tre ganger så ofte og studenter under 25 fire ganger så ofte, sammenliknet med de eldste. Også her mottok de yngste økonomisk hjelp oftere, men et lavere beløp enn sine eldre medstudenter. Høyest beløp får studenter i alderen 25-29 år, 16 360 kroner, dernest de eldste med et beløp på 9 070 kroner, og til sist de yngste med 6 780 kroner.

For studenter som mottok regelmessig økonomisk støtte finner vi at både andelen og beløpet som ble mottatt avtar med alder. 24 prosent av de yngste studentene mottok gjennomsnittlig 22 110 kroner i regelmessig økonomisk støtte. For den mellomste aldersgruppen synker andelen til 18 prosent og ytterligere ned til 9 prosent blant de eldste studentene. De eldre studentene mottok henholdsvis 18 690 kroner og 17 060 kroner.

Tabell 8.3. Økonomisk hjelp eller bidrag fra den nærmeste familie utenfor husholdningen, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. prosent og kroner

	Andel som har mottatt bidrag fra nærmeste familie til å dekke løpende utgifter	Andel som har mottatt bidrag fra nærmeste familie til å dekke utgifter ellers	Andel som har mottatt regelmessige bidrag fra nærmeste familie
Alle	31	18	18
Kjønn			
Menn	33	18	21
Kvinner	29	18	16
Alder			
Inntil 25 år	40	24	24
25-29 år	29	18	18
30 år og over	12	6	9
Familiefase			
Enslige	43	24	24
Enslige som bor hos foreldre	19	15	.
Enslige forsørgere	26	12	12
Par uten barn	25	17	18
Par med barn	7	6	5
Antall semestre			
Under 3 semestre	35	20	18
3-4 semestre	28	18	17
Mer enn 4 semestre	27	16	21
Utdanningsinstitusjon			
BI	34	20	23
Høyskoler	28	15	15
Universiteter	33	21	21
Studiebrøk			
Heltid	33	20	20
Deltid	14	7	9

² Med nærmeste familie menes personer utenfor husholdningen.

Tabell 8.4. Gjennomsnittlig økonomisk hjelp eller bidrag fra den nærmeste familie utenfor husholdningen blant studenter som har mottatt slike bidrag, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk. 2005. Kroner

	Beløp	Beløp	Beløp
Alle	7 950	8 650	20 760
Kjønn			
Menn	8 120	8 180	20 930
Kvinner	7 820	8 960	20 600
Alder			
Inntil 25 år	7 430	6 780	22 110
25-29 år	8 630	16 360	18 690
30 år og over	10 690	9 070	17 060
Familiefase			
Enslige	7 410	5 520	21 500
Enslige som bor hos foreldre	7 870	5 050	
Enslige forsørgere	8 950	9 500	19 180
Par uten barn	9 480	14 290	19 410
Par med barn	9 640	30 380	17 940
Antall semestre			
Under 3 semestre	6 960	7 740	18 340
3-4 semestre	9 230	9 410	25 800
Mer enn 4 semestre	8 660	9 680	18 370
Utdanningsinstitusjon			
BI	12 510	15 410	55 900
Høgskoler	6 940	9 120	16 530
Universiteter	8 300	7 540	19 500
Studiebrøk			
Heltid	6 960	7 740	18 340
Deltid	8 680	14 300	14 210

Enslige er den familiegruppen som oftest mottar, samt får høyest beløp av regelmessig økonomisk støtte fra familien, 24 prosent og et gjennomsnittlig beløp på 21 500 kroner. 18 prosent av studenter i par uten barn får regelmessig økonomisk støtte av familien hvor det gjennomsnittlige bidraget er 19 180 kroner. Dette er 6 prosentpoeng og 230 kroner mer enn for enslige forsørgere.

Høgskolestudenter får minst økonomisk støtte fra familien

Vi finner forholdsvis store forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene og størrelsen på de økonomiske bidragene, hvor BI skiller seg spesielt ut. Om lag en av tre BI- og universitetsstudenter mottar bidrag fra familien for å dekke løpende utgifter, men når vi ser på bidraget de mottar, får BI-studentene 12 510 kroner som er drøyt 4 000 kroner mer enn universitetsstudenter. Høgskolestudentene får sjeldnere bidrag fra familien, samt et lavere beløp enn studentene fra de andre institusjonene, 28 prosent og 6 940 kroner. Vi finner tilsvarende forskjeller mellom utdanningsinstitusjonene når vi ser på hvorvidt studentene får økonomisk hjelp til å dekke utgifter ellers, eller regelmessig økonomisk støtte fra familien. For begge disse alternativene mottar om lag en av fem BI- og universitetsstudenter og 15 prosent av høgskolestudentene en slik form for økonomisk støtte. Imidlertid får BI-studenter langt mer støtte enn både høgskole- og universitetsstudenter, og spesielt under

regelmessig økonomisk støtte fra familien hvor BI-studentene mottar 55 900 kroner i bidrag som er hele 36 400 kroner mer enn universitetsstudenter og 39 370 kroner mer enn høgskolestudenter. Noe av forskjellen kan nok skyldes at det er relativt få BI-studenter i utvalget slik at usikkerheten rundt gjennomsnittsbeløpene er større enn for de andre studentene, men BI-studenter har også langt høyere utgifter til utdanning i og med at de må betale en studieavgift.

8.1. Økonomisk sårbarhet blant studenter

For å kartlegge studentenes økonomiske situasjon ble det stilt en del spørsmål om hvorvidt de har problemer med å betale løpende utgifter og om de hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner (tabell 8.5). Funnene tyder på at de fleste studentene har en brukbar økonomi. Halvparten av studentene svarer at de aldri har hatt problemer med å klare løpende utgifter, mens en fjerdedel svarer at de en sjelden gang har problemer. De færreste, 8 prosent, svarer at de ofte har problemer, og 18 prosent svarer at de av og til har problemer med å klare løpende utgifter. 56 prosent av studentene svarer også at de hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner.

Mellom menn og kvinner finner vi bare små forskjeller. 52 prosent av mennene i undersøkelsen svarer at de aldri har problemer med å klare løpende utgifter. Dette er 4 prosentpoeng mer enn kvinner. 6 prosent av mennene og 9 prosent av kvinnene hadde ofte vansker med å betale løpende utgifter. Imidlertid finner vi større forskjeller når vi ser på hvem som klarer å betale en uforutsett regning på 5 000 kroner. Andelen er 60 prosent for menn og 53 prosent for kvinner. Ut fra dette ser det ut til at mennene i mindre grad enn kvinner har problemer med å betale en uforutsett regning.

Økonomisk sårbarhet avtar med økt alder

De eldste studentene har i mindre grad enn sine yngre medstudenter problemer med å betale løpende utgifter. Blant studenter 30 år og over svarer 58 prosent at de aldri har problemer med å betale løpende utgifter. Dette er omlag 10 prosentpoeng mer enn i de yngre aldersgruppene. Når det gjelder andelen som en sjelden gang, eller av og til har problemer med å betale løpende utgifter, finner vi også at studenter over 30 år sjeldnere enn studenter under 30 år har økonomiske problemer. Imidlertid finner vi at det er marginalt flere studenter over 30 år som ofte har problemer med løpende utgifter, men funnene er ikke signifikant forskjellige mellom aldersgruppene for denne svarkategorien. Det er også flest av de eldste som svarer at de hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner. Omlag syv av ti studenter i alderen 30 år og over hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner, mens dette gjelder drøyt halvparten av de yngre studentene.

Tabell 8.5. Økonomisk sårbarhet, etter kjønn, alder, familiefase, antall semestre, utdanningsinstitusjon og studiebrøk 2005. Prosent

	Har hatt vansker med å klare løpende utgifter				Hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kr	Antall svar
	Ofte	Av og til	En sjelden gang	Aldri		
Alle	8	18	24	50	56	2262
Kjønn						
Menn	6	18	24	52	60	910
Kvinner	9	18	23	49	53	1352
Alder						
Inntil 25 år	8	19	27	47	50	1279
25-29 år	7	20	24	49	53	397
30 år og over	9	15	18	58	69	586
Familiefase						
Enslige	9	21	25	46	47	1121
Enslige som bor hos foreldre	-	-	-	-	-	153
Enslige forsørgere	21	22	22	34	39	116
Par uten barn	6	14	23	57	62	499
Par med barn	5	14	20	61	80	373
Antall semestre						
Under 3 semestre	9	21	26	44	50	1018
3-4 semestre	8	17	22	54	59	683
Mer enn 4 semestre	7	14	22	57	62	561
Utdanningsinstitusjon						
BI	2	8	34	56	70	118
Høyskoler	9	19	26	47	55	1080
Universiteter	8	18	21	54	55	1064
Studiebrøk						
Heltid	8	19	24	49	53	1958
Deltid	7	13	18	61	74	305

Enslige forsørgere skiller seg klart ut blant de andre familiegruppene når økonomisk sårbarhet kartlegges. 34 prosent svarer at de aldri har hatt vansker med å klare løpende utgifter. Dette er 12 prosentpoeng lavere enn enslige, 23 prosentpoeng lavere enn par uten barn og hele 27 prosentpoeng lavere enn par med barn. Når vi ser på de som svarer at de ofte har problemer med løpende utgifter, finner vi at dette gjelder 21 prosent enslige forsørgere. Detter er mer enn dobbelt så høy andel som enslige og opptil fire ganger så ofte som par med og uten barn. Fire av ti enslige forsørgere hadde klart en uforutsett regning på 5 000 kroner, i motsetning til åtte av ti par med barn. Imidlertid kommer par med barn klart bedre ut enn par uten barn og enslige, hvor andelen ligger på 62 og 47 prosent.

9. Materielle goder og forbruk

I undersøkelsen ble studentene intervjuet om hvor store utgifter de hadde til ulike materielle goder og forbruk. Tidsrommet utgiftene til forbruket skulle dekke var avhengig av type forbruk. For eksempel ble det for dagligvarer spurt om utgifter siste uke. For alkoholholdige drikkevarer var det spørsmål om utgifter per måned, for utgifter til hjemreiser siste 12 måneder. For å gjøre utgiftene sammenlignbare, er alle utgiftene som det refereres til i dette kapitlet regnet om til årlige utgifter. Spørsmålene gjelder alle i husholdningen: Dem selv og ev. ektefelle, samboer eller barn de bor sammen med. Forbruket til ev. foreldre som de bodde sammen med, skulle derimot ikke tas med.

Nesten 140 000 i forbruksutgifter

I tabell 9.1 er utgiftene som er med i de neste tabellene i dette kapitlet gruppert og summert til de totale utgiftene. Studentene hadde totalt 137 000 kroner i

utgifter til forbruk i 2005. De største utgiftene gikk til dagligvarer og andre løpende utgifter. Ellers fordelte utgiftene seg på transport, reiser, husholdningsartikler og utgifter til studiemateriell.

Kvinner hadde større utgifter enn menn

Kvinnelige studenter hadde noe større utgifter enn menn. Det gjaldt særlig dagligvarer og andre løpende utgifter og transport. Eldre studenter hadde større utgifter enn yngre studenter. Dette gjaldt alle utgiftsgrupper unntatt studiemateriell, der de yngste studentene hadde størst utgifter.

Når vi sammenligner ulike familiefaser, var det par med barn som hadde størst utgifter. For Enslige som bodde hos foreldre var utgiftene minst. Par med barn hadde størst utgifter til alle utgiftsgruppene unntatt til studiemateriell, der par uten barn hadde de største utgiftene.

Tabell 9.1. Studenters årlige utgifter totalt og gruppert 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	Utgifter totalt	Dagligvarer andre løpende utgifter	Transport	Reiser	Husholdningsartikler	Utgifter til studiemateriell	Antall svar
Alle	137190	96151	10766	12158	11406	6709	2264
Kjønn							
Menn	131905	93276	9024	11272	11157	7177	910
Kvinner	140742	98084	11937	12754	11574	6394	1354
Alder							
Inntil 25 år	111168	78528	5354	10546	9718	7020	1280
25-29 år	140016	101270	10217	11904	10763	5862	398
30 år og eldre	192113	131169	22958	15852	15530	6603	586
Familiefase							
Enslige	100921	72936	4065	9826	7881	6213	1121
Enslige hos foreldre	79817	56767	5208	7503	4485	5854	153
Enslige forsørgere	161093	115023	16874	9323	13467	6406	116
Par uten barn	168364	115599	13805	14423	15905	8632	499
Par med barn	221325	150706	27275	18995	18242	6107	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	148845	99158	11014	14208	17428	7037	118
Høgskoler	146799	101609	14059	11695	11840	7597	1080
Universiteter	126166	90289	7402	12401	10301	5773	1066
Boform							
Kollektivboere	97908	71857	2355	10625	6863	6209	599
Aleneboere	107786	76122	6405	9499	9632	6128	414
Andre boformer	166096	114658	16289	13801	14198	7150	1245

Utgiftene var nokså jevnt fordelt mellom studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner. Studenter ved høyskolene hadde likevel størst utgifter til transport, og BI-studenter hadde størst utgifter til husholdningsartikler. Studenter som bodde alene eller i kollektiv hadde mindre forbruksutgifter enn de som hadde andre boformer. Dette gjaldt alle utgiftsgruppene i tabell 9.1.

Kvinner bruker mest på klær og helse, menn mest på sportsutstyr og alkohol

Tabell 9.2 viser at kvinnelige studenter i 2005 brukte mer penger til dagligvarer, klær og skotøy, telefon/Internettmedlemskap i idrettsforeninger, trimgrupper osv. og helsepleie enn menn. De på sin side brukte mer på sportsutstyr og alkoholholdige drikkevarer.

Tabell 9.2. Studenters årlige utgifter til et utvalg av vare- og tjenestegrupper 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	Dagligvarer	Klær og skotøy	Telefon, Internett	Medlemskap i idrettsforeninger, trimgrupper osv.	Sportsutstyr	Helsepleie	Alkoholholdige drikkevarer	Antall svar
Alle	43457	11185	9105	1967	1967	3748	4608	2264
Kjønn								
Menn	40169	9931	8433	1734	2370	3062	5548	910
Kvinner	45668	12028	9557	2123	1696	4209	3977	1354
Alder								
Inntil 25 år	32254	9851	7638	1694	1458	2789	4790	1280
25-29 år	43856	11092	9351	2021	2050	4056	4628	398
30 år og eldre	67658	14164	12143	2527	3022	5635	4199	586
Familiefase								
Enslige	29739	8816	6510	1501	1395	2519	4516	1121
Enslige hos foreldre	17298	8732	5609	1631	1002	2225	3955	153
Enslige forsørgere	57917	11897	12793	2538	2466	4753	2935	116
Par uten barn	50757	12470	12273	2412	2070	4573	5938	499
Par med barn	81388	17434	13003	2744	3797	6672	3919	373
Utdanningsinstitusjon								
BI	39132	12566	9767	2893	2197	3852	6032	118
Høyskoler	47856	11415	10010	1878	2249	4127	4327	1080
Universiteter	39480	10800	8116	1955	1655	3353	4737	1066
Boform								
Kollektivboere	29166	8917	5897	1528	1403	2549	4725	599
Aleneboere	32067	8529	7399	1543	1361	2696	3881	419
Andre boformer	54202	13180	11230	2322	2444	4682	4801	1245

Tabell 9.3. Studenters årlige utgifter til et utvalg av vare- og tjenestegrupper 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	Tobakk, tobakksvarer	Studentkantiner	Kafé, pub, restaurant	Musikk-, bilde-, filmprodukter	Billetter til kino og andre kulturrangementer	Aviser, blader, bøker, (ikke pensum)	Antall svar
Alle	3882	2988	6544	2240	2719	1740	2264
Kjønn							
Menn	3632	3506	7947	2658	2690	1596	910
Kvinner	4049	2639	5602	1959	2738	1837	1354
Alder							
Inntil 25 år	3081	3046	6176	2043	2490	1218	1280
25-29 år	4125	3458	8959	2801	3116	1756	398
30 år og eldre	5464	2541	5710	2290	2949	2868	586
Familiefase							
Enslige	2858	3137	6370	1956	2421	1198	1121
Enslige hos foreldre	2233	3373	5731	1842	2097	1039	153
Enslige forsørgere	5551	2824	4433	2085	2481	2350	116
Par uten barn	4977	3130	8821	2817	3408	1952	499
Par med barn	5668	2257	5048	2547	3037	3192	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	3869	3361	8846	1914	2900	1827	118
Høyskoler	4494	2779	5773	2229	2583	1889	1080
Universiteter	3262	3158	7071	2287	2837	1579	1066
Boform							
Kollektivboere	2599	3085	6285	2056	2556	1093	599
Aleneboere	3223	3236	6573	1923	2333	1359	419
Andre boformer	4723	2860	6665	2437	2930	2181	1245

Stort sett øker utgiftene i husholdningen til slike varer med alderen. Dette henger nok sammen med at antall personer i husholdningen også øker med alderen. Et unntak er utgiftene til alkoholholdige drikkevarer. Her er utgiftene størst blant de under 30 år.

For de fleste varesortene i tabell 9.1 var utgiftene minst for de enslige som bor hos sine foreldre og størst for de som lever i parforhold og har barn. Mens studenter ved høyskoler brukte mest penger på dagligvarer, sportsutstyr og helsepleie, var det BI-studentene som brukte mest penger på klær/skotøy, medlemskap i idrettsforeninger/trimgrupper og på alkohol.

Kollektivboere hadde minst utgifter til dagligvarer, telefon/Internett og helsepleie. Aleneboere hadde minst utgifter til sportsutstyr og alkoholholdige drikkevarer.

Kvinner bruker mest til tobakk

Tabell 9.3 viser at kvinnelige studenter brukte mer penger til tobakksvarer enn menn i 2005, mens menn brukte mest på spisesteder, til musikk, bilde og filmprodukter.

Yngre studenter bruker mest på spisesteder

Yngre studenter brukte mer penger på studentkantiner og andre spisesteder en de eldre studentene. De, på sin side, brukte mer på tobakksvarer og på aviser, blader og bøker som ikke var på pensum.

Studenter har forskjellige utgifter til varer og tjenester avhengig av hvilken familiefase de befinner seg i. Blant de enslige studentene var det enslige forsørgere som

hadde mest utgifter til tobakk og forskjellig lesestoff i 2005. De enslige som bor alene brukte mest til kaféer, puber og restauranter. Blant de som lever i parforhold var det de som har barn som brukte mest til tobakksvarer og lesestoff, mens de uten barn brukte mest på spisesteder og på kino og andre kulturtilbud.

Studenter ved ulike utdanningsinstitusjoner skiller seg ikke så veldig mye fra hverandre i utgifter til disse varene og tjenestene. Likevel er det slik at BI-studentene brukte mest til kaféer og restauranter.

Heller ikke studentenes boform har sterk betydning for utgiftene. Likevel var det slik at de som bodde i kollektiv i 2005 hadde mindre utgifter til tobakksvarer og til lesestoff på fritiden enn de som hadde andre boformer.

10 000 til bilhold

Ifølge tabell 9.4 brukte studentene omtrent 10 000 kroner til bilhold i 2005. Kvinner hadde noe mer utgifter til bilhold enn menn, og slike utgifter økte med alderen. Det var særlig studenter i parforhold som har barn som hadde store utgifter til bilhold, med 26 600 kr. Enslige hadde derimot bare 3 900 kroner til bilhold i 2005. Studenter ved universitetene og som bodde i kollektiv hadde små utgifter til bilhold i forhold til andre grupper.

Utgiftene til motorsykkel og scooter var atskillig lavere enn utgiftene til bilhold. Det var særlig menn, eldre studenter, par med barn, høyskolestudenter og de som ikke bor alene eller i kollektiv som hadde relativt store utgifter til slike transportmidler.

Tabell 9.4. Studenters årlige utgifter til transportmidler og reiser 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	Bilhold	Motorsykkel, scooter	Hjemreiser	Feriereiser	Antall svar
Alle	10470	296	1416	10742	2264
Kjønn					
Menn	8688	336	1619	9653	910
Kvinner	11668	269	1280	11474	1354
Alder					
Inntil 25 år	5185	170	1786	8761	1280
25-29 år	10011	207	1459	10445	398
30 år og eldre	22327	631	581	15272	586
Familiefase					
Enslige	3890	175	2031	7795	1121
Enslige hos foreldre	5192	16	70	7433	153
Enslige forsørgere	16574	300	155	9168	116
Par uten barn	13432	373	1643	12779	499
Par med barn	26605	669	218	18777	373
Utdanningsinstitusjon					
BI	10800	214	678	13530	118
Høyskoler	13637	421	1499	10195	1080
Universiteter	7225	177	1414	10987	1066
Boform					
Kollektivboere	2163	192	2211	8414	599
Aleneboere	6230	175	1890	7609	419
Andre boformer	15902	387	875	12925	1245

Tabell 9.5. Studenters årlige utgifter til elektronisk utstyr, husholdningsartikler og innbo 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	PC, annen data-maskin	Sykkel	TV, DVD-spiller, annet elektronisk medium	Hvitevarer	Kjøpt innbo som møbler osv.	Fått innbo til verdi av minst 500 kr	Antall svar
Alle	3416	484	1294	1336	3367	1510	2264
Kjønn							
Menn	3752	558	1450	1217	2729	1451	910
Kvinner	3190	434	1188	1415	3797	1550	1354
Alder							
Inntil 25 år	3458	360	1039	856	2527	1477	1280
25-29 år	2937	480	1146	1571	3377	1252	398
30 år og eldre	3648	756	1949	2223	5196	1757	586
Familiefase							
Enslige	3089	390	908	614	1685	1195	1121
Enslige hos foreldre	3491	175	820	0	0	0	153
Enslige forsørgere	3054	823	1981	1837	4259	1513	116
Par uten barn	3570	441	1418	2307	5900	2269	499
Par med barn	4292	846	2274	2606	6156	2068	373
Utdanningsinstitusjon							
BI	4319	694	2211	1769	6017	2419	118
Høyskoler	3580	503	1332	1463	3397	1566	1080
Universiteter	3150	441	1154	1159	3045	1353	1066
Boform							
Kollektivboere	3272	394	721	171	1251	1055	599
Aleneboere	3010	370	1249	1213	2281	1509	419
Andre boformer	3624	566	1585	1938	4754	1731	1245

Menn bruker mest til hjemreiser

I 2005 brukte menn noe mer til hjemreise enn kvinner gjorde. Slike utgifter sank med alderen, og det var særlig enslige som brukte penger til hjemreiser. Kollektivboere brukte mer penger på hjemreiser enn de som hadde andre boformer.

Nesten 11 000 til feriereiser

Studentene bruke omtrent 10 700 kroner til feriereiser i 2005. Kvinner brukte noe mer enn menn og eldre studenter noe mer enn yngre studenter. Blant enslige studenter var det ingen store forskjeller i utgiftene til feriereiser. Blant de som bor i parforhold var det de som har barn som brukte mest til feriereiser. BI-studentene brukte noe mer enn de som studerer ved andre utdanningsinstitusjoner, og kollektivboere og aleneboere brukte mindre enn de som har andre boformer.

PC-utgiftene nokså jevnt fordelt

Studenter i forskjellige grupper hadde i 2005 nokså like utgifter til PC eller annen datamaskin (tabell 9.5). Menn hadde likevel noe større utgifter enn kvinner, og par med barn hadde større utgifter enn studenter i andre familiefaser. BI-studentene hadde også noe større utgifter til PC enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner.

500 kroner til sykkel

Studenter hadde i underkant av 500 kroner i utgifter til sykkel i 2005. Menn hadde noe større utgifter enn kvinner og eldre noe større utgifter enn yngre studenter. Ellers ser det ut til at de som har barn har

større utgifter enn de studentene som ikke har barn: enslige forsørgere med barn hadde større utgifter til sykkel enn studenter i andre familiefaser.

1 300 til elektroniske medier

Studentene brukte i underkant av 1 300 kroner til TV, DVD-spiller eller andre elektroniske medier i 2005. Disse utgiftene var nokså jevnt fordelt mellom studenter i ulike grupper. Utgiftene var likevel størst blant eldre studenter, enslige forsørgere og par med barn og BI-studenter. Kollektivboere hadde mindre utgifter til slikt enn dem som har andre boformer.

Det er naturlig at studenter som har etablert seg med familie har større utgifter til hvitevarer og innbo enn enslige studenter. Dette var også situasjonen i 2005. Derfor hadde eldre studenter større utgifter til slikt enn yngre studenter. Par og særlig de med barn hadde store utgifter til både hvitevarer og innbo. I tillegg hadde BI-studenter større utgifter til innbo enn studenter ved andre utdanningsinstitusjoner. Kollektivboere hadde mindre utgifter til både hvitevarer og innbo enn studenter med andre boformer.

4 600 til studielitteratur

I 2005 var utgiftene til studielitteratur nokså jevnt fordelt mellom ulike grupper av studenter (tabell 9.6). Gjennomsnittet lå på omtrent 4 600 kroner. Par uten barn og BI-studenter hadde noe større utgifter til studielitteratur enn andre.

Tabell 9.6. Studenters årlige utgifter til bøker, materialer osv. knyttet til studiene 2005, etter kjønn, alder, familiefase, utdanningsinstitusjon og boform. Gjennomsnitt per husholdning. Norske kroner

	Studie- litteratur	Studie- materiell	Spesielle materialer	Studiehjelpemidler for syke eller funksjonshemmede	Studie-avgifter, gebyrer	Antall svar
Alle	4603	640	572	15	883	2264
Kjønn						
Menn	4627	557	867	7	1123	910
Kvinner	4587	696	374	20	722	1354
Alder						
Inntil 25 år	4832	585	628	4	976	1280
25-29 år	4146	656	432	4	627	398
30 år og eldre	4413	750	546	47	855	586
Familiefase						
Enslige	4296	585	343	5	988	1121
Enslige hos foreldre	4629	495	126	3	601	153
Enslige forsørgere	4650	888	171	129	572	116
Par uten barn	5487	698	1612	7	835	499
Par med barn	4344	715	180	25	846	373
Utdanningsinstitusjon						
BI	6209	619	17	0	192	118
Høyskoler	4525	680	1005	25	1373	1080
Universiteter	4504	602	194	6	467	1066
Boform						
Kollektivboere	4291	579	344	8	989	599
Aleneboere	4397	608	344	3	784	419
Andre boformer	4827	681	759	23	866	1245

Utgifter til studiemateriell var også nokså jevnt fordelt. Utgiftene var likevel høyest blant eldre studenter og blant enslige forsørgere. Utgiftene til spesielle materialer var større blant menn enn blant kvinner og ellers større blant par uten barn og blant elever ved høyskoler enn blant andre studenter.

Utgifter til studieavgifter og gebyrer var i 2005 større blant menn enn blant kvinner og større blant studenter ved høyskoler enn blant studenter ved andre utdanningsinstitusjoner.

Referanser

- Blom, S (1998) *Levekår blant ikke-vestlige innvandrere i Norge*. Rapporter 1998/16, Statistisk sentralbyrå
- Cullberg, J (2000) "Mennesker har rett til å være deprimerte." Intervjuet i *Helsenytt for alle*, som utgis av Nasjonalforeningen for folkehelsen, nr 1, 2000
- Dagens statistikk (14.06.05) "Stadig færre bor trangt i Norge" : www.ssb.no/emner/05/03/bo/
- Gulløy, E, Oppdal, S og Øyangen, I (1998) *levkår og forbruk blant studenter*. Rapport 98/79. Statistisk sentralbyrå
- Hansen, M.N og Mastekaasa, A, (2005) "Utdanning 2005- deltagelse og kompetanse". Statistiske analyser 60. Statistisk sentralbyrå
- Lyngstad, J (1999) *studenters inntekt og økonomiske levkår*. Rapport 1999/35. Statistisk sentralbyrå
- Mediebruksundersøkelsen 2005
- Mirowsky, J and Ross, C (2003) "Social Causes of Psychological Distress." Walter de Gruyter, Inc. New York
- Ringdal, K (2001) *Enhet og mangfold*, Fagbokforlaget
- Ross, C (1995) "Reconceptualizing Marital Status as a Continuum of Social Attachment." *Journal of Marriage and the family* 57:129-140
- Ross, C, Mirowsky, J and Goldsteen, K (1990) "The impact of the Family on Health: The Decade in Review." *Journal of Marriage and the Family* 52:1059-78
- Statistisk sentralbyrå (2006) Dette er Kari og Ola
- Strand, B.H, Dalgard, O.S, Tambs, K og Rognerud, M. (2003) "Measuring the mental health status of the Norwegian population: A comparison of the instruments SCL-25, SCL-10, SCL-- and MHI-5 (SF-36)". *Nordic Journal of Psychiatry*. volum 57. NO 2
- Utdannings- og forskningsdepartementet, (2000-2001). *gjør din plikt- krev din rett*. Stortingsmelding nr.27.
- Vaage, Odd Frank "Norsk kulturbarometer 2004" Statistisk sentralbyrå 2005
- Datakilder:*
Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2004
Levekårsundersøkelsen 1998
Levekårsundersøkelsen 2002
Levekårsundersøkelsen 2004
Studenters levkår 1998

Tabeller

Tabell A1. Fysiske arbeidsforhold. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Disponerer lesesalsplass	58	64
Disponerer institusjonens IT-utstyr	80	86
Disponerer IT-utstyr hjemme hjemme	64	92

Tabell A2. Fysiske arbeidsforhold. 1998 og 2005. Prosent

Arbeidsforhold	Støyforhold		Luftkvalitet	
	1998	2005	1998	2005
Svært fornøyd	24	18	9	9
Ganske fornøyd	42	49	28	34
Verken fornøyd eller misfornøyd	23	22	26	28
Ganske misfornøyd	9	8	28	23
Svært misfornøyd	2	1	9	5

Tabell A3.. I hvilken grad studentene har blitt kjent med foreleserne. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Blitt kjent med foreleserne		
Godt kjent	26	20
Litt kjent	40	45
Nesten ikke kjent	20	22
Overhode ikke kjent	14	13

Tabell A4. Trivsel ved studiestedet. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Trivsel ved studie		
Svært bra	39	40
Ganske bra	53	53
Nokså dårlig	7	5
Svær dårlig	1	1

Tabell A5. Timer brukt på studiet. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Undervisning	16	13
Studiegrupper	3 ¹	4
Selvstendig jobbing	15 ¹	16

¹ oppgitt per mnd, har delt med 30 og multiplisert med 7.

Tabell A6. Tilstedeværelse ved studiestedet. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Tilstedeværelse		
Hver dag	56	41
3-4 ganger i uken	29	34
1-2 ganger i uken	8	11
Sjeldnere enn hver uke	7	14

Tabell A7. Gjennomførte vektall eller studiepoeng. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Vektall forrige semester		
Under 10	10	
10	68	
mer enn 10	22	
Studiepoeng forrige semester		
Under 30		16
30		68
Mer enn 30		16

Tabell A8. Opphold i studiene. 1998 og 2005. Prosent

	1998	2005
Opphold i studiene		
Ja	25	23
Nei	75	77

Tabell A9. Årsak til opphold i studiene. 1998 2005. Prosent

Årsak til opphold i studiene	1998	2005
Manglet finansiering	3	3
Ville jobbe en periode	24	28
Ville prioritere familien	2	5
Var på lengre reise	7	8
Var lei av å studere	7	8
Var i tvil om studie var det riktige	9	13
Var i tvil om å fortsette å studere	1	2
Manglet veiledning	1	1
Opphold i forbindelse med barnefødsel eller omsorg for barn	11	12
Andre årsaker	36	22

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Notater

- 1998/79: Lyngstad, Jan: Levekår og forbruk blant studenter 1998
- 203/32: Rognan, Arild: Forprosjekt om studenters levekår

Rapporter (RAPP)

- 1999/35: Lyngstad, Jan: Studenters inntekt og økonomiske levekår

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2005/40 B.M. Larsen og R. Nesbakken: Temperatur-korrigert formålsfordeling av husholdningenes elektrisitetsforbruk i 1990 og 2001. 2005. 29s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6907-5
- 2005/41 A.C. Bøeng: Energibruk i husholdninger 1930 - 2004 og forbruk etter husholdningstype. 2005. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6911-3
- 2006/1 I. Johansen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/2 T.H. Cristensen, E. Eide og A. Thomassen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/3 M.I. Kirkeberg, J. Epland og A. Andersen: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2005. 2006. 103s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6922-9
- 2006/4 C. Berge, H. Næsheim og B. Østvedt: Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. 2006. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-5
- 2006/5 J.I. Hamre og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak påbegynt 4. kvartal 2003. Dokumentasjon og analyse av effekter november 2004. 2006. 61s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6926-1
- 2006/6 P.R. Johansen og J-A. Jørgensen: Virkningsberegninger på KVARTS. 2006. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6937-7
- 2006/7 F. Foyn og K.A. Kjesbu: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen. Delrapport i evalueringen av SkatteFUNN-ordningen. 2006. 62s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6938-5
- 2006/8 A. Langørgen, T.A. Galloway og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. 2006. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6953-9
- 2006/9 Y. Lohne og H. Nome Næsheim: Eldre i arbeidslivet. 22s. 2006. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6955-5
- 2006/10 A. Langørgen og R. Aaberge: Inntektselastisiteter for kommunale tjenester. 2006. 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6960-1
- 2006/11 G. Berge og J.K. Undelstvedt: Kommunal avløpssektor: Gebyrer 2005 - Utslipp, rensing og slamdisponering 2004. 2006. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6964-4
- 2006/12 T. Hægeland, K.A. Kjesbu og J. Møen: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet. 2006. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6967-9
- 2006/13 G. Dahl, A. Walstad Elnes. T. Jørgensen og C. Trewin: Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. 2006. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82.537-6971-7
- 2006/14 N.K. Buskoven: Undersøkelse om bibliotekbruk. 2006. 71s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6974-1
- 2006/15 A. Barstad, E. Havnen, T. Skarðhamar og K. Sørli: Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst. 2006. 260s. ISBN 82-537-6977-6
- 2006/16 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen og O. Raaum: Resultatforskjeller mellom videregående skoler. En analyse basert på karakterdata fra skoleåret 2003-2004. 2006. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-69779-2
- 2006/17 Å.Cappelen, E. Fjærli, F. Foyn, T. Hægeland, K.A. Kjesbu, J. Møen og A. Raknerud: SkatteFUNN-evalueringen - Årsrapport 2005. 2006. 46s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6990-3
- 2006/18 J. Ramm: Inntektsforholdene til grupper med nedsatt funksjonsevne - inntektsregnskap for personer. 2006. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6994-6
- 2006/19 L. Allertsen og T. Kalve. Innvandrerbarn i barnevernet 2004. 2006. 50s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6996-2
- 2006/20 T.A. Galloway og M. Mogstad: Årlig og kronisk fattigdom i Norge. En empirisk analyse av perioden 1993-2001. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7002-2